

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory) (CGPA Pattern)
On Track : English Skills For Success**

Day and Date : Friday, 20-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Total Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 14
- 1) What did the policeman on the beat constantly do ?
 - a) Twirl his stick
 - b) Interrogate people on his beat
 - c) Smoke a cigar
 - d) Unlock doors
 - 2) Twenty years ago, Jimmy and Bob dined at
 - a) Joe restaurant
 - b) Brady's restaurant
 - c) Big Joe restaurant
 - d) 'Big Joe' Brady's restaurant
 - 3) The name of the policeman on the beat was
 - a) Bob
 - b) Jimmy wells
 - c) Author
 - d) None of the above
 - 4) The writer and Miss Krishna
 - a) Were at school together
 - b) Met at an art exhibition
 - c) Met at a tea party
 - d) Were neighbours
 - 5) From what she tells the writer, it is clear that Miss Krishna's life with her mother was
 - a) Miserable
 - b) Comfortable
 - c) Very happy
 - d) Difficult
 - 6) Binet was a psychologist who developed the
 - a) EQ test
 - b) IQ test
 - c) SQ test
 - d) None of the above

- 7) The word 'intelligence' is derived from the Latin word
- a) Intellegere
 - b) Intellgere
 - c) Intelgere
 - d) None of the above
- 8) What does 'shining loads' mean ?
- a) An unmarried woman's wrist
 - b) Bunches of bangles
 - c) The flame of a marriage fire
 - d) Sunlit corn
- 9) Where are the bangle sellers carrying their wares ?
- a) To a married woman's house
 - b) To the house of a maiden woman
 - c) To a temple fair
 - d) To the streets
- 10) Who is the poet of 'An Irish Airman Fore sees his Death' ?
- a) W. B. Yeats
 - b) T. S. Eliot
 - c) John Keats
 - d) W. A. Auden
- 11) 'An Irish Airman Foresees his Death' relates to the Plight of
- a) British Soldier
 - b) Irish Soldier
 - c) Indian Soldier
 - d) None of the above
- 12) 'Circus' is a _____ noun.
- a) Collective
 - b) Proper
 - c) Common
 - d) Uncountable
- 13) One should do _____ duty sincerely.
- a) his
 - b) her
 - c) our
 - d) one's
- 14) _____ men who think of others first are great.
- a) a
 - b) an
 - c) the
 - d) X

2. Answer the following questions (**Any 7** out of 8) : **14**
- 1) What is the theme of 'After twenty years' ?
 - 2) Why did the narrator consider Miss Krishna an annoying guest ?
 - 3) What is meant by 'connoisseur' according to Nergis Dalal ?
 - 4) What are the merits of artificial intelligence ?
 - 5) What kind of a person was Jimmy Wells ?
 - 6) What does the poet think about the role of women in 'Bangle Sellers' ?
 - 7) Who is the speaker and what is his attitude towards his 'poor countrymen' ?
 - 8) Why can computers not think like human beings ?
3. A) Write a paragraph on **any two** of the following topics : **8**
- 1) A decision that changed my life.
 - 2) The importance of tree plantation.
 - 3) The importance of solar energy.
- B) Write short notes on **any two** of the following. **6**
- 1) Personality of Miss Krishna.
 - 2) Relationship between Bob and Jimmy Wells.
 - 3) Irish Airman's attitude towards the war.
4. Write an essay on **any one** of the following topics : **14**
- 1) Machine civilization.
 - 2) The problems of city slums and possible humane solutions.
5. Read the following passage and make notes giving a suitable title : **14**
- Generally we can not understand the purpose at education system. Education is not an end, but a means to an end. In other words, we do not educate children for the purpose of educating them. Our purpose is to fit them for life. As soon as we realize this fact, we will understand that it is very important to choose a system of education which we really prepare children for life. It is not enough just to choose the first system of education one finds ; or to continue with one's old system of education without examining it to see whether it is in fact suitable or not.

It has for some time been fashionable in many modern countries to think that, by free education for all – whether rich or poor, clever or stupid – one can solve all the problems of society and build a perfect nation. But we can already see that education for all is not enough. We find in such countries a far large number of people with university degrees than there are jobs for them to fill. Because of their degree, they refuse to do what they think ‘low’ work and in fact work with the hands is thought to be dirty and shameful in such countries. No one take serious about its fact.

The work of a completely uneducated farmer is more important than of a professor; we can live without education, but we die if we have no food. If no one cleaned our streets and took the rubbish away from our houses, we should get terrible diseases in our towns. In countries, where there are no servants because every one is a shamed to do such work, many people waste time for personal work.

When we say that all of us must be educated, we mean that all of us be educated in such a way that firstly each of us can do a job which is suited to his brain and ability and secondly, that we can realize that all jobs are necessary to society and that it is very bad to be ashamed of one’s work or to scorn someone else’s. Only such a type of education can be called valuable to society.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Semester – I) (C.G.P.A. Pattern) Examination, 2015
BUSINESS MATHEMATICS**

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Total Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

- Instructions:** 1) Graph papers will be supplied on **request**.
2) **Use** of soundless calculator and log tables are **allowed**.
3) **All** questions are **compulsory**.
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the most appropriate alternatives from the following : **14**
- 1) In a skew-symmetric matrix, all diagonal elements are equal to
 - a) 0
 - b) 1
 - c) -1
 - d) None of these
 - 2) If rows and columns are interchanged then the value of a determinant is
 - a) Zero
 - b) Changed
 - c) Unchanged
 - d) None of these
 - 3) The addition of two matrices A and B is possible only when
 - a) Number of rows in matrix A = Number of columns in matrix B
 - b) Number of columns in matrix A = Number of rows in matrix B
 - c) Order of matrix A = order of matrix B
 - d) None of these
 - 4) The inverse of square matrix exists if
 - a) $|A| = 0$
 - b) $|A| \neq 0$
 - c) $|A| = 1$
 - d) None of these

- 5) The nth term in arithmetic progression is given by
- a) $T_n = a - (n - 1)d$
 - b) $T_n = a + (n - 1)d$
 - c) $T_n = ar^{n-1}$
 - d) None of these
- 6) A sequence in which the ratio of any term to its preceding term is constant is called as
- a) Arithmetic progression
 - b) Geometric progression
 - c) Harmonic progression
 - d) None of these
- 7) If $a : b = c : d$ then
- a) $ad = bc$
 - b) $ab = cd$
 - c) $ac = bd$
 - d) None of these
- 8) The inverse ratio of $21 : 25$ is
- a) $\sqrt{21} : \sqrt{25}$
 - b) $441 : 625$
 - c) $25 : 21$
 - d) None of these
- 9) If the interest is charged only on the original principal for the full period it is called
- a) Simple interest
 - b) Compound interest
 - c) Annuities
 - d) None of these
- 10) If the first payment is due at the end of the first year or the first interval the annuity is called as
- a) Immediate annuity
 - b) Annuity due
 - c) Deferred annuity
 - d) None of these

- 11) In linear programming problem the values of the variables that satisfy all the constraints are called
- a) Space
 - b) Solution space
 - c) Both a) and b)
 - d) None of these

- 12) If $x = \log_{\sqrt{2}}(64)$ then the value of x is
- a) -12
 - b) 12
 - c) 144
 - d) None of these

- 13) Logarithm of product of two numbers is equal to
- a) Sum of their logarithms
 - b) Product of their logarithms
 - c) Both a) and b)
 - d) None of these

- 14) $\text{Log}_a a = \underline{\hspace{2cm}}$ where $a > 0$ and $a \neq 1$
- a) 0
 - b) 1
 - c) Infinity
 - d) None of these

2. A) A man deposits ₹ 100 on the first January of every year for 3 years with a bank at 6% p.a. simple interest. Find the amount on his account at the end of third year. 7

B) Find the values of x and y if $\begin{bmatrix} 3 & 2 \\ 4 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x & 1 \\ 5 & y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ -3 & 5 \end{bmatrix}$ 7

3. A) If the principal amount ₹ 10,000 is invested into a bank a fixed deposit for 5 years with compound rate 12% per annum, what will be amount at the end of 5th year ? 7

B) Evaluate $\begin{vmatrix} 1 & 4 & 2 \\ -2 & 0 & 3 \\ 3 & 1 & 5 \end{vmatrix}$ 7

4. Attempt **any one** out of A and B. 14

A) i) Solve the L.P.P. by graphical method. 10

$$\text{Maximize } z = 6x + 7y$$

$$\text{Subject to } 2x + 3y \leq 12$$

$$2x + y \leq 8$$

$$x \geq 0, y \geq 0$$

ii) The 7th term of an A.P. is 30 and 10th term is 21. Find the sum of the first 33 terms of an A.P. 4

B) i) Solve the following equations by Cramer's rule. 10

$$2x + 2y + z = 3, 3x + z = 1, 2x + 3y = 4.$$

ii) The second and the fifth terms of a G.P. are 24 and 81 respectively. Find the first term and the common ratio of the G.P. 4

5. Attempt **any one** out of A and B. 14

A) i) Find inverse of matrix A by adjoint method $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ 10

ii) If $a : b = 2 : 3$ and $b : c = 5 : 7$. Find $a : c$ and $a : b : c$. 4

B) i) If $A = \begin{bmatrix} 4 & 1 \\ 5 & 2 \\ 3 & -4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & -6 & 4 \\ 2 & 0 & 3 \end{bmatrix}$. 10

Then find AB and BA. What is your conclusion ?

ii) The terms of a G.P. are 3, 6, 12, 24, ... Find the 5th term (T_5) of the G.P. 4

Seat No.	
----------	--

B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : All questions are compulsory.

1. Select correct alternatives :

10

- 1) Income tax rates are determined by the following law
 - a) Income Tax Act 1961
 - b) Annual Finance Bill
 - c) Ordinance of the President
 - d) None of the above
- 2) Agricultural income is
 - a) fully exempted from income tax
 - b) aggregated with non agricultural income for determining the average rate of income tax under certain circumstances
 - c) taxable like other income
 - d) deductible chapter under VI A
- 3) Every Indian company is considered
 - a) Resident
 - b) Ordinarily resident
 - c) Non resident
 - d) None of the above
- 4) Transport allowance to physically handicapped person is exempt upto _____ per month.
 - a) Rs. 800
 - b) Rs. 1,600
 - c) Rs. 1,300
 - d) Rs. 1,500
- 5) Ceiling for deduction U/S 80 C is Rs.
 - a) 1,20,000
 - b) 1,50,000
 - c) 1,00,000
 - d) 1,35,000
- 6) Employer's contribution to R.P.F. is exempt upto _____ of salary.
 - a) 14%
 - b) 18%
 - c) 12%
 - d) 10%
- 7) In case of Government employee the maximum deduction for entertainment allowance is Rs.
 - a) 5,000
 - b) 7,000
 - c) 9,000
 - d) 11,000
- 8) The deduction allowable from the annual value of self occupied house is
 - a) Interest on housing loan
 - b) Standard deduction
 - c) Unrealised rent
 - d) Vacancy allowance
- 9) Donations are eligible for deduction U/S
 - a) 80 C
 - b) 80 D
 - c) 80 DD
 - d) 80 G

P.T.O.

To Advertisement	300	
To Wealth tax	2,000	
To Municipal tax paid (on house property)	600	
To Income tax paid	1,500	
To House hold exp.	10,000	
To Interest on bank loan	1,900	
To Repairs	1,000	
To Depreciation	3,000	
To Provision for Doubtful debts	1,400	
To Net profit	20,000	
	75,000	75,000

Adjustments :

- 1) General expenses include Rs. 1,500 spent on permanent sign board.
- 2) Half of car expenses related to personal use.
- 3) Repairs include Rs. 200 relating to house property.
- 4) Depreciation as per income tax rules amounted to Rs. 3,900.

OR

4. Shri Ashok is a Chartered Accountant and maintain his books on cash basis from the summary of his cash book as given below, compute his income from profession and also total income for the A.Y. 2012-2013.

10

Receipts	Rs.	Payment	Rs.
To Opening balance	3,000	By Office salary	4,840
To Audit fees	23,000	By Other expenses	2,500
To Examiners fees	1,200	By Membership fees	150
To Rent from property	3,600	By Drawing	9,000
To Interest on tax free Govt. securities	5,000	By Life insurance premium	2,400
		By Motor car Exp.	2,400
		By Income tax	1,200
		By Ground rent on property	700
		By Bal. c/d	12,610
	35,800		35,800

Adjustments :

- 1) Other expenses include a sum of Rs. 200 paid for Journals and books relating to profession.
- 2) Half of the motor car expenses are related to his profession.
- 3) Allowable depreciation on motor car and furniture is Rs. 1,500.

5. From the following particulars of Shri. Mahesh of Solapur. Compute his income from salary for the A.Y. 2012-13. 10
- 1) Basic salary at Rs. 3,000 p.m.
 - 2) Dearness allowance at Rs. 200 p.m. (enters into calculation of retirement benefits).
 - 3) Bonus Rs. 6,000 p.a.
 - 4) Entertainment allowance Rs. 500 p.m.
 - 5) His own contribution to R.P.F. is at 15% of salary and employers contribution is 13%.
 - 6) Interest on R.P.F. balance at 9% p.a. is Rs. 1,800.
 - 7) He gets education allowance 150 p.m. per child for 2 children.
 - 8) House rent allowance Rs. 1,200 p.m. but he pay Rs. 2,000 p.m. as rent.

OR

5. • Shri Shubham receives salary at Rs. 7,000 and D.A. at Rs. 1,000 p.m. 10
- He receives entertainment allowance Rs. 500 p.m.
 - He receives house rent allowance at Rs. 275 p.m. He paid rent of his residential unit at Rs. 400 p.m.
 - He received conveyance allowance at Rs. 200 p.m.
 - Shri Shubham has insured his life for Rs. 50,000 at annual premium of Rs. 1,200. The premium is paid by employer.
 - Shri Shubham was provided with free lunch during office hours. The cost of which is estimated to be Rs. 1,800.
 - Shri Shubham received Rs. 2,000 as second prize in cross word puzzle and Rs. 10,000 first prize of mini lottery.
 - His pass book showed an amount of Rs. 5,600 credited to his account as interest for the previous year.
 - He donated Rs. 2,000 to the National Defence Fund.
 - He deposited Rs. 4,000 in the public provident fund.
- Compute his total income for the A.Y. 2012-13.
-

8) Sales Rs. 2,00,000, fixed cost Rs. 30,000 and P/V ratio 40% so that profit Rs.

- A) 1,00,000 B) 1,20,000 C) 60,000 D) 50,000

9) Opening stock + production = sales +

- A) Closing stock B) Average stock
C) Opening stock D) Maximum stock

10) Sales minus _____ = variable cost.

- A) Contribution B) Marginal cost
C) Fixed cost D) Total cost

2. Write short notes : 10

- A) Advantages of marginal costing.
B) Material cost variances.

3. A) From the following information find out 5

- I) P/V Ratio II) B. E. P.

Sale Rs. 2,00,000, Marginal cost Rs. 1,20,000, Fixed cost Rs. 40,000.

B) Findout the material cost, rate and qty. variance of material A. 5

* Standard data

50 kg material at Rs. 20 per kg

* Actual data

60 kg material at Rs. 22 per kg.

4. The sales turnover and profit during the year 1981 and 1982 as under 10

Years	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
1981	1,50,000	20,000
1982	1,70,000	25,000

You are calculate :

- 1) P/V Ratio 2) Fixed cost 3) B. E. P.

OR

From the following data you are to prepare a flexible budget at 80% and 100% capacity. 10

Production at 60% capacity – 600 units

Material – Rs. 10 per unit

Labour – Rs. 4 per unit

Expenses Rs. 2 per unit

Factory Exp. – Rs. 4,000 (40% fixed)

Office Exp. – Rs. 3,000 (60% fixed)

5. Calculate material cost variances material rate variance and material usages variances. 10

Standard data for production – 100 units

Material A – 500 kg at Rs. 2.00 per kg.

Material B – 300 kg at Rs. 1.50 per kg.

Actual data for production – 1000 units

Material A – 4500 kg. at Rs. 2.50 per kg.

Material B – 3300 kg. at Rs. 1.40 per kg.

OR

- Prepare a cash budget for three months ended 30 April 2013, based on the following information. 10

Months	Cash Sales (Rs.)	Credit Sales (Rs.)	Purchase (Rs.)	Wages (Rs.)
1) Jan. –	7,000	5,000	10,000	5,000
2) Feb. –	10,000	6,000	12,000	6,000
3) March –	16,000	7,000	8,000	8,000
4) April –	20,000	8,000	6,000	10,000

Other informations :

- 1) Cash at bank as on 1st Feb. 2013 Rs. 20,000.
 - 2) Credit sales are collected after one month.
 - 3) Purchase and wages are paid after one month.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)**

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives from given : **10**
- 1) When the number of women employees in the factory are more than _____ it is compulsory to provide facility of creches.
A) 60 B) 40 C) 30 D) 20
 - 2) According to Factory Act, 1948, if the number of employees in the factory are more than _____ canteen should be started.
A) 350 B) 450 C) 250 D) 550
 - 3) _____ is the father of differential wage plan.
A) Emerson B) Halsey C) F. W. Taylor D) Rowan
 - 4) When workers remuneration is calculated on the basis of work completed by the worker is called
A) Time rate system B) Incentive plan
C) Piece rate system D) Halsey salary plan
 - 5) _____ is not included in employment welfare.
A) Feeding facilities B) Housing facilities
C) Rightful salary D) Creches
 - 6) Economical and non economical benefits given to personnel other than wages and salary is known as
A) Total salary B) Total wages
C) Fringe benefits D) Dividend

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) उद्योगातील स्त्री कामगारांची संख्या _____ पेक्षा अधिक असेल तर पाळणाघराची व्यवस्था केली पाहिजे.
अ) ६० ब) ४० क) ३० ड) २०
- २) कारखाना कायदा १९४८ नुसार कारखाण्यातील कामगारांची संख्या _____ पेक्षा जास्त असेल तर उपहारगृह सुरु केले पाहिजे.
अ) ३५० ब) ४५० क) २५० ड) ५५०
- ३) _____ हे भेदात्मक वेतन योजनेचे जनक आहेत.
अ) इमर्सन ब) हल्से क) एफ. डब्ल्यू. टेलर ड) रोवन
- ४) जेव्हा कामगाराचा मोबदला त्याले केलेल्या कामाच्या आधारे निश्चित केली जाते तेव्हा त्यास _____ म्हणतात.
अ) काल वेतन पद्धती ब) उत्तेजनात्मक वेतन योजना
क) कार्यवेतन दर पद्धती ड) हालसे वेतन योजना
- ५) _____ चा कामगार कल्याणामध्ये समावेश होत नाही.
अ) उपहारगृह सुविधा ब) निवास सुविधा
क) न्याय वेतन ड) पाळणागृह सुविधा
- ६) वेतनाव्यतिरीक्त कर्मचाऱ्यांना जो आर्थिक व आर्थिकेतर लाभ दिला जातो त्यास _____ म्हणतात.
अ) एकूण वेतन ब) एकूण मजुरी
क) अनुषंगीक हित लाभ ड) लाभांश
- ७) मुलाखत, प्रश्नावली, प्रत्यक्ष निरीक्षण या _____ योजण्याच्या पद्धती आहेत.
अ) कल्याण ब) उत्पादकता क) मनोधैर्य ड) मजुरी व वेतन
- ८) कर्मचाऱ्यांचे हार्दिक व परिणामकारक सहकार्य मिळविणे, मालक, कर्मचारी आणि त्यांचे प्रतिनिधीत्व करणाऱ्या संघटना यांच्यातील संघर्ष कमी करणे याचा समावेश _____ मध्ये केला जातो.
अ) कर्मचाऱ्यांचे मनोधैर्य ब) कर्मचारी कल्याण
क) औद्योगिक संबंध ड) कर्मचारी प्रशिक्षण

९) शैक्षणिक सुविधा, निवास सुविधा, वैद्यकीय सुविधा, उपहारगृह सुविधा इ. भारतातील
_____ च्या प्रथा (पद्धती) आहेत.

अ) औद्योगिक संबंधा

ब) मनोधैर्य मोजण्याच्या

क) कामगार कल्याणा

ड) मजुरीच्या

१०) उत्पादनाच्या विविध घटकापैकी _____ हा घटक सर्वात महत्त्वाचा परंतू हाताळण्यास
अत्यंत अवघड आहे.

अ) पैसा

ब) यंत्रसामुग्री

क) श्रमिक

ड) भूमी

२. टीपा लिहा :

१०

१) अनुषंगीक हितलाभ

२) कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभाग.

३. अ) कर्मचाऱ्यांच्या मनोधैर्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

५

ब) मनोधैर्याचे मापन (मूल्यमापन) करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५

४. भारतातील कामगार कल्याणाच्या प्रथा (पद्धती) स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मजुरी किंवा वेतन देण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

५. औद्योगिक संबंधाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

कर्मचारी मनोधैर्याची व्याख्या सांगा. कर्मचारी मनोधैर्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – II)**

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives : 10

- 1) _____ insurance is the new branch of the accident insurance.
A) Fidelity Guarantee B) Burglary
C) Third party liability D) All of the above
- 2) In the history of insurance business _____ is the oldest form of insurance.
A) Marine insurance B) Fire insurance
C) Crop insurance D) Life insurance
- 3) In Marine insurance time policy is more used for _____
A) Hull insurance B) Mixed insurance
C) Fire insurance D) Personal accident insurance
- 4) Marine insurance taken for definite period of time and voyage is called _____ policy.
A) Mixed insurance B) Accident insurance
C) Package insurance D) Burglary insurance
- 5) Constructive total loss occurs in _____ insurance.
A) Marine B) Fire
C) Third party liability D) Crop
- 6) Policy proof of interest is the type of _____ insurance.
A) Marine B) Fire
C) Life D) Motor

मराठी रूपांतर

सुचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) _____ विमा ही अपघात विम्याची नविन शाखा आहे.
अ) प्रामाणिकपणाची हमी ब) घरफोडीचा
क) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा ड) वरील सर्व
- २) विम्याच्या इतिहासामध्ये _____ हा सर्वात प्राचीन विमा व्यावसाय आहे.
अ) सागरी विमा ब) अग्नी विमा क) पीक विमा ड) आयुर्विमा
- ३) सागरी विम्यातील मुदती विमा _____ साठी उपयोगी आहे.
अ) मालाच्या विम्यासाठी ब) मिश्र विम्यासाठी
क) अग्नी विम्यासाठी ड) वैयक्तिक अपघात विम्यासाठी
- ४) विशिष्ट मुदतीसाठी व विशिष्ट मार्गावरच प्रवास करण्यासाठी घेण्यात आलेल्या सागरी विमा पत्रास _____ म्हणतात.
अ) मिश्र विमा ब) अपघात विमा
क) पॅकेज विमा ड) घरफोडीचा विमा
- ५) आन्वयिक संपूर्ण हानी _____ विम्यामध्ये आढळते.
अ) सागरी ब) अग्नि
क) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा ड) पीक
- ६) हितपुरावा विमापत्र हा _____ विम्याचा प्रकार आहे.
अ) सागरी ब) अग्नि
क) आयुर्विमा ड) मोटार
- ७) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
अ) १९७२ ब) १९५२
क) १९५६ ड) १९६५

८) _____ धोक्यांना प्रत्यक्ष धोके असेही म्हणतात.

अ) शारीरिक

ब) फसवणुक

क) निष्काळजीपणा

ड) फसवणुक व निष्काळजीपणा

९) सागरी विमा कायदा _____ साली भारतात संमत झाला.

अ) १९६३

ब) १९५२

क) १८६१

ड) १९३८

१०) ग्रामीण व्यक्तिगत अपघात विमा पॉलीसी _____ वयोगटातील व्यक्तीला ग्रामीण भागात लागू आहे.

अ) १० ते ७०

ब) १५ ते ६०

क) २१ ते ६२

ड) ३१ ते ७०

२. टीपा लिहा :

१०

१) प्रामाणिकपणाचा हमी विमा.

२) सागरी विम्याचे महत्व.

३. अ) व्यक्तिगत अपघात व आजारपणाच्या विम्याची चर्चा करा.

५

ब) शारीरिक व नैतिक धोके.

५

४. सागरी हानीचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

१०

५. सागरी विम्यातील कलमे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सागरी विम्याची नुकसान भरपाई मिळविण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

१०

vi) In a North-West-Corner-Rule (NWCR), to find an IBFS, the first allocation is made in the cell

- a) Having least cost in a row
- b) Having least cost in the first column
- c) (1, 1)
- d) None of these

vii) In a Matrix Minima Method (MMM), to find an IBFS, the first allocation is made in the cell

- a) With least cost in the first row
- b) With least cost in the first column
- c) With least cost in the matrix
- d) None of these

viii) In transportation problem degeneracy occurs when number of basic cell is

- a) Less than $m + n - 1$
- b) More than $m + n - 1$
- c) Equal to $m + n - 1$
- d) None of these

ix) In a sequencing problem of processing 6 jobs through two machines A and B, in the order A.B and if $A_3 = \min_j \{A_j, B_j\}$ then the third job is to be processed at the

- a) Beginning
- b) End
- c) Middle
- d) None of these

x) In a sequencing problem, time required to transfer a job from one machine to the next machine is assumed as

- a) Positive time
- b) Negative time
- c) Equal to zero
- d) None of these

2. A) Solve the following L.P.P. by graphical method.

5

$$\text{Max. } Z = 5x_1 + 3x_2,$$

Subject to

$$3x_1 + 5x_2 \leq 15,$$

$$5x_1 + 2x_2 \leq 10,$$

$$x_1 \geq 0, x_2 \geq 0$$

B) Find IBFS by North West corner Rule to the following. 5

T.P.	To					Available
From	3	4	6	8	9	20
	2	10	1	5	8	30
	2	7	20	40	3	15
	2	1	9	14	16	13
Demand	40	6	8	18	6	

3. A) Explain : 6

- a) Row minima method.
- b) Column minima method.

Used in finding IBFS to the given transportation problem.

B) Find the sequence that minimizes the total elapsed time to complete the following jobs. Each job is processed in the order A.B. Find total elapsed time and idle times for each machine. 4

		Jobs (Processing times in Minutes)						
		1	2	3	4	5	6	7
Machines	A	12	6	5	11	5	7	6
	B	7	8	9	4	7	8	3

4. Attempt **any one** of the following : 10

- A) Explain in detail Hungarian algorithm.
- B) Find IBFS by VAM and test it for optimality of the following transportation problem.

		To				
		w ₁	w ₂	w ₃	w ₄	Supply
Factory	F ₁	14	25	45	5	6 8 16
	F ₂	65	25	35	55	
	F ₃	35	3	65	15	
Requirement		4	7	6	13	30

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Solve the following assignment problem.

	I	II	III	IV	V
1	11	17	8	16	20
2	9	7	12	6	15
3	13	16	15	12	16
4	21	24	17	28	26
5	14	10	12	11	13

B) Explain the procedure of finding an optimum sequencing in the processing of n jobs through 3 machines.

Find the sequence that minimises the total elapsed time required to complete the following tasks. Each task is processed in A, B, C machines in the order ABC.

		Task (Time required in Minutes)						
		1	2	3	4	5	6	7
Machine	A	12	6	5	3	5	7	6
	B	7	8	6	6	5	7	6
	C	10	11	9	8	9	8	10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2015
GEOGRAPHY
Economic Commercial Geography
Economic Geography (Paper – I)
(CGPA Pattern)

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentence choosing appropriate words : 14

- 1) _____ Geography is sub branch of Human Geography.
a) Soil b) Economic c) Ocean d) Geology
- 2) Industrial Geography is a sub branch of _____ Geography.
a) Economic b) Soil c) Physical d) Regional
- 3) The study of Economic activities is done in _____ Geography.
a) Agri b) Economic c) Industrial d) Commercial
- 4) Roads are _____ resource.
a) International b) National c) Private d) Natural
- 5) _____ is a ocean resource.
a) Fishes b) Air c) Sunlight d) Soil
- 6) For fullfilment of needs man utilize anything for his own benifits is called as
a) Resources b) Utility c) Scarcity d) Material
- 7) Mining is a _____ economic activities.
a) Primary b) Secondary c) Tertiary d) Fourth

- १०) खालीलपैकी _____ हे लोहखनिजाचा एक प्रकार आहे.
 अ) सिडेराईट ब) अँथ्रासाईट क) लिग्नाईट ड) बिटूमिनस
- ११) _____ हे हालक्या प्रतिचे लोहखनिज आहे.
 अ) सिडेराईट ब) मॅग्नेटाईट क) हेमेटाईट ड) लिमोनाईट
- १२) बॉक्साईट चा खनिजापासून _____ मिळते.
 अ) अँल्युमिनियम ब) तांबे ड) मॅग्नीज ड) मॅग्नेटाईट
- १३) _____ % मॅग्नीजचा वापर उच्चप्रतिचे पोलाद निर्मितीसाठी केला जातो.
 अ) ७०% ब) ७५% क) ८०% ड) ९५%
- १४) आल्फ्रेड वेबर हा _____ या देशाचा भूगोलतज्ञ आहे.
 अ) जर्मनी ब) ब्रिटन क) अमेरिका ड) भारत

२. खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा : १४
 अ) भारतातील मंगल धातूचे उत्पादन.
 ब) यू.एस.ए. मधील सुती वस्त्रोद्योग.
३. खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा : १४
 अ) आर्थिक भूगोलाच्या शाखा
 ब) भारतातील लोहखनिजाचे उत्पादन आणि वितरण.
४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १४
 i) सुती वस्त्रोद्योगावर परिणाम करणारे घटक.
किंवा
 ii) साधनसंपत्ती म्हणजे काय ? साधन संपत्तीचे वर्गीकरण करून स्पष्टीकरण लिहा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १४
 i) वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकी करणाचा सिद्धान्त लिहा.
किंवा
 ii) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती लिहा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
On Track (English Skills for Success)

Day and Date : Friday, 20-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00.p.m. to 5.00. p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : **10**

- 1) The name of the policeman on the beat was _____
a) Bob b) Jimmy Wells c) Jimmy Porter d) Jimmy Mail
- 2) What did the policeman on the beat constantly do ?
a) smoke a cigar
b) unlock doors
c) interrogate people on his beat
d) twirl his stick
- 3) The writer and Miss Krishna _____
a) met at an exhibition b) were at school together
c) met at a tea party d) were neighbours
- 4) Miss Krishna tells the writer that her past life was _____
a) full of joy b) full of comforts
c) full of happiness d) full of difficulties
- 5) Binet is the name of the _____ who developed the IQ test.
a) philosopher b) preacher c) psychologist d) artist

B) Write paragraphs of **five** or **six** sentences on **any two** of the following topics : **6**

- 1) The importance of sports.
- 2) Meaningful education.
- 3) A decision that changed my life.

4. Write an essay on **any one** of the following topics : **10**

- 1) Corruption in public life.
- 2) Terrorism.

5. Read the following passage carefully and make notes giving a suitable title : **10**

Today, it is difficult to come across pollution free environment. Pollution has increased in this machine age. There are different forms of environmental Pollution. Air Pollution is caused by the burning of coal and oil. It can damage the earth's vegetation and cause respiratory problems in humans. A second type of Pollution is noise Pollution. It is the result of the noise of aircraft and heavy traffic. Further, loud music is also a cause of noise Pollution; which has been seen to affect people's hearing and give them severe headaches and high blood pressure. Another source of Pollution is radioactivity, which occurs when there is a leak from a nuclear power station. Radioactivity is a deadly Pollutant, which kills and causes irreparable harm to those exposed to it. Land and water Pollution is caused by the careless disposal of huge quantities of rubbish, sewage and chemical wastes. Pollution of rivers and seas kills fishes and other marine life and also becomes the cause of water-borne diseases. Land Pollution, on the other hand, poisons the soil, making the food grown in it unfit for consumption.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Day and Date : Monday, 23-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**
- 1) Plans required to support the basic plans are called as _____ plans.
 - a) short term
 - b) long term
 - c) derivative
 - d) strategic
 - 2) _____ is defined as the power to make decisions which guide the actions of others.
 - a) Responsibility
 - b) Authority
 - c) Relationship
 - d) None of the above
 - 3) Good plan consists of _____
 - a) Flexibility
 - b) Simplicity
 - c) Balanced
 - d) All of the above
 - 4) The process of grouping activities in business is known as _____
 - a) Departmentation
 - b) Planning
 - c) Centralisation
 - d) De-Centralisation
 - 5) In Oil and Textile Industries Departmentation by _____ is useful.
 - a) Product
 - b) Process
 - c) Number
 - d) None of the above
 - 6) Generally the period more than five years is called as _____ planning.
 - a) Administrative
 - b) Long term
 - c) Short term
 - d) Overall

7) Systematic body of knowledge and Universal Application are the features of _____

- a) Art
- b) Science
- c) Commerce
- d) None

8) _____ is the art of getting things done through and with the people.

- a) Administration
- b) Profession
- c) Management
- d) None of the above

9) Planning is a _____ process.

- a) Intellectual
- b) Ordinary
- c) Non-intellectual
- d) None of the above

10) Authority and _____ are the two sides of the same coin.

- a) Discipline
- b) Responsibility
- c) Direction
- d) Control

2. Write short notes on : 10

- a) Organisation structure
- b) Management as an art and science.

3. Answer in brief : 10

- a) Importance of planning
- b) Line and staff organisation.

4. What is 'Organising' ? Explain the process of organising. 10

OR

What is 'Planning' ? Discuss the various types of planning.

5. What is 'Management' ? Explain importance and need of management in modern times. 10

OR

Define 'Decision-making'. State the features and steps in the process of Decision-making.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा : १०
- १) मुख्य नियोजनास मदत करण्यासाठी तयार केलेल्या नियोजनास _____ नियोजन म्हणतात.
- अ) अल्प कालावधी ब) दीर्घ कालावधी
क) दुय्यम/उप ड) डावपेचात्मक
- २) इतरांच्या कृतीला मार्गदर्शन करण्याचा अधिकार असलेली सत्ता म्हणजे _____ होय.
- अ) जबाबदारी ब) अधिकार
क) नाते संबंध ड) वरील कोणतेही नाही
- ३) चांगल्या नियोजनाची _____ वैशिष्ट्ये असतात.
- अ) लवचिकता ब) साधेपणा क) संतुलितपणा ड) वरील सर्व
- ४) व्यवसायात कामकाजाचे गट तयार करण्याच्या पद्धतीला सर्वसाधारणपणे _____ म्हणतात.
- अ) विभागीकरण ब) नियोजन क) केंद्रीकरण ड) विकेंद्रीकरण
- ५) तेल आणि कापड (Textile) उद्योगात _____ पद्धतीचे विभागीकरण उपयुक्त ठरते.
- अ) वस्तूनुसार ब) प्रक्रियेनुसार
क) संख्येनुसार ड) वरील कोणतेही नाही
- ६) सर्वसाधारणपणे पाच वर्षांहून अधिक काळावधीसाठी केल्या जाणाऱ्या नियोजनास _____ नियोजन म्हणतात.
- अ) प्रशासकीय ब) दीर्घ कालीन क) अल्प कालीन ड) सर्वकष
- ७) ज्ञानाची पद्धतशीर मांडणी व सार्वत्रिकता ही _____ वैशिष्ट्ये आहेत.
- अ) कलेची ब) शास्त्राची क) वाणिज्याची ड) कोणतेही नाही

८) लोकाकडून व लोकाबरोबर काम करवून घेण्याची कला म्हणजे _____ होय.

अ) प्रशासन ब) पेशा क) व्यवस्थापन ड) कोणतेही नाही

९) नियोजन ही _____ प्रक्रिया असते.

अ) बौद्धिक ब) सामान्य क) कमी-बौद्धिक ड) कोणतेही नाही

१०) अधिकार आणि _____ या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू असतात.

अ) शिस्त ब) जबाबदारी क) निर्देशन ड) नियंत्रण

२. टीपा लिहा :

१०

१) संघटन रचना

२) व्यवस्थापन : एक कला व शास्त्र.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या :

१०

१) नियोजनाचे महत्त्व.

२) रेखा व कर्मचारी प्रकारचे संघटन.

४. 'संघटन' म्हणजे काय ? संघटन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'नियोजन' म्हणजे काय ? नियोजनाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

५. 'व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाचे महत्त्व व गरज (आधुनिक काळात) स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'निर्णय घेणे' अर्थ सांगा. निर्णय प्रक्रियेतील वैशिष्ट्ये व पायऱ्या सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2015
FINANCIAL ACCOUNTING**

Day and Date : Tuesday, 24-3-2015

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Out of Q. 4 (a) and Q. 4 (b) solve any one.**
3) **Out of Q. 5 (a) and Q. 5 (b) solve any one.**
4) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and complete the given sentence. **10**
- 1) The essential feature of the double account system is
 - A) For every debit there is a corresponding credit
 - B) The presentation of capital receipts and capital expenditure in a separate account
 - C) The presentation of assets at original cost, the depreciation to date being shown to the credit of depreciation reserve account
 - D) All the above
 - 2) Excess of assets over liabilities is called
 - A) Creditors
 - B) Profit
 - C) Capital
 - D) Goodwill
 - 3) What is the accounting principle that states “anticipate no profit and provide for all possible losses” ?
 - A) Accrual concept
 - B) Matching concept
 - C) Prudence concept
 - D) Realisation concept

- 4) Under the presidency town Insolvency Act rent due to landlord is preferential for a period of
 - A) Two months
 - B) One month
 - C) Three months
 - D) Four months
- 5) Changing partnership form of organisation to company form is called
 - A) Dissolution of firm
 - B) Conversion of firm
 - C) Amalgamation of firm
 - D) None of these
- 6) In an event of conversion, all assets of a firm are transferred to realisation account at
 - A) Realisable value
 - B) Market value
 - C) Book value
 - D) Agreed values
- 7) Purchase consideration receivable from limited company is credited to
 - A) Realisation account
 - B) Partners capital account
 - C) Cash account
 - D) All the above
- 8) According to Rule _____ every co-operative society is required to maintain certain books of accounts and registers.
 - A) 60
 - B) 65
 - C) 75
 - D) 85
- 9) Taxes due to local government authority are
 - A) Secured creditors
 - B) Unsecured creditors
 - C) Preferential creditors
 - D) Fully secured creditors
- 10) The accounts of co-operative societies are prepared in the _____ form.
 - A) M
 - B) O
 - C) N
 - D) P

2. Write short notes on : 10
- a) Branches of accounting
 - b) Purchase consideration.
3. A) Write short note on preferential creditors. 5
- B) X, Y and Z are partners in a firm, they decided to sell the firm to M. Company Ltd. M. Company agreed to take over following assets at values shown below- building Rs. 64,000, plant and machinery Rs. 33,000, furniture Rs. 4,000, stock Rs. 15,600, goodwill Rs. 8,000, sundry debtors Rs. 52,000 (subject to 5% R.D.D.). The company also take over sundry creditors at Rs. 44,000. The purchase consideration was paid by the issue of 1200 equity shares of Rs. 100 each fully paid and balance in cash. Calculate purchase consideration and give settlement of purchase consideration. 5
4. A) X and Y are in partnership sharing profits and losses in the proportion of 3 : 2 respectively. The Balance Sheet of the firm as on 31st December 2005.

Balance Sheet as on 31st December 2005

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	7,000	Cash	1,000
Bills payables	3,000	Investments	3,000
X' s loan	4,000	Sundry Debtors	6,000
Reserve fund	5,000	Stock	20,000
Capital Account : X - 20,000		Furniture	3,000
Y - <u>15,000</u>	35,000	Machinery	21,000
	54,000		54,000

On 1st January 2006 Alfa Ltd. incorporated to take over certain assets and liabilities of the firm.

- i) The company take over all the assets, except cash and investment and all liabilities except X's loan.
 - ii) The purchase consideration was agreed at Rs. 60,000 payable 1/5 in cash and 4-5 in shares of Rs. 100 each.
 - iii) The firm sold investments for Rs. 4,000 and paid X's loan.
 - iv) The expenses of dissolution incurred by the firm amounted to Rs. 1,000.
- Show ledger accounts to close the books of the firm. 10

B) Shri. Gajanan filed his insolvency petition on 31st December 2001 and statement was composed of the following figures :

Particulars	Amount	Estimated to Realise/Rank
Building	35,000	30,000
Machinery	1,50,000	1,20,000
Electric machinery	1,10,000	1,10,000
Furniture	30,000	15,000
Stock in trade	6,50,000	4,50,000
Book debts – Good	2,00,000	2,00,000
Doubtful	50,000	20,000
Bad	50,000	–
Investment	1,60,000	1,60,000
Mortgage on electric machinery	1,00,000	1,00,000
Loan partly secured on investment	4,00,000	4,00,000
Loan fully secured on lien on stock	1,000	1,000
Loan unsecured	7,50,000	7,50,000
Liability on bills discounted worth Rs. 70,000	–	35,000
Preferential creditors	30,000	30,000
Bills of exchange	14,000	14,000
Cash at bank	1,000	1,000

Capital Accounts

Op. balance on 1-1-1997	5,00,000
Add : Profit	2,05,000
Add : Interest	<u>1,00,000</u>
	8,05,000
Less : Drawings	<u>6,36,000</u>
	1,69,000

Prepare statement of affairs and deficiency account on 31st December 2001. **10**

5. A) From the following Trial Balance of Sadu Co-operative Credit Society Ltd. as on 31st March 2011. Prepare the Profit and Loss Account for the year ended 31-3-2011.

Particulars	Debit Balance Rs.	Credit Balance Rs.
Cash in Hand	200	
Cash at Bank	76,200	
Furniture	10,000	
Purchases	12,05,000	
Due from Customers	56,000	
Carriage inwards	4,000	
Sales Returns	3,000	
Rent (for 10 months)	10,000	
Audit Fees	2,000	
Sales Tax	3,000	
Staff Salary	50,000	
Printing and Stationery	10,000	
Investments	2,00,000	
Stock in trade	30,000	

Interest paid	2,600	
Share capital		1,00,000
Deposit from members		50,000
Sales		14,50,000
Purchases Returns		6,000
Due to Suppliers		11,000
Interest on investment		11,000
Rebate Received		2,000
Common Good Fund		4,000
Price fluctuation fund		3,000
Reserve fund		25,000
	16,62,000	16,62,000

Adjustments :

- 1) Value of closing stock on 31st March 2011 was Rs. 75,000.
 - 2) Depreciation on Furniture @ 10% p.a. for full year.
 - 3) Interest accrued on deposits Rs. 5,000 and interest accrued on investment Rs. 1,200.
 - 4) Salary includes advance of Rs. 6,000 paid against salary of April, 2011.
 - 5) Outstanding sales tax of Rs. 2,000.
- B) Mr. Rajesh is adjudged as insolvent on 30th September 2002. From the following particulars prepare statement of affairs and deficiency account.

10

Particulars	Amount
Book debts : Good	35,000
Doubtful and bad (estimated to produce Rs. 2,000)	10,000
Shares (estimated to realise Rs. 16,000)	15,000
Stock (estimated to realise Rs. 40,000)	60,000
Cash at bank	100

Bills receivables (estimated to realise 100%)	1,400
Factory building (estimated to realise Rs. 11,000)	20,000
Machinery (estimated to realise Rs. 12,000)	15,000
Fixtures (estimated to realise Rs. 1,500)	3,000
Motor car (estimated to realise Rs. 6,000)	9,000
Creditors for goods supplied	80,000
Bills payables	10,000
Creditors secured by lien on shares	40,000
Creditors secured by lien on stock	15,000
Liability on bills discounted (estimated to rank Rs. 3,000)	7,000
Mortgage on factory building	10,000
Creditors for rent rates and taxes (preferential)	3,000

Mr. Rajesh started his business on 1-10-1996 with a capital of Rs. 50,000. During the six years profits were made totalling Rs. 55,500 and losses were incurred totalling Rs. 25,000 after allowing Rs. 3,000 per year as interest on capital. His with-drawals amounted to Rs. 88,000.

९) _____ अर्थव्यवस्थेत ग्राहक हा राजा असतो.

अ) मुक्त ब) समाजवादी क) हुकूमशाही ड) यापैकी नाही

१०) समवृत्ती वक्र आरंभ स्थानाशी _____ असतात.

अ) अंतर्वक्र ब) बहिर्वक्र क) वर्तुळाकार ड) समांतर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) मागणीच्या लवचिकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) मागणीची किंमत लवचिकता

ब) किंमत उत्पन्न रेषा.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

१०

अ) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) मागणीच्या उत्पन्न लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

१०

अ) समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

ब) मागणीचा पूर्वानुमान म्हणजे काय ? मागणीच्या पूर्वानुमानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

SLR-Q – 17

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2015
MARATHI
Srujanrang

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) कलाकौशल्य सांप्रतच्या कशाच्या चढाओढीत टिकाव धरण्यासारखे नाही ?
अ) स्पर्धेत
ब) यांत्रिक
क) जाहिरातीच्या
ड) भांडवलशाहीच्या
- २) महाराष्ट्री माणूस काय मिळविण्यासाठी जिवाचे रान करणार नाही ?
अ) पैसा
ब) प्रतिष्ठा
क) पत
ड) पद
- ३) अप्पांनी 'सरकार' हे विशेषण कोणास लावले आहे ?
अ) विठोबा
ब) नलू
क) जावई
ड) पत्नी
- ४) _____ ध्यानीं, रामकृष्ण मनीं/वैकुंठभुवनीं घर केले.
अ) ज्ञानदेवा
ब) नामदेवा
क) सोपान
ड) मुक्ताबाई
- ५) नामा तयाचा किंकर/तेणे रचिले तें...
अ) ग्रंथ
ब) आवार
क) काव्य
ड) वाळवंट
- ६) तुकडोजी महाराजांच्या कल्पनेनुसार गावाचे सैनिक कोण होतील ?
अ) सज्जन
ब) प्रत्येक जण
क) राव
ड) पवित्र सेवक
- ७) शाहीर अमर शेख कोणते नवीन मंदिर बांधण्यास सांगतात ?
अ) मानवतेचे
ब) माणूसकीचे
क) ईश्वराचे
ड) माणसांचे
- ८) गोविंद काळे 'माणूसकीचे काय बांधून द्या' म्हणतात ?
अ) घर
ब) कोठार
क) पेव
ड) पेठार

P.T.O.

९) आधुनिक पत्रव्यवहार कशा द्वारे होतो ?

अ) ई-मेल ब) कुरिअर क) स्पीडपोस्ट ड) एसएमएस

१०) घोषवाक्य कशा मध्ये आवश्यक असते ?

अ) टी. व्ही. जाहिरात ब) जाहिरात
क) वृत्तपत्री जाहिरात ड) आकाशवाणी जाहिरात

२. दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

- १) जाहिरातीची माध्यमे सांगा.
- २) ई-मेलची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ३) विंचू-इंगळी कशाचे प्रतीक आहे ?
- ४) शेकू अस्वस्थ का होतो ?
- ५) नलू अप्पांवर चोरीचा आरोप का करते ?
- ६) 'सांगा माझ्या बापानं' चा विषय सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) :

१०

- १) विकिपीडियाचे महत्व स्पष्ट करा.
- २) संत कवींचा विचार स्पष्ट करा.
- ३) 'पाथरवट' कवितेमधील आशय उलगडून दाखवा.

४. स्पर्धात्म युगातील जाहिरातीचे महत्व व जाहिरातीचे घटक सांगून जाहिरातीचा एक नमुना तयार करा.

१०

किंवा

'नवा शिपाई' कवितेचे आशय सौंदर्य स्पष्ट करा.

५. वि. द. घाटे यांनी सांगितलेले मराठी माणसाचे गुणविशेष स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2015
URDU (Old)

Prose, Poetry and Communication

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **All questions carry equal marks.**

10

۱. صحیح متبادل الفاظ کا استعمال کر کے خانہ پُر کیجئے:

- (۱) نظیر اکبر آبادی کی مشہور نظم "آدمی نامہ" کی ہیئت _____ ہے۔
(مسدس خمیس مثلث مربع)
- (۲) فیض احمد فیض کا اردو شعری مجموعہ _____ ہے۔
(بانگِ دراء نقشِ فریادی نیرنگ خیال غبارِ کارواں)
- (۳) _____ نے اپنی شاعری میں شاہین کا استعارہ استعمال کیا ہے۔
(مجازِ لکھنوی یکتا عدنی علامہ اقبال اختر الایمان)
- (۴) سر سید احمد خان کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(لکھنؤ آگرہ دہلی سیالکوٹ)
- (۵) "غبارِ کارواں" _____ کا شعری مجموعہ ہے۔
(اقبال فیض مجاز یکتا عدنی)
- (۶) اردو کا پہلا عوامی شاعر _____ کو کہتے ہیں۔
(فیض اقبال حالی نظیر)

- (۷) "شطرنج کی بازی" یہ افسانہ _____ نے لکھا ہے۔
 (کرشن چندر منشی پریم چند راجندر سنگھ بیدی عصمت چغتائی)
- (۸) ڈاکٹر فہیم صدیقی کی ولادت _____ میں ہوئی۔
 (۱۹۴۸ء ۱۹۷۷ء ۱۹۵۵ء ۲۰۰۴ء)
- (۹) مگر یہ راز آخر کھل گیا سارے زمانے پر
 حمیت نام ہے جس کا گئی تیمور کے گھر سے
 مندرجہ بالا شعر _____ کا لکھا ہوا ہے۔
 (مجاز اقبال یگانہ دنی غالب)
- (۱۰) نظیر اکبر آبادی کا اصل نام _____ تھا۔
 (علی اکبر اکبر حسین ولی محمد محمد ولی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) نظیر اکبر آبادی کے کوئی چار نظموں کے نام لکھئے۔
 (۲) سر سید احمد خان کب اور کہاں پیدا ہوئے؟
 (۳) پطرس بخاری کے بارے میں مختصر معلومات لکھئے۔
 (۴) منشی پریم کے کوئی دو افسانوی مجموعوں کے نام بتائیے۔
 (۵) "نظم" کا لغوی مفہوم واضح کیجئے۔
 (۶) نظم "عورت" کا مرکزی خیال لکھئے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے:

- (۱) "انفارمیشن ٹیکنالوجی کے فوائد" اس عنوان پر مضمون لکھئے۔
 (۲) "والدین کے حقوق" اس عنوان پر مضمون لکھئے۔

(۳) نظم کا بغور مطالعہ کر کے سوالات کے جوابات لکھئے :

اتفاقاً ایک پودا اور گھاس
گھاس کہتی تھی کہ "اے میرے رفیق
ہے ہماری اور تمہاری ایک ذات
تجھ پہ لیکن ہے عملیت کی نظر
کون دیتا ہے مجھے یاں پھیلنے
تجھ پہ منہ ڈالے جو کوئی جانور
اس سے پودے نے کہا یوں سر بلا کر
مجھ میں اور تجھ میں نہیں کچھ بھی تمیز
فائدہ اک روز مجھ سے پائیں گے

باغ میں دونوں کھڑے تھے پاس پاس
کیا انوکھا اس جہاں کا ہے طریق
ایک قدرت سے ہے دونوں کی حیات
پھینک دیتے ہیں مجھے جہاں کھود کر
کھا لیا گھوڑے، گدھے یا نیل نے
اس کی لی جاتی ہے ڈنڈے سے خبر
"گھاس! سب بے جا ہے یہ تیرا گلہ
صرف سایہ اور میوہ ہے عزیز
سائے میں بیٹھیں گے اور پھل کھائیں گے

- (۱) کون آپس میں باتیں کر رہے ہیں؟
- (۲) گھاس اور پودا کہاں کھڑے تھے؟
- (۳) گھاس پودا سے کیا کہتی ہے؟
- (۴) پودا جواب میں کیا کہتا ہے؟
- (۵) اس نظم کا مناسب عنوان لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) نظم "آدمی نامہ" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

(۲) "سویرے جو کل آنکھ میری کھلی" کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

10

۵. "گذرا ہوا زمانہ" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) (CGPA Pattern) Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT**

Day and Date : Monday, 23-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**
- 1) Good plan is that plan which consists of _____
 - a) rigidity
 - b) un-balanced
 - c) simplicity
 - d) all of the above
 - 2) A system of co-operative activities of two or more persons is called _____
 - a) controlling
 - b) organising
 - c) planning
 - d) decision making
 - 3) The process of grouping activities in business is commonly known as _____
 - a) departmentation
 - b) centralisation
 - c) de-centralisation
 - d) none of the above
 - 4) The authority is delegated to subordinates in the organisation, this process is called as _____
 - a) division of labour
 - b) centralisation
 - c) de-centralisation
 - d) all of the above
 - 5) Management is _____
 - a) only an art
 - b) only a science
 - c) only a profession
 - d) an art, science and a profession

13) _____ is the selection based on some criteria from two or more alternatives.

- a) Administration
- b) Management
- c) Planning
- d) Decision-making

14) Decision-making authority concentrated in few hands at the top is called as _____

- a) centralised authority
- b) decentralised authority
- c) centralised and decentralised authority
- d) none of the above

2. Write short notes on : **14**

- a) Decision making process
- b) Management as an art.

3. Answer in brief : **14**

- a) Explain the functional areas of management.
- b) Types of organization structure.

4. What is 'Planning' ? Explain the different types of plan. **14**

OR

What is 'Organising' ? Explain the steps in the process of organising.

5. Define 'Decision-making'. State the features and steps in the process of decision-making. **14**

OR

What is 'Management' ? Explain the need and importance of management.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

१) चांगले नियोजन म्हणजे असे नियोजन कि, ज्यामध्ये _____ असते.

अ) अलवचीकता

ब) असंतुलीतपणा

क) साधेपणा

ड) वरील सर्व

२) _____ म्हणजे दोन किंवा अधिक व्यक्तींच्या सहकार्याने कार्य करण्याची पद्धती होय.

अ) नियंत्रण

ब) संघटन

क) नियोजन

ड) निर्णय घेणे

३) व्यवसायातील विभिन्न कार्यांचे समूह करण्याची क्रिया म्हणजे _____ होय.

अ) विभागीकरण

ब) केंद्रीयीकरण

क) विकेंद्रीकरण

ड) वरील सर्व

४) संघटनेतील अधिकार सत्ता सहाय्यकार्थत हस्तांतरित करण्याची पद्धती म्हणजे _____ होय.

अ) कामाचे विभाजन

ब) केंद्रीयीकरण

क) विकेंद्रीकरण

ड) वरील सर्व

५) व्यवस्थापन ही _____

अ) फक्त एक कला आहे

ब) फक्त एक शास्त्र आहे

क) फक्त एक स्वतंत्र व्यवसाय आहे

ड) एक कला, शास्त्र व स्वतंत्र व्यवसाय आहे

- ६) नविन वस्तू निर्माण करणे उत्पादनाच्या पद्धतीत बदल करणे ही उदाहरणे _____
नियोजनाची आहेत.
- अ) अल्प काळावधीचे
ब) दीर्घ काळावधीचे
क) नफा
ड) वरील कोणतेही नाही
- ७) भविष्यात काय काम करावयाचे हे आधी निश्चित करणे म्हणजे _____ होय.
- अ) संघटन
ब) नियोजन
क) निर्णय घेणे
ड) नियंत्रण
- ८) निष्कर्ष आणि निर्णयाप्रत येण्यासाठी व्यवस्थपक करीत असलेले कार्य म्हणजे _____
होय.
- अ) नियोजन
ब) निर्णय घेणे
क) संघटन
ड) नियंत्रण
- ९) अधिकार आणि _____ या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत.
- अ) निर्देशन
ब) जबाबदारी
क) शिस्त
ड) नियंत्रण
- १०) निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेतील _____ ही पहिली पायरी होय.
- अ) उपायांचा शोध घेणे
ब) पर्यायांचा शोध घेणे
क) समस्या समजावून घेणे
ड) वरील कोणतेही नाही

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) व्यवस्थापनाची कार्यात्मक क्षेत्रे स्पष्ट करा.

ब) संघटना रचनेचे प्रकार.

४. 'नियोजन' म्हणजे काय ? नियोजनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १४

किंवा

'संघटन' म्हणजे काय ? संघटन प्रक्रियेतील टप्पे सांगा.

५. 'निर्णय घेणे' व्याख्या द्या. निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये आणि टप्पे सांगा. १४

किंवा

'व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

- 7) _____ is the sum total of all factors that affects marketing functions and marketing manager's ability.
- a) Marketing concept b) Marketing environment
c) Marketing research d) Marketing planning
- 8) _____ is the value of the product or service to customer into quantitative terms.
- a) Profit b) Utility
c) Promotion d) Price
- 9) 'Free-service and maintenance' during warranty period is the example of _____
- a) direct selling b) indirect selling
c) impersonal selling d) after-sale service
- 10) Every person spends major proportion of his income on _____ type of commodities.
- a) Convenience goods b) Luxury goods
c) Necessity goods d) Comfort goods

2. Write short answer :

- 1) Distinguish between selling and marketing. 5
2) State the types of consumer goods . 5

3. Write short answers :

- 1) Product life cycle. 5
2) State the characteristics of marketing environment. 5

4. Answer **any one** of the following questions : 10

- 1) What is 'Market Segmentation' ? Explain the different bases for Market Segmentation.

OR

- 2) Define the term 'Price'. State the various internal factors affecting price of the product.

5. Answer **any one** of the following questions : 10

- 1) Define term 'Marketing'. State the importance of marketing as a business function.

OR

- 2) What is 'Marketing environment' ? State any five factors of macro environment in detail.

८) वस्तु व सेवेचे गृहकांसाठी संख्यात्मक स्वरूपात दर्शविलेले मूल्य म्हणजे _____ होय.

अ) नफा

ब) उपयोगिता

क) वृद्धी

ड) किंमत

९) हमी कालावधीत वस्तूची 'मोफत-सेवा व देखभाल' हे _____ उदाहरण आहे.

अ) प्रत्यक्ष विक्रीचे

ब) अप्रत्यक्ष विक्रीचे

क) अवैयक्तीक विक्रीचे

ड) विक्रयोत्तर सेवेचे

१०) प्रत्येक व्यक्ती आपल्या उत्पन्नातील मोठा हिस्सा _____ प्रकारच्या वस्तूवर खर्च करित असतो.

अ) सोयीच्या

ब) चैनीच्या

क) जीवनावश्यक

ड) सुखसोयीच्या

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१) विक्री व विपणन यातील फरक.

५

२) उपभोग्य वस्तूचे प्रकार सांगा.

५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१) वस्तु जीवन चक्र.

५

२) विपणन पर्यावरणाची वैशिष्टे सांगा.

५

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) 'बाजारपेठ विभाजन' म्हणजे काय ? बाजारपेठ विभाजनाचे विविध आधार स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'किंमत या संज्ञेची व्याख्या द्या. वस्तूच्या किंमतीवर परिणाम करणारे विविध अंतर्गत घटक सांगा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) विपणन या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक कार्याच्या दृष्टीने विपणनाचे महत्व सांगा.

किंवा

२) विपणन पर्यावरण म्हणजे काय ? स्थूल पर्यावरणाचे कोणतेही पाच घटक सविस्तर सांगा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2015
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to **right** indicate **full** marks.
3) Graph papers will be **supplied on request.**
4) **Use of calculators is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative from the given alternatives for each question. 10

- 1) Matrix addition (A + B) is possible only when
 - a) No. of columns in matrix A = No. of rows in matrix B
 - b) No. of rows in matrix A = No. of columns in matrix B
 - c) Order of matrix A = order of matrix B
 - d) none of these
- 2) Determinant value of an identity matrix is _____
 - a) 0
 - b) 1
 - c) -1
 - d) none of these
- 3) A matrix is said to be square matrix if _____
 - a) No. of rows > No. of columns
 - b) No. of rows < No. of columns
 - c) No. of rows = No. of columns
 - d) None of these
- 4) The value of $\begin{vmatrix} 5 & 2 \\ 1 & -1 \end{vmatrix}$ is _____
 - a) -3
 - b) -7
 - c) 7
 - d) none of these

- 5) A sequence in which the next term is obtained by adding a constant in the preceding term is called as _____
- Geometric progression
 - Arithmetic progression
 - Harmonic progression
 - None of these
- 6) If a and b are two quantities of the same kind (in same units) then the fraction $\frac{a}{b}$ is called the _____
- proportion
 - indices
 - ratio
 - none of these
- 7) If $a : b = c : d$ then $a : c =$ _____
- $d : b$
 - $b : d$
 - $a : d$
 - none of these
- 8) In general compound interest is _____ the simple interest.
- less than
 - more than
 - equal to
 - none of these
- 9) Logarithm of 'e' to the base 'e' equal to _____
- zero
 - one
 - infinite
 - none of these
- 10) The value of $\log_{10}(100)$ is _____
- 2
 - 10
 - 100
 - none of these

2. A) If $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$ then find $A^2 - 9A + 7I$. 5

B) Find the compound interest on ₹ 400 at 3% p.a. for 5 years. 5

3. A) Find x, if $\begin{vmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 2 & x & 4 \\ -1 & 2 & 3 \end{vmatrix} = 0$. 5

B) If $a : b = 2 : 3$ and $b : c = 5 : 7$. Find $a : c$ and $a : b : c$. 5

4. Attempt **any one** of the following : 10

a) Solve the L.P.P. by graphical method

Minimize $Z = 4x + 5y$

Subject to $x + y \geq 24$

$3x + y \geq 21$

$x + y \geq 9$

$x \geq 0, y \geq 0.$

b) Solve the following equations by Cramer's rule. $2x - y + 3z = 4, x + y + z = 2, 3x - y - z = 2.$

5. Attempt **any one** of the following : 10

a) Find the inverse of the matrix by adjoint method $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 3 & 4 & 5 \\ 0 & -6 & -7 \end{bmatrix}.$

b) Find x and y if

$$\left\{ 4 \begin{bmatrix} 5 & 0 & 3 \\ 0 & -1 & -3 \end{bmatrix} - 3 \begin{bmatrix} 3 & 1 & 4 \\ 6 & 1 & -3 \end{bmatrix} \right\} \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}.$$

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – I) (Old) Examination, 2015
INSURANCE**

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternative : **10**
- 1) A person can insure
 - a) Anybody's property
 - b) Only his own property
 - c) Only that property in which he is interested
 - d) Only that property in which he has financial interest
 - 2) _____ is the exception to the principle of indemnity.
 - a) Fire insurance
 - b) Marine insurance
 - c) Life insurance
 - d) Motor insurance
 - 3) The amount of insurance company received from the insured is called
 - a) Premium
 - b) Loan
 - c) Surrender value
 - d) None of these
 - 4) The Insurance Regulatory and Development Authority Act was pass in the _____ year.
 - a) 1938
 - b) 1956
 - c) 1969
 - d) 1999
 - 5) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to
 - a) Relative
 - b) Nominee
 - c) Friends
 - d) Institution

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१०

- १) एक व्यक्ति _____ विमा उतखु शकते.
अ) कोणत्याही मालमत्तेचा
ब) फक्त स्वतःच्या मालमत्तेचा
क) फक्त अशा मालमत्ती की ज्यामध्ये त्याचे हित आहे
ड) फक्त अशी मालमत्ती की ज्यामध्ये त्याचे आर्थिक हित आहे
- २) _____ हा हानीभरण तत्वाला अपवाद समजला जाते.
अ) अग्नि विमा ब) सागरी विमा क) आयुर्विमा ड) मोटार विमा
- ३) विमेदारा कडून विमा कंपनीस मिळणाऱ्या आर्थिक मोबदल्यास _____ म्हणतात.
अ) विमा हप्ता ब) कर्ज क) सोड किंमत ड) यापैकी नाही
- ४) विमा नियमन व विकास प्राधिकरण कायदा _____ साली अस्तित्वात आला.
अ) १९३८ ब) १९५६ क) १९६९ ड) १९९९
- ५) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.
अ) नातेवाईकास ब) वारसास क) मित्रास ड) संस्थेथ
- ६) परमोच्च विश्वास तत्वानुसार विमेदाराने _____ देणे अपेक्षित असते.
अ) वस्तुनिष्ठ माहिती ब) सामाजिक माहिती
क) राष्ट्रीय माहिती ड) आर्थिक माहिती
- ७) भारतात आयुर्विमा व्यवसायाचे राष्ट्रीयता _____ मध्ये करण्यात आले.
अ) १९६२ ब) १९५६ क) १९३८ ड) १९४८
- ८) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) बंगलुरु ब) कोलकत्ता क) हैद्राबाद ड) मुंबई
- ९) _____ ला व्यवसाय परवाना ३ वर्षासाठी मंजूर केला जातो.
अ) विमेदार ब) विमा कंपनी क) विमा प्रतिनिधी ड) वरिल सर्व
- १०) विमा नियमन आणि विकास प्राधिकरणाच्या संचालक मंडळाचा कालावधी _____ वर्ष असतो.
अ) ७ ब) १० क) ५ ड) २

२. टीपा लिहा : १०
- १) विम्याची आवश्यकता.
- २) विमा एक सामाजिक सुरक्षा साधन.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- १) विमा प्रतिनिधीचे कार्य.
- २) आजीवन विमा योजना.
४. विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे (IRDA) चे कार्य स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- आयुर्विमा म्हणजे काय ? आयुर्विमा घेण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा.
५. विमा प्रतिनिधीसाठी असलेली आचार संहिता स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- विमा म्हणजे काय ? विम्याच्या आर्थिक व सामाजिक महत्वांची चर्चा करा.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA Pattern) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory) (New)
On Track-English Skills for Success

Day and Date : Friday, 20-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives : **14**
- 1) The first V-2 missile was tested unsuccessfully in _____
 - a) May 1942
 - b) June 1942
 - c) August 1942
 - d) Sept. 1942
 - 2) _____ is the common denominator among all successful men and women, according to Dr. Kalam.
 - a) Wealth
 - b) Fame
 - c) Knowledge
 - d) Total Commitment
 - 3) Wernher Von Braun was _____ scientist who produced the Jupiter missile.
 - a) An American
 - b) A German
 - c) A Russian
 - d) A Roman
 - 4) The first session of the parliament of religions opened on
 - a) 11 July, 1893
 - b) 31 May, 1893
 - c) 31 April, 1893
 - d) 11 September, 1893
 - 5) Swami Vivekanand was the disciple of _____
 - a) Ramkrishna
 - b) Dayanand Saraswati
 - c) The Maharaja of Khetri
 - d) None

- 3) Why is it difficult to defend human rights ?
 - 4) What is the central theme of the poem, “Brahma” ?
 - 5) What is the theme of the poem ‘Full Moon’ ?
 - 6) Describe Vivekanand’s meeting with J. H. Wright. How did wright help him out ?
 - 7) What is Dr. Kalam’s attitude towards work culture ?
 - 8) ‘I keep, and pass, and turn again’. What does it mean ?
3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) The speech that Swami Vivekanand gave at the parliament of religions.
 - 2) Comment on the appropriateness of the title ‘Brahma’.
 - 3) Examine Palkhivala’s evaluation about human rights.
- B) Attempt **any two** of the following questions : **8**
- 1) You have been appointed as the Assistant Professor at Shivaji University Kolhapur. Draft a three paragraph e-mail accepting the appointment and promising diligent service.
 - 2) What is an e-mail ? Give four guidelines. Which will help to write e-mail letter ?
 - 3) Write an e-mail application letter for the post of Accountant. Imagine the details.
4. A) Write a suitable CV for the post of Manager in Swami Samarth Nagar Sugarcane Factory Works Ltd., Solapur. **14**
- OR
- B) Imagine that you are applying for the post of Librarian in a reputed institution. Prepare CV for the said post. **14**
5. You are the secretary of Dreamland Co-operative Housing Society, Shivajinagar-Pune. Prepare the notice and agenda for the 2nd meeting. Imagine the business to be discussed. **14**
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) (New) CGPA Pattern Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT**

Day and Date : Monday, 23-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **14**
- 1) The leadership style where in the leader exercise absolutely no control is called _____ leadership.
a) Autocratic b) Free-rein c) Democratic d) None
 - 2) Effective communication must be
a) clear b) adequate
c) in understandable language d) all of the above
 - 3) _____ helps in planning and evaluating the activities.
a) Budget b) Communication
c) Managerial change d) None
 - 4) Salary, Bonus are _____ means of motivation.
a) Non-monetary b) Monetary c) Negative d) None
 - 5) Critical Path Method (CPM) is _____ technique of controlling.
a) Historical b) Traditional c) Modern d) None
 - 6) Change is _____ process.
a) Traditional b) Continues c) Economic d) None
 - 7) The leadership style which is based on consultation with group is called
a) Autocratic style b) Free Rein Style
c) Democratic style d) None
 - 8) Sending Reports, Letters and Mails are the examples of _____ type of communication.
a) Informal b) Oral c) Written d) None

- ९) एका व्यक्तीकडून दूसऱ्या व्यक्तीकडे माहिती पाठविण्याच्या प्रक्रियेस _____ म्हणतात.
 अ) नेतृत्व ब) संदेशवहन क) कार्यप्रेरणा ड) कोणतेही नाही
- १०) _____ नेतृत्व शैलीत कामगाराना भिती दाखवून व शिक्षा करण्याचा अवलंब केला जातो.
 अ) कार्यात्मक ब) हुकूमशाही/एकतंत्री
 क) लोकशाही ड) कोणतेही नाही
- ११) व्यवस्थापकीय बदलाच्या प्रक्रियेत नवीन गोष्टी शिकण्यासाठी जुन्या गोष्टी विसरून जाण्याच्या प्रक्रियेस _____ म्हणतात.
 अ) बदल खुला करणे ब) बदल
 क) बदल स्थिर करणे ड) कोणतेही नाही
- १२) मानवी आणि संस्थेच्या आयुष्यातील _____ हा अत्यावश्यक भाग आहे.
 अ) स्थिरता ब) बदल क) कायम ड) कोणतेही नाही
- १३) अपेक्षित उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी व्यक्तीना प्रोत्साहन देण्याच्या पद्धतीस _____ म्हणतात.
 अ) नियंत्रण ब) नियोजन क) कार्यप्रेरणा ड) कोणतेही नाही
- १४) साध्याची भावना निर्माण करणे हे _____ कार्यप्रेरणेचे साधन होय.
 अ) आर्थिक ब) आर्थिकेतर क) राजकीय ड) कोणतेही नाही

२. टिपा लिहा. १४
 अ) कार्यप्रेरणेचे आर्थिक घटक
 ब) बदलाला विरोध करणे.
३. थोडक्यात उत्तरे द्या. १४
 अ) नेतृत्वाचे गुण
 ब) कार्यप्रेरणेच्या आर्थिकेतर घटकावर चर्चा करा.
४. 'नेतृत्वाची' व्याख्या द्या. नेतृत्वाचे महत्वाचे प्रकार/शैलींचे स्पष्टीकरण द्या. १४

किंवा

- 'संदेशवहन' म्हणजे काय ? संदेश वहनाची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा. १४
५. 'नियंत्रणाची' संकल्पना स्पष्ट करा. नियंत्रणाच्या आधुनिक व पारंपारीक तंत्रे स्पष्ट करा. १४

किंवा

'बदलाचे व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? नियोजित बदलाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2015
FINANCIAL ACCOUNTING (New) (CGPA Pattern)**

Day and Date : Tuesday, 24-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) Attempt **all** questions.
2) **All** questions carry **equal** marks.
3) **Figures** to the right indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) A statement send by the consignee to the consignor showing details of the goods sold by him is called _____
 - a) Proforma Invoice
 - b) Account sale
 - c) Statement of sale
 - d) Statement of affairs
- 2) Bills receivables as endorsed having been dishonoured are debited to _____
 - a) Bills receivable A/c
 - b) Bills payable A/c
 - c) Total Debtors A/c
 - d) Total creditors A/c
- 3) A statement of affairs is a statement of _____
 - a) Assets and liabilities
 - b) Expenses and losses
 - c) Profit and Loss
 - d) Incomes and Expenditure
- 4) Stock reserve in relation to closing stock appears on the _____ A/c.
 - a) Debit side of the Branch
 - b) Credit side of the Branch
 - c) Branch profit and Loss A/c
 - d) None of these
- 5) Cash remitted by branch but not received by the Head-Office is debited by the H.O. to _____ account.
 - a) Goods in Transit
 - b) Head Office
 - c) Cash in Transit
 - d) Cash

- 6) The primary objectives of _____ organisation is to provide services.
- a) Partnership
 - b) Company
 - c) Trading
 - d) Non-Profit
- 7) The term _____ includes those basic assumptions or conditions upon which the science of accounting is based.
- a) Accounting
 - b) Concepts
 - c) Conventions
 - d) All of the above
- 8) On goods returned by consignee _____ is debited.
- a) Goods sent on consignment A/c
 - b) Consignment A/c
 - c) Consignee A/c
 - d) None of these
- 9) The amount of credit purchases is determined by preparing _____ A/c.
- a) Total creditors A/c
 - b) Total debtors A/c
 - c) Bills payable A/c
 - d) Bills receivable A/c
- 10) The person who sends goods on consignment is called _____
- a) Vendor
 - b) Consignee
 - c) Consignor
 - d) None of these
- 11) Under _____ concept it is assumed that the business is expected to continue for a long period in future.
- a) Realisation
 - b) Going concern
 - c) Accrual
 - d) Business entity
- 12) Proportionate amount of _____ expenses of consignee is added to the cost of closing stock with consignee.
- a) Recurring
 - b) Non-Recurring
 - c) Selling
 - d) Re-Recurring

13) If goods invoiced at 20% less than the list price, the list price is cost plus 100% profit, then the invoice price is Rs. _____

- a) Rs. 160
- b) Rs. 120
- c) Rs. 80
- d) Rs. 200

14) Consignee gets _____ for his work.

- a) Profit
- b) Salary
- c) Remuneration
- d) Commission

2. Write short notes (**7 marks each**) : **14**

- A) Goods-in Transit and cash-in-Transit in relation to Branch.
- B) Accounting conventions.

3. A) Prepare an Account Sales from the following information : **7**

Consignor – M/S. Suyog Trading Co. Pune

Consignee – M/S. Shravani Traders, Solapur

Sale – 50 machines at Rs. 2,000 each

Commission – 12% on sales

Expenses of the consignee :

- a) Railway freight Rs. 5,000
- b) Insurance Rs. 5,000
- c) Godown Rent Rs. 3,000

Advance sent Rs. 15,000

Balance remitted along with the Account Sale by bank draft dated on

4th May 2013.

- B) From the following particulars relating to Branch of M/S. Akash Traders, Pune.
Prepare the Branch Account in the books of Head Office to ascertain profit. **7**

Particulars	Rs.
Debtors on 1-4-2012	12,000
Stock on 1-4-2012	10,000
Petty cash on 1-4-2012	100
Transactions during the year were	
Goods sent to branch during the year 2012-2013	30,000
Cash sent for	
Salary	6,000
Rent, Rates	2,000
Petty cash	<u>900</u>
	8,900
Goods returned by branch	1,800
Cash remitted by branch	
Cash sales	16,000
Received from Debtors	28,000
Credit sales	34,000
Closing Balances on 31-3-2013	
Debtors	16,000
Stock	9,000
Petty cash	200

4. A) From the information given below of Mr. Udayraj prepare his Trading, Profit and Loss A/c and Balance sheet for the year ended on 31-3-2013.

I) Assets and liabilities as on :

Particulars	31.3.2012	31.3.2013
Debtors	80,000	74,000
Creditors	30,000	24,000
Rent payable	500	300
Plant	50,000	60,000
Stock	75,000	80,000
Cash	7,500	32,500

II) Cash Transactions :

i) **Receipts :**

Cash sales	5,000
Collection from Debtors	3,55,000

ii) **Payments :**

Purchases of plant (on 1-10-2012)	10,000
Rent paid	6,200
Cash purchases	10,000
Payment to creditors	1,56,000
Salaries	1,00,000
Wages	30,000
Electricity charges	10,000
Drawings	12,800

III) **Adjustments :**

- a) Bad debts written off Rs. 1,000
- b) Depreciate plant by 10% p.a.

- B) M/S Ajanta Agencies of Akola sent consignment of 1,500 cases of Toys costing Rs. 400 per case to M/S Ganesh Traders, Solapur and paid Railway freight Rs. 13,000, Carting Rs. 3,000 and other expenses Rs. 27,000. The goods were charged at pro-forma invoice price. So as to show a profit of 20% on sales.

Consignment is entitled to a commission of 7.5% on total sales and 2% on credit sales. He accepted bill for Rs. 3,00,000 drawn by consignor.

An account sales was received from M/S Ganesh Traders informing as under :

- 1) 1,200 cases were sold for Rs. 6,90,000 out of which cash sales were for Rs. 3,40,000.

2) **Expenses incurred :**

Advertisement	Rs. 7,350
Discount	Rs. 6,500
Other expenses	Rs. 3,000

- 3) Commission is charged as per terms –

M/S Ganesh Traders sent a Bank draft for Rs. 3,00,000 together with account sales.

Prepare :

- 1) Consignment A/c and
2) Consignee's A/c in the books of consignor.

14

5. A) M/S Mahalaxmi Traders, Pune has a branch at Satara. The goods are invoiced to the Branch so as to show a profit of 30% on Invoice price, under the strict instructions of selling goods only at invoice price.

Following are the particulars relating to the branch :

Particulars	Rs.
Stock on 1-1-2014 (Invoice price)	1,20,000
Debtors on 1-1-2014	62,000
Goods sent to Branch during the year (at Invoice price)	3,50,000
Goods returned by the Branch (I.P.)	10,000
Credit sales during the year	2,10,000
Cash sales during the year	2,00,000
Goods returned by customers	6,000

Cash received from Debtors	1,90,000
Discount allowed to Debtors	3,000
Allowances made to Debtors	2,000
Bad debts in the year	6,000

Cheques sent to Branch for :

Salaries	33,000
Rent and Rates	20,000
Shortage of goods at branch (I.P.)	4,000

Ascertain the profit or loss made by the branch by preparing

- 1) Branch Stock A/c
- 2) Branch Adjustment A/c
- 3) Branch Debtors A/c
- 4) Branch Expenses A/c
- 5) Branch Profit and Loss A/c.

14

OR

B) The following is the summary of receipt and payment A/c of Prabhat Club, Solapur for the year ended 31-3-2013.

Receipts and Payment A/c

Dr.			Cr.
Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To cash in hand (1-4-2012)	150	By Salaries	3,000
To cash at Bank (1-4-2012)	1,670	By Repairs	1,400
To subscriptions	5,600	By Sundry Expenses	500
To donations	7,000	By Purchase of Motor Car	9,500

To Social Events	3,000	By Postage and Telegram	500
		By Insurance	200
		By Social Event Expenses	1,600
		By cash in hand (31-3-2013)	220
		By cash at Bank (31-3-2013)	500
	17,420		17,420

Adjustments :

- 1) Subscription Rs. 1,400 is outstanding on 31-3-2013 and subscription of Rs. 400 are received in advance.
- 2) Rs. 1,000 and Rs. 600 is to be provided for depreciation on Lease hold premises and Equipments respectively.
- 3) As on 31 March 2012 the book values of fixed assets were :
Lease hold premises Rs. 24,000 and Equipments Rs. 8,000.
- 4) Insurance prepaid upto 30th June 2013 Rs. 50.
- 5) Capitalise Donation fully.

You are required to prepare –

- a) A statement showing capital fund as on 31-3-2012.
- b) The Income and Expenditure A/c for the year ended 31st March 2013.
- c) The Balance Sheet as on 31st March 2013.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA Pattern) (New) Examination, 2015
ECONOMICS
Business Economics

Day and Date : Wednesday, 25-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**
3) **Draw diagram whenever necessary.**

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) Total cost of production \div No. of production = _____
 - a) Marginal cost of production
 - b) Average cost of production
 - c) Fixed cost of production
 - d) None of these
- 2) Production function is a functional relationship between _____
 - a) Input and output
 - b) Agriculture and industry
 - c) Labour and capital
 - d) None of these
- 3) Internal economies arises due to _____
 - a) Centralisation
 - b) Localisation
 - c) Large scale production
 - d) None of these
- 4) The concept “External Economies” is related with the _____
 - a) Firm
 - b) Industry
 - c) Service sector
 - d) None of these
- 5) In perfect competition, average revenue curve is _____
 - a) Parallel to ‘Y’ axis
 - b) Parallel to ‘X’ axis
 - c) Convex to the origin
 - d) None of these
- 6) In _____ market, producer himself is a price maker.
 - a) Duopoly
 - b) Perfect competition
 - c) Monopoly
 - d) None of these
- 7) Product differentiation is done in _____ market.
 - a) Monopolistic competition
 - b) Monopoly
 - c) Perfect competition
 - d) None of these

SLR-Q – 29

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (New) (CGPA Pattern) Examination, 2015
MARATHI (Comp.)**

Surjanrang

सृजनरंग

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१४

१) रयतेच्या भाजीच्या देठासही मन दाखवू नये हा आदेश कोणी दिला ?

अ) छ. संभाजी महाराज

ब) छ. शिवाजी महाराज

क) छ. शाहू महाराज

ड) राजर्षी शाहू महाराज

२) बंधु गणपतरावांनी इंदौर संस्थानात जाण्याचा विचार केला त्यावेळी ही गोष्ट कोणाला आवडली नाही ?

अ) वडिलांना

ब) आईला

क) यशवंतरावांना

ड) बहिणीला

३) राजकारणामध्ये यशस्वी होण्यासाठी संघटनेतील कार्यकर्त्यांमध्ये कशाचे जाळे विणावे लागते असे यशवंतराव चव्हाण सांगतात ?

अ) पैशाचे

ब) नात्यागोत्याचे

क) स्नेहाचे

ड) पदाधिकार्यांचे

४) गुरुजी येण्याआधीच प्राजक्त फुलांचा ढीग टेबलावर कोण घालून ठेवीत असे ?

अ) शाळेचा शिपाई

ब) वर्गातील मुली

क) अभ्यासु मुले

ड) अभ्यासचुकवी पोरं

५) वालचंद यांनी आपल्या सगळ्या कारखान्यांचा कारभार कोणत्या भूमिकेतून केला ?

अ) अपत्यवात्सलतेच्या मायेने

ब) व्यावसायिक भूमिकेतून

क) कडक शिस्तीच्या भूमिकेतून

ड) केवळ पैसा मिळविण्याच्या भूमिकेतून

P.T.O.

- ६) सर्पदंशावर कोणते इंजेक्शन आहे ?
 अ) अँटिस्नेक
 ब) अँटिव्हेनम
 क) स्नेकव्हेनम
 ड) अँटिरेबीज
- ७) कीर्तनाच्या सुखाने कोण सुखी होतो असे संत नामदेव सांगतात ?
 अ) संत समुदाय
 ब) भक्त
 क) साधक
 ड) देव
- ८) कृष्णाला पाहुन आनंदभरीत होऊन कोणी दंडवत घातला ?
 अ) भीमक राजाने
 ब) रुक्मिणीने
 क) नगरीच्या लोकांनी
 ड) मुनीवृंदांनी
- ९) अनेक लोकांना फळसिद्धी व्हावी म्हणून मराठी भाषेत फादर स्टिफन्स यांनी कोणत्या शास्त्राचे प्रकटन केले ?
 अ) गीताशास्त्र
 ब) बोधशास्त्र
 क) अध्यात्मशास्त्र
 ड) परमशास्त्र
- १०) संत तुकारामांनी सज्जनांच्या चित्ताला कशाची उपमा दिली आहे ?
 अ) लोणी
 ब) मध
 क) दूध
 ड) अमृत
- ११) प्रा. जे. बी. शिंदे यांचे मते सुटकेचा मार्ग कोणता आहे ?
 अ) तपसाधना
 ब) ज्ञानसाधना
 क) ईश्वर भक्ती
 ड) नामस्मरण
- १२) “चांगला वक्ता आपला कोणताही विचार सभा चालू असे पर्यंत श्रोत्यांना पटवून देतो”. हा विचार कोणाचा ?
 अ) डॉ. निर्मलकुमार फडकुले
 ब) आचार्य अत्रे
 क) माधव गडकरी
 ड) शिवाजीराव भोसले
- १३) संस्कृत भाषेतील जे शब्द मराठीमध्ये जसेच्या तसे स्वीकारले गेले आहेत त्यांना काय म्हणतात ?
 अ) तत्सम शब्द
 ब) तद्भव शब्द
 क) संस्कृत शब्द
 ड) ईकारान्त शब्द
- १४) बातमी ऐकणारा श्रोता संमिश्र असल्याने बातमीची भाषा कशी ठेवावी ?
 अ) अलंकारिक
 ब) पल्लेदार
 क) कठीण
 ड) सोपी

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) : १४
- १) रूमानिया येथून लिहलेल्या आपल्या पत्रात यशवंतराव चव्हाण पत्नीला कोणती आनंदवार्ता सांगतात ?
 - २) वालचंद यांचे दोन गुणविशेष सांगा.
 - ३) मुन्ना बिबट्याला शाळेत पाठवणे का बंद करण्यात आले ?
 - ४) 'सौंदर्याचे ताज' कोण निर्माण करते असे मंगेश पाडगावकर सांगतात.
 - ५) आभाळाएवढी उंची असणाऱ्यांना दत्ता हलसगीकर काय करायला सांगतात ?
 - ६) दूरदर्शनसाठी बातमी लिहिताना कोणती काळजी घ्यावी ?
 - ७) बातमी म्हणजे काय ?
 - ८) फादर स्टिफन्स मराठीला कोणत्या उपमा देतात ?
३. लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा (कोणतेही दोन) : ८
- अ) टीपा लिहा :
- १) यशवंतराव चव्हाण यांच्या आयुष्यातील निराशेचे क्षण.
 - २) हेमलकशा प्रकल्पामधील 'कालू'.
 - ३) प्रा. जे. बी. यांनी सांगितलेला 'ज्ञानाचा महिमा'.
- ब) लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण (को. २) : ६
- १) 'अरे, असे दबून कसे चालेल ? मला यातूनही काही शिकायला मिळाले'.
 - २) दया करणे जे पुत्रासि । तेचि दासा आणि दासी ॥
 - ३) घामाचे तेज कणाकणात, पण इथे काळोखाला डोळे फुटले नाही ॥
४. दीर्घोत्तरी प्रश्न : १४
- 'प्राण्यांचे गोकुल' या पाठातील 'प्राणी विश्वाचा' परिचय करून द्या.
- किंवा**
- प्रभावी वक्तृत्वासाठी आवश्यक गोष्टींची सविस्तर चर्चा करा.
५. 'वामांगी' या अरुण कोलटकरांच्या कवितेचे भावसौंदर्य उलगडून दाखवा. १४

- 5) A Statement of Affairs shows the assets at _____
- a) Book value
 - b) Realisable value
 - c) Book value as well as realisable value
 - d) None of these
- 6) Every debit has a corresponding credit this is applicable as per _____ concept.
- a) Monetary unit
 - b) Realisation
 - c) Going concern
 - d) Dual aspect
- 7) Investment of staff provident fund of credit co-op. society are shown on _____
- a) Assets side
 - b) Liabilities side
 - c) Profit and Loss A/c Debit side
 - d) Profit and Loss A/c Credit side
- 8) Out of bills discounted of Rs. 8,800, Rs. 4,000 are likely to be dishonoured in this case Rs. _____ amount is shown under the other losses of deficiency A/c.
- a) Rs. 12,800
 - b) Rs.8,800
 - c) Rs. 4,000
 - d) Rs. 4,800
- 9) Shares received from Purchasing Co. as a part of Purchase consideration are distributed among the partners of vendor firm in the ratio of _____
- a) Final claim
 - b) Equal
 - c) Profit sharing ratio
 - d) Capital
- 10) The Credit Co-op. Society may invest the fund under Section _____ of the Co-operative Societies Act.
- a) 60
 - b) 65
 - c) 33
 - d) 70
- 11) A separate Bank A/c called clients Bank A/c is opened in Accounts of _____
- a) Partnership firm
 - b) Professionals
 - c) Company
 - d) Co-operative Society
- 12) The Co-operative Credit Societies Act was laid down in _____
- a) 1940
 - b) 1930
 - c) 1904
 - d) 1920

The partnership was converted in Limited Company on that date subject to the following adjustments.

- 1) The company agreed to take over Fixed Assets at Rs. 52,000, Stock at Rs. 14,000 and Debtors at Rs. 13,000
- 2) The company also agreed to pay Creditors and Bills payable at 10% discount.
- 3) Bills Receivable were taken over by Ram for Rs. 7,000 and Shyam took loose tools for Rs. 3,000.
- 4) Goodwill was valued at 3 years Purchases of the average Profit at last 4 years.
 - 2010 – Rs. 4,000 (Profit)
 - 2011 – Rs. 8,000 (Profit)
 - 2012 – Rs. 2,000 (Loss)
 - 2013 – Rs. 14,000 (Profit)
- 5) The P.C. was discharged by issuing 7,500 equity shares of Rs. 10 each at Rs. 6 per Share paid up and balance in cash.

4. A) Shri Anuj filed his bankruptcy petition on 30th Sept. 2012.

From the following information prepare his Statement of Affairs and Deficiency A/c.

Particulars	Rs.
1) Creditors for Goods supplied	80,000
2) Bills Payable	10,000
3) Creditors secured by Lien on Shares	40,000
4) Creditors secured by Lien on Stock	15,000
5) Liability on Bills Discounted (estimated to rank Rs. 3,000)	7,000
6) Mortgage on factory Building	10,000
7) Creditors for Rent, Rates and Taxes (All preferential)	3,000
8) Book-Debts – Good	35,000
Doubtful and Bad (estimated Rs. 2,000)	10,000
9) Shares (estimated to realise Rs. 16,000)	15,000
10) Stock (estimated to realise Rs. 40,000)	60,000

11) Cash at Bank	100
12) Bills Receivable (estimated to realise 100%)	1,400
13) Factory Building (estimated to realise Rs. 11,000)	20,000
14) Machinery (estimated to realise Rs. 12,000)	15,000
15) Fixtures (estimated to realise Rs. 1,500)	3,000
16) Motor Car (estimated to realise Rs. 6,000)	9,000

On 1st Oct., six years ago, he had a capital of Rs. 50,000. During the six years Profits were made totalling Rs. 55,500 and losses incurred totalling Rs. 25,000. His Interest on Capital Rs. 3,000 per year and total withdrawals amounted to Rs. 88,000.

14

OR

B) Dr. Raman is a Child specialist commenced practice in April 2013 . He prepared the following Receipts and Payments A/c for the year ended 31-3-2014.

Receipts and Payments A/c

	Dr.		Cr.
Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance b/d	60,000	By Furniture	10,000
To Receipts from		By Assistant's Salary	12,000
Dispensing	58,000	By Equipments	40,000
To visiting fees	80,000	By Drugs	20,000
To Miscellaneous	2,000	By Rent	10,000
		By Conveyance	6,000
		By Stationery	1,200

By Drawings	56,000
By Light Bill	1,400
By Journals	1,800
By Balance c/d	41,600

2,00,000

2,00,000

On account of visits Rs. 8,000 were still outstanding. Assistant's Salary payable Rs. 1,200. Stock of drugs on hand was estimated at Rs.4,000 Furniture and Equipments are subject to depreciation at 10%. Out of conveyance 50% is for domestic purpose.

Prepare Receipts and Expenditure A/c for the year ended 31-3-2014 and Balance Sheet as on that date.

14

5. A) Om, Jay and Jagdish were partners sharing profits and losses in the ratio of 3 : 2: 1 respectively. The Balance Sheet of the firm as on 31-12-2013 was as under.

Balance Sheet 31-12-2013

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	12,000	Cash at Bank	8,800
Capital Reserve	4,800	Debtors	30,000
Investment fluctuation fund	6,000	Plant and Machinery	32,000
Capitals		Stock	24,000
Om	45,000	Furniture	18,000
Jay	30,000		
Jagdish	15,000		
	1,12,800		1,12,800

The partners of the firm decided to dissolve the firm and to form private Ltd. company called 'Bhakati Ltd'. Subject to the following adjustments.

- 1) The assets are transferred to the Bhakati Ltd. at following values.
Debtors Rs. 28,000, Stock Rs. 20,000, Plant and Machinery Rs. 40,000.
- 2) Furniture was sold at Rs. 16,000.
- 3) The Goodwill valued at Rs. 4,000.
- 4) The Creditors of the firm are to be transferred to Bhakati Ltd. at Rs. 11,200.
- 5) Realisation Expenses amounted to Rs. 1,200.
- 6) Purchase consideration is to be given in the form of 7,200 equity shares of Rs. 10 each and balance in Cash.

Prepare Necessary Ledger Accounts to close the books of the firm with working notes of Purchase consideration.

14

OR

- B) From the following Trial Balance of Bharat Credit Co-operative Society Solapur. Prepare Profit and Loss A/c and Balance Sheet.

Trial Balance (31-3-2011)

Particulars	Dr. Rs.	Particulars	Cr. Rs.
Cash in hand	74,600	Share Capital	5,00,000
Fixed Deposit in M.S.E.B.	1,25,000	Building fund	28,000
Loans to Members	3,11,000	Charitable fund	12,000
Provident fund		Members Deposits	
Investment	1,82,000	Saving Deposits	54,000
Land and Building	1,40,000	Current Deposits	58,000
Dead stock	16,000	Recurring Deposits	1,50,000
Staff Salary	86,000	Interest on Investment	87,000

Postage and Telegram	2,500	Education fund	3,000
Meeting Expenses	6,000	Profit and Loss A/c	
Light Bill	5,500	(Balance)	28,000
Printing and Stationery	6,400	Sundry Incomes	1,000
Advertisement	2,000	Share Transfer fees	2,000
Travelling Expenses	3,000	Interest on Loans	98,000
Interest on Deposits	35,000	Unclaimed Dividend	2,000
Contribution to P.F.	5,500	Commission	2,000
Insurance Premium	1,500		
Furniture	8,000		
Cash at Bank	7,000		
Sundry Expenses	8,000		
	10,25,000		10,25,000

- 1) Interest on Investment accrued Rs. 3,500.
- 2) Interest due on member Deposits Rs. 5,000.
- 3) Salary paid in Advance Rs. 6,000 and outstanding on 31-3-2011 Rs. 10,000.
- 4) Depreciation on Building and furniture by 10% and 5% respectively.
- 5) Commission payable Rs. 1,500.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) (CGPA Pattern) Examination, 2015
HINDI (Compulsory)
Sahityadhara Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

- सूचनाएँ :** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

बहुविकल्पीय प्रश्न (14 में से 14) :

14

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

1) 'मलबे का मालिक' कहानी के लेखक _____ है ।

[रामवृक्ष बेनीपुरी, महादेवी वर्मा, मोहन राकेश, शरद जोशी]

2) 'रामवृक्ष बेनीपुरी' का जन्म _____ गाँव में हुआ ।

[बेलापुर, बिकानेर, बदलापुर, बेनीपुर]

3) महादेवीजी को _____ काव्यसंग्रह पर ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला ।

[यामा, नीहार, रश्मि, दीपशिखा]

4) रहीम एक _____ भक्त कवि थे ।

[हिंदू, जैन, मुसलमान, बौद्ध]

5) रहीमन बिगरै _____ को, मथे न माखन होय ।

[दूध, पानी, दही, रस]

6) 'भरी हुई बस में लाल साफ़े वाला आदमी' कविता के कवि _____ है ।

[कुमार अम्बुज, भगवत रावत, इश्वर रब्बी, वीरेन डंगवाल]

7) वह जानना चाहता है आने वाले _____ के बारे में ।

[बस्ती, रास्ते, पीढ़ी, कस्बे]

- 8) इब्बार रब्बी को शमशेर सम्मान सन् _____ में मिला ।
[2005, 2010, 2006, 2011]
- 9) 'बहन' कविता के कवि _____ है ।
[राजेश जोशी, ममता कालिया, कुमार अम्बुज, भगवत रावत्]
- 10) ममता कालिया की कविता का नाम _____ है ।
[बेटा, बहन, भाई, बेटा]
- 11) प्रेषक _____ को कहते हैं ।
[भेजनेवाले, पानेवाले, पढ़नेवाले, लिखनेवाले]
- 12) हिंदी में कारकों की संख्या _____ है ।
[7, 8, 9, 10]
- 13) करणकारक मे _____ प्रत्यय लगता है ।
[को, से, में, ने]
- 14) में तथा, पर प्रत्यय _____ कारक में लगता है ।
[संबोधन, अधिकरण, अपादान, करण]

2. निम्नालिखित में से सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए ।

14

- 1) 'पदाधिकारियों के नाम पत्र' में 'प्रेषम' का नाम, पता और तारीख कहाँ लिखी जाती है ?
- 2) 'संदर्भ पत्र' किसे कहते हैं ?
- 3) 'क्रयादेश पत्र' किसे कहते हैं ?
- 4) 'सूचनादायी पत्र' किसे कहते हैं ?
- 5) हिंदी के कारकों के नाम लिखिए ।
- 6) राम --- रावण--- बाण --- मारा । वाक्य में विभक्तियों का प्रयोग कीजिए ।
- 7) संबोधन कारक की विभक्तियाँ लिखिए ।
- 8) कर्ता कारक की व्याख्या लिखिए ।

3. निम्नालिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 14

- 1) “रहिमन ओछे नरन सों, बैर भलो न प्रीति ।
काटे-चाटे स्वान के, दुहू भाँति विपरीति ॥”
- 2) “जगह-जगह फटे
अपने कपड़ों जैसे टाट के बोरे में
भरती हैं वे बीन-बीनकर
हमारे-आपके रद्द किए कागज़ के टुकड़े
टूटे-फूटे टीन और प्लास्टिक के डिब्बे ।”
- 3) “अच्छे माँ बाप प्लीज, सारी और थैंक्यू की जुबान
जानते हैं अच्छे माँ-बाप बच्चों की पसन्द को सवौंपरि मानते हैं ।”

4. निम्नालिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए । 14

लेखक अपनी भूतपूर्व प्रेमिकाओं को क्यों खत लिखता है ?

अथवा

‘घना पक्षी विहार’ कविता के माध्यम से मानव और पक्षी के जीवन, वर्तन का अंतर स्पष्ट कीजिए ।

5. दीर्घोत्तरी प्रश्न : 14

“मलबे का मालिक” कहानी में विभाजन के कारण लोगों के उजड़े हुए जीवन की अनुभूति को एक मलबे के रूप में अभिव्यक्त किया है। समीक्षा कीजिए ।

SLR-Q –31

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2015

URDU (Compulsory) (New)

(CGPA Pattern)

(Prose, Poetry and Communication)

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

N.B. 1) *All questions are compulsory.*

2) *All questions carry equal marks.*

14

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :

(۱) "سنگ و خشت" _____ کے مضامین کا مجموعہ ہے۔

(رشید احمد صدیقی کنہیا لال کپور فرحت اللہ بیگ عبد الجلیل)

(۲) مصنف اور غلام دانی عربی سیکھنے کیلئے _____ کی تلاش کرتے ہیں۔

(پرنسپل وکیل استاد پولیس)

(۳) پروفیسر مرحوم عبد الجلیل شیخ صاحب کا آبائی وطن _____ ہے۔

(کبھی حیدر آباد عثمان آباد شولاپور)

(۴) نظیر اکبر آبادی _____ میں پیدا ہوئے۔

(۱۴۳۰ء)

۱۴۳۵ء

۱۸۳۵ء

(۱۸۳۰ء)

P.T.O.

- (۵) ۱۹۶۳ء کو حکومت ہند نے _____ کو 'پدم شری' کے اعزاز سے نوازا۔
(علامہ اقبال) عبد الجلیل رشید احمد صدیقی (خواجہ حسن نظامی)
- (۶) بستی درگاہ حضرت خواجہ نظام الدین اولیاء میں مصنف _____ کو مدفون کیا گیا۔
(رشید احمد صدیقی) فرحت اللہ بیگ (خواجہ حسن نظامی) (پطرس بخاری)
- (۷) "آدمی نامہ" _____ کی مشہور تخلیق ہے۔
(حالی) میر انیس نظیر (اقبال)
- (۸) "بانگ دراء" _____ کا پہلا اردو شعری مجموعہ ہے۔
(اقبال) حالی نظیر (مجاز)
- (۹) نظم "مفلسی" _____ کی ہیئت میں لکھی گئی ہے۔
(مخمس) مسدس ربع (مثلاث)
- (۱۰) نظم "مدو جزر اسلام" کا خالق _____ ہے۔
(اقبال) حالی نظیر (یکتا عدنی)
- (۱۱) نظم "جواں مردی کا کام" اس حکایت میں دولت مند باپ کو _____ فرزند تھے۔
(تین) دو پانچ (سات)
- (۱۲) پیر سال قریب مرگ کا عشق _____ کہلاتا ہے۔
(صوفیانہ عشق) والہانہ عشق غائبانہ عشق (روحانی عشق)

(۱۳) باقی نہ رہی تیری وہ آئینہ ضمیری!

اے کشتہ سلطانی و ملائی و پیری

مندرجہ بالا شعر _____ کا لکھا ہوا ہے۔

(حالی) نظیر میر انیس (اقبال)

(۱۴) _____ کو پہلا اردو عوامی شاعر تسلیم کیا جاتا ہے۔

(اقبال) حالی نظیر مجاز

14

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی سات)

- (۱) ہندوستان کوئی ادیب مرتا ہے تو اپنے پیچھے کیا چھوڑ جاتا ہے؟
- (۲) اپنے وطن میں اشتہارات کہاں کہاں لکھے ہوئے نظر آتے ہیں؟
- (۳) نظم "حضرت صغریٰ کی التجاء" میں شاعر کن دو کرداروں کی زبانی کیفیت بتائی ہے؟
- (۴) مچھروں اور شاعروں میں کیوں مطابقت ہے؟
- (۵) مرحوم عبدالجلیل شیخ صاحب کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟
- (۶) مصنف نے سوراج اور ہندوستانی تعلیم یافتہ بیوی کی وضاحت کس طرح کرتے ہیں؟
- (۷) دیا سلائی مصنف سے کیوں ناراض ہوتی ہے؟
- (۸) ہندوستان کی پہلی جنگ آزادی کس کی قیادت میں لڑی گئی تھی؟

8

۳. الف) مختصر جوابات لکھئے: (کوئی دو)

(۱) "استاد کی تلاش" میں مصنف کیا پیغام دیتے ہیں؟

(۲) نظم "مفلسی" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

(۳) انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے

The babies of some animals can stand and walk as soon as they are born. A baby deer and a calf can stand on four legs and walk when they are just one day old. But some other animals have to carry their babies till they grow up and become strong. A cat carries its kittens from place to place. Mother cat picks up a kitten by the neck and carries it around holding it in its mouth. Though the cat has sharp teeth, the kitten does not get hurt at all.

6

(ب) مختصر جوابات لکھئے: (کوئی دو)

- (۱) کالج کے طالب علموں کے اظہارِ محبت کے طریقے کیسے ہوتے ہیں؟
- (۲) مصنف اور غلام دانی کو استاد کی تلاش کرتے وقت کن کن پریشانیوں کا سامنا کرنا پڑتا ہے؟
- (۳) "دیا سلائی" کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔

14

۴. کوئی ایک مفصل جواب لکھئے:

- (۱) مرثیہ "حضرت صغریٰ کی التجاء" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔
- (۲) مرحوم عبد الجلیل صاحب کا تحریر کردہ مضمون "جنگِ آزادی میں اردو شاعری کا حصہ" پر مفصل روشنی ڈالئے۔

14

۵. رشید احمد صدیقی کا تحریر کردہ مضمون "چارپائی" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں قلمبند کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – II) (New) Examination, 2015
(CGPA Pattern)
PRINCIPLES OF MARKETING**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks of questions.

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **14**
- 1) Consumer Protection Act in India was passed in the year
a) 1966 b) 1976 c) 1986 d) 1996
 - 2) Attitude is a _____ factor affecting consumer behaviour.
a) Cultural b) Non-Economical
c) Economical d) Psychological
 - 3) Auction sale is a kind of _____ selling.
a) Personal b) Impersonal c) Tender d) None of these
 - 4) _____ is a systematic attempt to get information useful in solving marketing problems.
a) Customer Research b) Marketing Research
c) Product Research d) Sales Research
 - 5) All disputes of compensation amounting to more than Rs. 20 lacs but less than Rs. 1 crore are settled at
a) District Forum b) State Commission
c) National Commission d) None of these
 - 6) Good Health is a _____ quality of successful salesman.
a) Physical b) Ethical c) Social d) None of these
 - 7) Manufacturer → Retailer → Ultimate consumer is a _____ channel of distribution.
a) Direct b) Indirect c) Door to Door d) None of these

P.T.O.

- 8) _____ creates time utility.
a) Warehousing b) Transport c) Insurance d) Banking
- 9) The purchase quantity in case of customers having saving habit is
a) Less b) High c) Reasonable d) None of these
- 10) Felicitation of salesman for his good work is a _____ means of motivation.
a) Financial b) Compulsory c) Non-financial d) Indirect
- 11) _____ is the first step of Marketing Research.
a) Collection of information b) Setting up of objectives
c) Follow up d) None of these
- 12) _____ is an art of persuading the customers to buy goods and services.
a) Sales promotion b) Leadership
c) Control d) Salesmanship
- 13) _____ is observed as 'World's Consumer Day'.
a) 15th April b) 15th March c) 16th April d) 16th March
- 14) A _____ is an end-user of a product or service.
a) Customer b) Buyer c) Consumer d) Mediator
2. Write short notes :
- A) Qualities of a successful salesman. **7**
B) Importance of consumer behaviour. **7**
3. Write short answers :
- A) Explain the objects of Marketing Research. **7**
B) State the importance of salesmanship. **7**
4. Answer **any one** of the following questions : **14**
- A) What do you mean by channel of distribution ? Explain the factors affecting the choice of distribution channel.
B) What do you mean by Consumer Behaviour ? Explain in brief the factors affecting Consumer Behaviour.
5. Answer **any one** of the following questions : **14**
- A) Define the term Marketing Research. Explain in brief the steps involved in the process of Marketing Research.
B) State the various financial and non-financial methods of stimulating salesman.

- १०) विक्रेत्याच्या चांगल्या कार्याचा गुणगौरव करणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.
 अ) आर्थिक ब) अनिवार्य क) आर्थिकेतर ड) अप्रत्यक्ष
- ११) _____ हे विपणन संशोधनाचा पहिला टप्पा आहे.
 अ) माहितीचे संकलन ब) उद्दिष्ट निश्चिती
 क) पाठपुरावा ड) यापैकी कोणतेही नाही
- १२) ग्राहकांना वस्तु व सेवांची खरेदी करण्यास प्रवृत्त करणारी कला म्हणजे _____ होय.
 अ) विक्रय वृद्धी ब) नेतृत्व क) नियंत्रण ड) विक्रयकला
- १३) _____ ही दिवस 'जागतिक ग्राहक दिन' म्हणून ओळखला जातो.
 अ) १५ एप्रिल ब) १५ मार्च क) १६ एप्रिल ड) १६ मार्च
- १४) वस्तु व सेवांचा अंतिम वापरकर्ता म्हणजे _____ होय.
 अ) ग्राहक ब) खरेदीदार क) उपभोक्ता ड) मध्यस्थ
२. टीपा लिहा :
- अ) यशस्वी विक्रेत्याचे गुण. ७
 ब) उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीचे महत्व. ७
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) विपणन संशोधनाची उद्दिष्टे थोडक्यात स्पष्ट करा. ७
 ब) विक्रयकलेचे महत्व सांगा. ७
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
- अ) वितरणाची साखळी म्हणजे काय ? वितरण मार्गांच्या निवडीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- ब) उपभोक्त्यांची वर्तणूक म्हणजे काय ? उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे विविध घटक सांगा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
- अ) विपणन संशोधन या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधन प्रक्रियेतील अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) विक्रेत्यांना कार्य प्रवृत्त करणारी आर्थिक व आर्थिकेतर प्रलोभने सांगा.

SLR-Q – 33

Seat
No.

B.Com. (Part – I) (Sem. – II) (New) Examination, 2015
KANNADA (CGPA Pattern)
Modern Prose and Poetry – II

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

14

1) ಕಡಕೋಳ

ಅ) ರಾಜ್ಯ

ಆ) ಹಳ್ಳಿ

ಇ) ಬಂಡಿ

ಈ) ದೇಶ

2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ರಚಿಸಿದ್ದು

ಅ) ಕಥೆ

ಆ) ನಾಟಕ

ಇ) ಚರಿತ್ರೆ

ಈ) ತತ್ವಪದ

3) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ಅಂಕಿತ

ಅ) ಪ್ರಭು

ಆ) ಶರಣ

ಇ) ನಾಚಯ್ಯ

ಈ) ಮಹಾಂತ

4) ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಗುಡ್ಡ ಇರುವುದು

ಅ) ಮಸ್ಕಿ

ಆ) ಕುಂಭಾರಿ

ಇ) ಇಂಡಿ

ಈ) ಚಿಣಮಗೇರಿ

5) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವರು

ಅ) ಶರಣರು

ಆ) ಸಂತರು

ಇ) ದಾಸರು

ಈ) ಮುನಿಗಳು

6) ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ವಿಷಯ _____ ಇರಬಹುದು.

ಅ) ಗಂಭೀರ

ಆ) ಕಠಿಣ

ಇ) ಕ್ಲಿಷ್ಟ

ಈ) ಸಹಜಸರಳ

7) ಬಾಯಿಲೊಂದಾಡತೀರಿ _____ ನೊಳಗೊಂದು ಮಾಡತೀರಿ.

ಅ) ಮನಸಿ

ಆ) ಕನಸಿ

ಇ) ಊರಿ

ಈ) ಮಾತಿ

8) ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ

ಅ) ತೆಲುಗು

ಆ) ಹಿಂದಿ

ಇ) ಮರಾಠಿ

ಈ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್

9) ಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ

ಅ) ಕಾರಂತ

ಆ) ಭೈರಪ್ಪ

ಇ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಈ) ಸಿಂಪಿ ವಿರೇಂದ್ರ

10) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದ ಆರಂಭಕಾರ

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ಕುವೆಂಪು

ಇ) ಪಂಪ

ಈ) ಮುದ್ದಣ

P.T.O.

- 11) ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ ಬರೆದವರು
 ಅ) ಸಿಂಪಿ ಆ) ಪೂಜಾರಿ ಇ) ಬರಗೂರು ಈ) ಹೊನ್ನಲ್
- 12) ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಎಂದರೆ
 ಅ) Essay ಆ) Prose ಇ) Thesis ಈ) Synopsys
- 13) ಆಯ್ದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಪಾದಕರು
 ಅ) ಸಿಂಪಿ ಆ) ಮೂರ್ತಿ ಇ) ನಾಯಕ ಈ) ಡೊಣ್ಣೆಗೌಡ
- 14) ನನ್ನನೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಬಂಧ _____.

2. ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

12

- 1) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಯಾರು ?
- 2) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ?
- 3) 'ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕೊರಗು' ಇದರ ಲೇಖಕರು ?
- 4) ಆರು ವೈರಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು ?
- 5) ಪ್ರೀತಿಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಯಾರು ಬರೆದರು ?

3. ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿರಿ:

14

- 1) ಹೆರರ ನುಡಿ ಹೆರರ ನಡೆ ಹೆರರದೆ ಹೆಮ್ಮೆ !
- 2) ಇನ್ನೊಂದು ಬೋರ್ ಹೊಡೆಸಬೇಕು !
- 3) ಉಚ್ಚನೀಚ ಅನತೀರಿ ಹುಚನಾಯಿ !

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

14

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಚಿಂತೆಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

16

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Semester – II) (New) Examination, 2015
(CGPA Pattern)
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

- Instructions:** 1) Graph paper will be supplied on **request**.
2) **Use** of calculator is **allowed**.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
4) **All** questions are **compulsory**.
5) Assume suitable data if **required**.

1. Choose the correct alternative :

14

- 1) $x^3 + 3axy + y^2 = 0$ is an example of
a) Explicit function b) Implicit function
c) Cost function d) None of these
- 2) If x and y both changes in opposite direction then the function $y = f(x)$ is called
a) Decreasing function b) Increasing function
c) Neither a) nor b) d) None of these
- 3) If $f(x) = x^2 + 2x - 1$ then $f(-1) =$
a) -2 b) 1 c) 2 d) -1
- 4) Revenue function – cost function =
a) Demand function b) Profit function
c) Parametric function d) None of these
- 5) $\lim_{x \rightarrow 3} [2x + 6] =$
a) -12 b) 0 c) 12 d) None of these

13) $\int \sqrt{x} \, dx =$

- a) $\frac{1}{\sqrt{x}}$ b) $\frac{1}{2\sqrt{x}}$ c) $\frac{2}{3}x\sqrt{x}$ d) none of these

14) $\int \frac{1}{x+1} \, dx =$

- a) $\log x$ b) $\log (x + 1)$ c) $x + 1$ d) none of these

2. A) Evaluate the limits : 7

i) $\lim_{x \rightarrow 3} \left[\frac{x^2 - x - 6}{x^2 - 2x - 3} \right]$

ii) $\lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{\sqrt{a+x} - \sqrt{a-x}}{x} \right]$

B) If $f(x) = x^2 - 3x + 4$, find x such that $f(x) = f(x + 1)$. 7

3. A) If $f(x) = \frac{1}{x+4}$, find the derivative of $f(x)$ using first principle. 7

B) The total cost function is given by $C = 5 + 2x + 4x^2$, where x is the quantity of a good produced. Find the marginal cost when $x = 2$. 7

4. Attempt **any one** out of **A** and **B** :

A) i) At what value of x the function $f(x) = x^3 - 3x^2 - 9x + 12$ will be maximum and minimum ? Find the maximum and minimum value of the function. 10

ii) If $y = 2x^3 - 9x^2 + 12x + 5$ then find $\frac{d^2y}{dx^2}$. 4

B) i) State the rule of integration by parts (i.e. $\int uv \, dx$). Hence integrate $\int x^2 \cdot \log x \, dx$. 10

ii) Evaluate $\int_0^2 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{2-x}} \, dx$. 4

5. Attempt **any one** out of **A** and **B** :

A) i) If u and v are functions of x then prove that $\frac{d}{dx}(uv) = u \cdot \frac{dv}{dx} + v \cdot \frac{du}{dx}$. Hence

find $\frac{dy}{dx}$, if $y = x^3 \cdot 5^x$. 10

ii) If $x^2 - 3xy^2 + y^2 = 0$ find $\frac{dy}{dx}$. 4

B) i) Evaluate a) $\int \frac{e^x}{1+e^x} dx$.

b) $\int \frac{1}{\sqrt{4x^2 + 4x + 3}} dx$. 10

ii) Evaluate $\int_1^e \frac{\log x}{x} dx$. 4

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – II) (New) Examination, 2015
INSURANCE
(CGPA Pattern)**

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

14

- 1) The Head Office of General Insurance Corporation of India is situated in
A) Delhi B) Bhopal C) Chennai D) Mumbai
- 2) In _____ Insurance Policy proof of interest is a proof of insurable interest.
A) Marine B) Fire C) Life D) General
- 3) Voyage Insurance Policy is type of _____ Insurance Policy.
A) Fire B) Marine C) Crop D) Cattle
- 4) _____ policy is compulsory in case of Motor Insurance Policy.
A) Comprehensive B) Medical check up
C) Third party insurance D) Motor accessories
- 5) Crop Insurance Scheme was started by Govt. of India in
A) 1956 B) 1965 C) 1985 D) 1958
- 6) Burglary Insurance is important type of _____ Insurance.
A) Accident B) Time C) Hull D) Voyage
- 7) _____ policy covers both time factor and voyage factor.
A) Time B) Mixed C) Voyage D) Fleet
- 8) Valued policy, Declaration policy, Average policy, Specific policy are the kinds of _____ Insurance Policy.
A) Fire B) Life C) Marine D) Life and Fire

- 9) General Insurance Corporation of India was established in the year
A) 1927 B) 1919 C) 1973 D) 1938
- 10) All _____ Insurance contracts are contract of indemnity.
A) Life B) Fire
C) Life and Fire D) None of the above
- 11) Fire Insurance provides compensation for loss due to
A) Productive Fire B) Accidental Fire
C) Volcano D) Chemical Process
- 12) Crop Insurance first time introduced in _____ State in the year 1939.
A) Maharashtra B) Gujarat
C) Mysore D) Karnataka
- 13) Reinstatement Value Policy is a type of _____ Policy.
A) Fire Insurance B) Marine Insurance
C) Motor Insurance D) Life Insurance
- 14) In the history of Insurance business _____ Insurance is new form of Insurance.
A) Marine B) Fire C) Accident D) Life
2. Write short notes : 14
A) Cattle Insurance
B) Types of Marine losses.
3. Write short answer : 14
A) State the significance of Fire Insurance.
B) Fidelity Guarantee Insurance.
4. Answer **any one** of the following : 14
A) Explain the procedure of taking Fire Insurance Policy.
B) Explain the procedure of taking Marine Insurance Policy.
5. Answer **any one** of the following : 14
A) Explain in brief the various types of Marine Insurance.
B) Explain in brief role and development of General Insurance Corporation of India.

मराठी भाषांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१४

- १) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे मुख्य कार्यालय _____ मध्ये आहे.
अ) दिल्ली ब) भोपाल क) चेन्नई ड) मुंबई
- २) _____ विम्यामध्ये हितपुरावा विमापत्र हे विमेयहितचा पुरावा समजला जातो.
अ) सागरी ब) अग्नी क) आयुर्विमा ड) सर्वसाधारण
- ३) प्रवासी विमापत्र हे _____ विमापत्राचा प्रकार आहे.
अ) अग्नी ब) सागरी क) पीक ड) जनावरांचा
- ४) मोटार विमा पत्रामध्ये _____ विमा घेणे अनिवार्य आहे.
अ) सर्वसमावेशक ब) वैद्यकीय तपासणी
क) तृतीय पक्ष विमा ड) मोटार उपसाधने
- ५) पीक विमा योजना भारत सरकारने _____ मध्ये सुरु केली.
अ) १९५६ ब) १९६५ क) १९८५ ड) १९५८
- ६) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्यांचा महत्वाचा प्रकार समजला जातो.
अ) अपघात ब) मुदती क) जहाज ड) प्रवासी
- ७) मुदत आणि प्रवास या दोन्ही घटकांचा समावेश _____ या विमापत्रात असतो.
अ) मुदती विमा ब) मिश्र विमा
क) प्रवास विमा ड) जहाज ताफांचा विमा
- ८) निश्चित मुल्य विमा पत्र, घोषित विमापत्र, सरासरी विमा पत्र, विशिष्ट विमापत्र हे _____ विमा पत्राचे प्रकार आहेत.
अ) अग्नी ब) आयुर्विमा क) सागरी ड) आयुर्विमा व अग्नी
- ९) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
अ) १९२७ ब) १९१९ क) १९७३ ड) १९३८
- १०) सर्व _____ विमा करार हे नुकसान भरपाईचे करार असतात.
अ) आयुर्विमा ब) अग्नी
क) आयुर्विमा व अग्नी ड) वरीलपैकी नाही

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) (CGPA Pattern) Examination, 2015
GEOGRAPHY
Economic and Commercial Geography
Economic Geography (Paper – II)

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentence by choosing appropriate words : 14
- 1) Marketing geography is the new branch of _____ geography.
a) Agriculture b) Human c) Urban d) Commercial
 - 2) The farming of rain water is called _____ farming.
a) Humid b) Dry c) Irrigation d) Shifting
 - 3) _____ country is stands first rank in the production of cotton in the world.
a) China b) Russia c) Egypt d) Nigeria
 - 4) Subsistence farming means _____
a) Farming for commercial purpose
b) Farming for export purpose
c) Farming for fulfilling the needs of commoners
d) Farming for import purpose
 - 5) _____ is a major crops in commercial farming.
a) Wheat b) Jowar c) Bajara d) Maize
 - 6) _____ is a longest rail route in the world.
a) Transe-Adian b) Cape-Kairo
c) Adiled-Darwin d) Transe-Siberian

- 7) Road transportation is more developed in _____
 a) U. S. A. b) Japan c) India d) China
- 8) _____ types of transportation is very costly.
 a) Water way b) Roadway c) Railway d) Airway
- 9) In Maharashtra tourism are developed because of _____
 a) M. I. D. C. b) M. S. R. D. C. c) M. T. D. C. d) M. S. F. C.
- 10) _____ is an important factor of tourism.
 a) Tourist b) Tourism c) Soil d) Government
- 11) Simla tourist place is located in _____ state of India.
 a) H. P. b) U. P. c) A. P. d) M. P.
- 12) OPEC is established in the year of _____
 a) 14 Nov. 1958 b) 14 Nov. 1960 c) 12 Nov. 1960 d) 12 Nov. 1945
- 13) In EEC organisation _____ permanent countries members.
 a) 13 b) 12 c) 11 d) 09
- 14) _____ is a headquarter of Indian central railway.
 a) Mumbai C. S. T. b) Mumbai - Churchgate
 c) Malegaon d) Gorakhpur

2. Answer the following : 14
- A) Scope of commercial geography. 7
- B) GATT. 7
3. Answer the following : 14
- A) Agra-Taj Mahal. 7
- B) Main objectives of EEC and OPEC. 7
4. Answer **any one** of the following : 14
- i) Give an account of air transport in India.
- ii) Explain the economic importance of tourism in India.
5. Answer **any one** of the following : 14
- i) Explain in details different types of Agriculture.
- ii) Give an account of production and distribution of wheat in India.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

14

- 1) विपणन भूगोल ही _____ भूगोलाची नवीन शाखा आहे.
a) शेती b) मानवी c) नागरी d) व्यापारी
- 2) केवळ पावसाच्या पाण्यावर होणाऱ्या शेतीस _____ शेती असे म्हणतात.
a) आर्द्र शेती b) कोरडवाहू शेती c) ओलिताची शेती d) स्थलांतर शेती
- 3) कापूस उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक लागतो.
a) चीन b) रशिया c) इजिप्त d) नायजेरिया
- 4) उदरनिर्वायची शेती म्हणजे _____
a) व्यापाराच्या उद्देशाने केली जाते
b) निर्यादाच्या उद्देशाने केली जाते
c) केवळ गुजराण करण्याच्या उद्देशाने केली जाते
d) आयादच्या उद्देशाने केली जाते
- 5) व्यापारी शेतीतील _____ हे प्रमुख पीक आहे.
a) गहू b) ज्वारी c) बाजरी d) मका
- 6) _____ हा जगातील सर्वात लांब लोहमार्ग आहे.
a) ट्रान्स-ऑडियन b) केप-कैरो c) ऑडिलेड-डार्विन d) ट्रान्स-सैबेरियन
- 7) जगातील सर्वात अधिक रस्ता वाहतूक _____ मधून चालते.
a) यु. एस. ए. b) जपान c) भारत d) चीन
- 8) _____ ही वाहतूक सर्वात खर्चिक आहेत.
a) जला b) रस्ते c) रेल्वे d) हवाई
- 9) महाराष्ट्रात पर्यटन व्यवसायाचा विकास होत आहे कारण _____
a) एम. आय. डी. सी. b) एम. एस. आर. डी. सी.
c) एम. टी. डी. सी. d) एम. एस. एफ. सी.

- 10) _____ हा पर्यटन व्यवसायाचा महत्त्वाचा घटक आहे.
 a) पर्यटक b) पर्यटन c) जमीन d) सरकार
- 11) सिमला हे पर्यटन स्थळ भारतातील _____ या राज्यात वसलेले आहे.
 a) H. P. b) U. P. c) A. P. d) M. P.
- 12) OPEC या व्यापारी संघटनेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
 a) 14 नोव्हें. 1958 b) 14 नोव्हें. 1960
 c) 12 नोव्हें. 1960 d) 12 नोव्हें. 1945
- 13) E.E.C. या संघटनेत कायम सदस्य _____ देश आहेत.
 a) 13 b) 12 c) 11 d) 09
- 14) भारतीय मध्य रेल्वे विभागाचे मुख्य केंद्र _____ येथे आहे.
 a) मुंबई-C.S.T. b) मुंबई-चर्चगेट c) मालेगांव d) गोरखपूर
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 14
 A) व्यापारी भूगोलाची व्याप्ती सांगा. 7
 B) गॅट [GATT]. 7
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 14
 A) आग्रा-ताजमहल 7
 B) EEC आणि OPEC चे मुख्य उद्देश लिहा. 7
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 14
 i) भारतातील हवाई वाहतुकीचा सखोल वृत्तांत लिहा.
 ii) भारतातील पर्यटन व्यवसायाचे आर्थिक महत्त्व सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 14
 i) शेतीच्या विविध प्रकाराची सविस्तर माहिती लिहा.
 ii) भारतातील गहू उत्पादनाचे आणि वितरणाचा सविस्तर वृत्तांत द्या.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
On Track – English Skills for Success

Day and Date : Friday, 20-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 10
- 1) The first requirement to get into flow, according to Dr. Kalam, is _____
 - a) to work hard
 - b) follow action
 - c) emotional comfort
 - d) success
 - 2) To succeed in your mission, you must have _____ towards your goal.
 - a) devotion
 - b) a flow
 - c) communication
 - d) responsibility
 - 3) _____ always helps those who know how to help themselves.
 - a) Fate
 - b) Man
 - c) J. H. Wright
 - d) Maharaja of Khetri
 - 4) Human rights may be summed up in one word _____
 - a) Equality
 - b) Liberty
 - c) Full employment
 - d) Democracy
 - 5) Ruhi plans to _____ her flat.
 - a) Sell out
 - b) Cell out
 - c) Sold out
 - d) Celling out
 - 6) In the poem 'Full Moon', the poet _____ talks about mankind's relationship with the moon.
 - a) R. W. Emerson
 - b) Robert Hayden
 - c) Robert Frost
 - d) W. B. Yeats

- 7) In the poem 'Brahma', the poet presents the essence of _____
- a) Hindu philosophy b) American Scholars
c) Human philosophy d) The Universe
- 8) I love to read and recite Rabindranath _____ poems.
- a) Tagores b) Tagore's
c) Tagores' d) Tagore
- 9) Children enjoyed the fairy _____ told by their teacher.
- a) Tail b) Tale
c) Taile d) Tell
- 10) Raj is as _____ as his brother.
- a) tall b) taller
c) tallest d) taller than

2. Answer **any five** of the following questions in **two to three** sentences **each**. **10**

- 1) What was Wernher Von Braun famous for in the field of rocketry ?
- 2) What does Dr. Kalam mean by 'flow' ? Describe the factors connected with flow.
- 3) How was Vivekananda's speech at the Parliament of religions different from the speech of other speakers ?
- 4) What were the problems faced by Vivekananda in America ?
- 5) What do you understand by human rights ?
- 6) Examine Palkhivala's evaluation of the current status of human rights in the world.

3. A) Attempt **any two** of the following questions : **6**

- 1) You are Sameer Raje, Manager of S. L. Textiles, Kolhapur. Draft an e-mail to the sales manager of Modern Furnitures, Pune on the email Id smmodfur@gmail.com, placing an order of office furniture for your showroom in Pune. Inform that you have given the order details in an attachment titled 'Order Chart'.
- 2) As the manager of Proline Industries, Solapur, draft an email to Sanket Jhaveri (Sanketj@rediffmail.com) under the subject interview call letter, informing him to attend the interview for the post of sales executive. Attach the details of the interview in a document named 'Interview details'.

3) Write an e-mail letter to Mr. Ashwin Mehta, Editor of Pragati publications requesting him to send the price list and latest catalogue of their published books. Imagine the necessary details.

B) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each**. **4**

1) What role do Gods and religion have in the poem 'Brahma' ?

2) Explain the use of imagery in the poem 'Full Moon'.

3) Why is the moon a 'brilliant challenger of rocket experts' ?

4. Attempt **any one** of the following questions : **10**

1) As the secretary of 'Sports Club of Delhi', write a notice and agenda of the second meeting of the office bearers of the club. Imagine the necessary details.

2) Prepare an agenda for the meeting of the members of Maharashtra Cultural Association scheduled for the 15th of May and then draft the minutes of the meeting.

5. Prepare the CV of a fresh graduate who has applied for the post of Sales Executive. **10**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT**

Day and Date : Monday, 23-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

***N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.***

1. Select the correct alternative from the given alternatives : **10**
- 1) Forgetting of old things means
a) Refreezing b) Unfreezing c) Freezing d) None
 - 2) Motivation deals with _____ of workers.
a) Psychological b) Sociological
c) Historical d) Economical
 - 3) Most people dislike
a) Management b) Controlling
c) Change d) Planning
 - 4) _____ is the non financial incentive.
a) Basic salary b) Increments
c) Bonus d) Extra responsibility
 - 5) _____ is the form of business communication.
a) E-mail b) Letter c) Reports d) All
 - 6) Under _____ leadership style the leader have full power to take decision.
a) autocratic b) democratic c) free-rein d) intellectual

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्याया मधून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) _____ म्हणजे जुन्या गोष्टी विसरणे होय.

अ) बदलची अंमलबजावणी

ब) बदल खुल करणे

क) स्थिर ठेवणे

ड) कोणतेही नाही

२) अभिप्रेरणा ही कामगारांची _____ स्थिती आहे.

अ) मानसिक

ब) सामाजिक

क) ऐतिहासिक

ड) अर्थशास्त्रीय

३) बहुतांश लोकांना _____ आवडत नाही.

अ) व्यवस्थापन

ब) नियंत्रण

क) बदल

ड) नियोजन

४) _____ हे अर्थिकेतर प्रलोभन आहे.

अ) मूळ पगार

ब) वार्षिक वाढ

क) बोनस

ड) जादा जबाबदारी

५) _____ ही व्यवसाय संदेशवहनाची पद्धत आहे.

अ) इ-मेल

ब) पत्र

क) अहवाल

ड) सर्व

६) _____ नेतृत्वशैली मध्ये नेत्याल निर्णय धेण्याचे पूर्ण अधिकार असतात.

अ) हुकूमशाही

ब) लोकशाही

क) मुक्त

ड) बौद्धिक

७) _____ हे नियंत्रणाचे आधुनिक तंत्र आहे.

अ) निरीक्षण

ब) निर्णायक पथ पद्धत

क) अंतर्गत लेखापरीक्षण

ड) लेखा परिक्षण

८) _____ म्हणजे माहिती पाठविणे होय.

अ) पर्यवेक्षण ब) संदेशवहन क) नियंत्रण ड) निर्देशन

९) _____ ही परिणामकारक नियंत्रणाची मूलभूत आवश्यकता आहे.

अ) उद्देश समजावून घेणे ब) सहभाग
क) काटकसरी ड) सर्व

१०) नियोजनबद्ध बदलाची प्रक्रिया _____ यांनी मांडली.

अ) जॉर्ज टेरी ब) किम्बाल क) टेलर ड) लुईस अलेन

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ) अभिप्रेरणा : गरज

५

ब) लोकशाही नेतृत्व

५

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ) परिणामकारक नियंत्रण

५

ब) व्यवसाय संदेशवहनाचे प्रकार

५

४. खलीलपैकी एकाचे उत्तर द्या.

अ) नियोजनबद्ध बदलची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

१०

ब) नियंत्रणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

१०

५. खलीलपैकी एकाचे उत्तर द्या.

अ) नेतृत्वाचे गुण व कार्ये सांगा.

१०

ब) संदेशवहनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

१०

4. A) Mr. Rajaram keeps his books on single entry basis. Following is the analysis of his cash book for the year ending 31-12-2007. 10

Receipts	Rs.	Payment	Rs.
To Bank Balance on 1-1-2007	2,800	By paid to creditors	35,000
To Received from Debtors	48,000	By Salaries	6,500
To cash sales	11,000	By General expenses	2,300
To capital brought during the year	6,000	By Rent and Taxes	1,500
To Interest on Investment	200	By Drawings	3,600
		By Cash purchases	12,000
		By Bank and Cash bal.	7,100
	68,000		68,000

Particulars of other Assets and liabilities are as follows :

Particulars	1-1-2007	31-12-2007
Sundry Debtors	14,500	17,600
Machinery	7,500	7,500
Sundry creditors	5,800	7,500
Furniture	1,200	1,200
Investment	5,000	5,000
Stock	3,900	5,700

Prepare Trading, Profit and Loss A/c for the year ended 31-12-2007 and Balance Sheet as on that date, after providing depreciation at 10% on machinery and furniture and Rs. 800 against doubtful debts.

OR

- B) On 1st April 2014 Uday and Sons of Solapur consigned goods of Rs. 11,000 to Raj and Co. Bangalore at a proforma invoice value of Rs. 15,000. Uday and Sons paid Rs. 400 for freight and insurance. Raj and Co. paid Rs. 1,000 for carriage and other expenses. Raj and Co. sent a bank draft of Rs. 2,000 to Uday and Sons as an advance Raj and Co. sold all goods for Rs. 16,000 and get a commission at 5% on sale proceeds. Raj and Co. remitted balance after deducting its commission and expenses.

Prepare consignment Account Raj and Co. A/c in the books of Uday and Sons.

5. A) The Novelty Stores Ltd., invoices goods to their various Branches at cost and the branches sell on credit as well as for cash. From the following details relating to the Satara Branch. 10

Particulars	Rs.
Debtors on 1-1-2012	52,400
Debtors on 31-12-2012	66,200

Stock on 1-1-2012	30,000
Stock on 31-12-2012	27,800
Goods from Head Office	1,01,600
Goods returned to Head Office	1,400
Cash Sales	67,000
Credit Sales	1,20,000
Allowances to customers	640
Returns from customers	1,160
Discounts to customers	4,800
Bad debts	1,200
Cash received from customers	98,400
Rent, rates etc.	3,600
Wages and salaries	12,000
General Trade charges	2,600

Prepare the Branch Stock A/c, Branch Expenses A/c, Branch Debtors A/c and Branch profit and Loss A/c in the the H.O. Books.

OR

- B) Following information is given in respect of Youth Club, Solapur. You are required to prepare Income and Expenditure Account for the year ended 31-3-2013 and the Balance sheet as on that date.

Receipts and Payments A/c for the year ended 31-3-2013

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Opening Bal. at Bank	12,000	By Rent	8,800
To Entrance fees	1,000	By Salaries	28,000
To Subscriptions :		By Printing	6,800
Previous year	1,800	By functions and celebrations exps.	14,000
Current year	36,000	By Travelling	6,800
Next year	2,000	By Fixed Deposits with Bank	20,000
To Interest on Debentures	2,250	By cash at Bank	14,650
To Sale proceeds of motor car	44,000		
	99,050		99,050

- 1) Other information :

Particulars	31-3-2012	31-3-2013
Cash at Bank	12,000	14,650
15% Debentures	30,000	30,000
Furniture	14,000	14,000
Subscriptions Receivables	2,400	3,000
Motor car	40,000	—

- 2) Entrance fees and profit on sale of car to be transferred to capital fund.
 3) Rent paid in advance Rs. 800.
 4) Interest on Debentures is received upto 30-9-2012.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS (CGPA Pattern)**

Day and Date : Wednesday, 25-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Draw diagrams where necessary.*

1. Choose correct alternatives given below : **14**

- 1) _____ is the mechanism to solve the basic economic problems in a free market economy.
a) Production mechanism b) Distribution mechanism
c) Price mechanism d) None of these
- 2) The right of making private property is the feature of _____ economy.
a) Free market b) Socialistic c) Dictatorship d) Closed
- 3) The ratio between income and demand is called _____
a) Price elasticity b) Income elasticity
c) Cross elasticity d) Advertisement elasticity
- 4) Anticipation of future demand is called _____
a) Demand forecasting b) Derived demand
c) Demand d) None of these
- 5) Dr. Marshall's utility analysis is based on _____
a) Cardinal utility b) Ordinal utility
c) Marginal utility d) None of these
- 6) Which are the factors affecting the elasticity of demand ?
a) Nature of goods b) Uses of goods
c) Availability of substitute d) All above

- 7) Basic concept of indifference curve is Firstly propounded by _____
a) J. M. Keynes b) Dr. Marshall c) Edgeworth d) None of these
- 8) The coordination between traditional economics and real business is called as _____ economics.
a) Agriculture b) Industrial c) Business d) International
- 9) Generally the trend in marginal rate of substitution is _____
a) Decline b) Increasing c) Stable d) None of these
- 10) The basic objective of a firm to earn _____
a) Profit b) Social welfare c) Cost d) None of these
- 11) Price income line is also called as _____
a) Budget line b) Parallel line c) Contract line d) None of these
- 12) The demand for the commodity salt is _____
a) Elastic b) Inelastic c) Less elastic d) None of these
- 13) In difference curve is _____ at origin.
a) Plane b) Concave c) Convex d) None of these
- 14) Generally the demand forecasting for one year is called as _____ forecasting of demand.
a) Short term b) Medium term c) Long term d) Contemporary

2. Write short answer :

- A) Explain the features of free market economy. 7
B) Explain the importance of demand forecasting. 7

3. Write short note :

- A) Cross elasticity of demand. 7
B) Defects of utility analysis. 7

4. Answer **any one** : 14

- A) Explain the types of price elasticity of demand.
B) What is business economics ? Explain the nature and scope of business economics.

5. Answer **any one** : 14

- A) Give the properties of indifference curve.
B) Explain the types of demand forecasting.

- ९) सीमांत पर्यायता दर सामान्यता _____ जाण्याची प्रवृत्ती असते.
 अ) घटत ब) वाढत क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- १०) उद्योगसंस्थेचे _____ मिळविणे हे मूळ उद्दिष्ट असते.
 अ) नफा ब) सामाजिक कल्याण क) खर्च ड) यापैकी नाही
- ११) किंमत-उत्पन्न रेषेला _____ असेही म्हणतात.
 अ) अंदाजपत्रक रेषा ब) समान्तर रेषा क) संपर्क रेषा ड) यापैकी नाही
- १२) मीड या वस्तुकरिता असणारी मागणी _____ असते.
 अ) लवचिक ब) अलवचिक क) कमी लवचिक ड) यापैकी नाही
- १३) समवृत्ती वक्र आरंभस्थानाशी _____ असतात.
 अ) सरळ ब) अंतर्वक्र क) बहिर्वक्र ड) यापैकी नाही
- १४) सामान्यपणे एक वर्षाच्या कालावधीसाठी मागणी अंदाजाला _____ मागणी अंदाज असे म्हणतात.
 अ) अल्पकालीन ब) मध्यमकालीन क) दीर्घकालीन ड) समकालीन
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) मुक्त अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७
- ब) मागणीच्या पूर्वानुमानाचे महत्त्व स्पष्ट करा. ७
३. टीपा लिहा :
- अ) मागणीची छेदक लवचिकता. ७
- ब) उपयोगिता विश्लेषणाचे दोष. ७
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
- अ) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ति स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
- अ) समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म सांगा.
- ब) मागणीच्या पूर्वानुमानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 25-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**
3) **Draw diagram where necessary.**

1. Choose correct alternative given below : 10

- 1) Production means creation of _____
 - a) Utility
 - b) Labour
 - c) Rent
 - d) Interest
- 2) The law of variable proportions occurs in _____ period.
 - a) Very short
 - b) Short
 - c) Long
 - d) None of these
- 3) Iso quants are always _____ to origin.
 - a) Parallel
 - b) Concave
 - c) Convex
 - d) Straight
- 4) The concept of transfer earnings is developed by _____
 - a) Walker
 - b) Ricardo
 - c) Benham
 - d) Mrs. Joan Robinson
- 5) Price discrimination is the feature of _____ competition.
 - a) Monopoly
 - b) Perfect competition
 - c) Oligopoly
 - d) Monopolistic competition
- 6) The concept of monopolistic competition was introduced by _____
 - a) Keynes
 - b) Malthus
 - c) Prof. Chamberlin
 - d) Ricardo

7) In innovation theory of profit is introduced by _____

- a) Prof. Schumpeter
- b) Prof. Knight
- c) Prof. Hawley
- d) Lord Keynes

8) _____ is the reward of parting with a liquidity.

- a) Interest
- b) Rent
- c) Wage
- d) Profit

9) The break-even point means _____ point.

- a) No profit no loss
- b) Maximum profit
- c) No profit
- d) No loss

10) Selling cost is the important feature of _____ competition.

- a) Perfect
- b) Monopoly
- c) Monopolistic
- d) None of these

2. Give short answers :

- a) Define price discrimination. 5
- b) What are the features of perfect competition ? 5

3. Give short notes on :

- a) Production function. 5
- b) The Keynesian three motives of demand for money. 5

4. Give answer on **any one** :

- a) Explain the uncertainty bearing theory of profit. 10
- b) Explain the law of variable proportions. 10

5. a) Explain the break-even point. Give its importance. 10

OR

- b) Give the features of monopolistic competition. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंकत्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) उत्पादन म्हणजे _____ ची निर्मीती होय.
अ) उपयोगिता ब) श्रम क) खंड ड) ब्याज
- २) बदलत्या प्रमाणाचा नियम _____ काळात अनुभवास येतो.
अ) अति अल्प ब) अल्प क) दीर्घ ड) यापैकी नाही
- ३) सम उत्पादन वक्र नेहमी आरंभ स्थानाशी _____ असतात.
अ) समांतर ब) अंतर्वक्र क) बहिर्वक्र ड) सरळ
- ४) बदली उत्पन्नाची संकल्पना _____ नी मांडली.
अ) वॉकर ब) रिकार्डो क) बेनहॉम ड) श्रीमती जोन रॉबीनसन
- ५) मूल्यभेद हे _____ बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) मक्तेदारी ब) पूर्ण स्पर्धा
क) अल्पाधिकार ड) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
- ६) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) केन्स ब) माल्थस क) प्रा. चेंबरलीन ड) रिकार्डो
- ७) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत _____ नी मांडला.
अ) प्रा. शुम्पीटर ब) प्रा. नाईट क) प्रा. हॉले ड) लॉर्ड केन्स
- ८) रोखतेच्या त्यागाबद्दलचा मोबदला म्हणजे _____ होय.
अ) ब्याज ब) खंड क) वेतन ड) नफा
- ९) सम बिंदू म्हणजे _____ बिंदू होय.
अ) ना नफा ना तोटा ब) महत्तम नफा
क) ना नफा ड) ना तोटा
- १०) विक्री खर्च हे _____ बाजाराचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्णस्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) मूल्यभेदाचे विश्लेषण करा.

५

ब) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगा.

५

३. टीपा लिहा :

अ) उत्पादन फलन.

५

ब) केन्सचे पैशाच्या मागणीबाबतचे तीन हेतू.

५

४. खालिलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

अ) नफ्याचा अनिश्चितता पत्करण्याबाबतचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

ब) बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.

१०

५.अ) सम बिंदू विश्लेषण म्हणजे काय ? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Sem. – II) (Old) Examination, 2015
MARATHI (Com.)
सृजनरंग मराठी (आवश्यक)

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) छत्रपती शिवाजी महाराज यांचा राज्याभिषेक कोणत्या साली झाला ?
(i) १६७४ (ii) १६३० (iii) १६३६ (iv) १६५६
- २) 'आशा-निराशेचे क्षण' हा गद्य उत्तारा यशवंतराव चव्हाणाच्या कोणत्या ग्रंथातून घेतला आहे ?
(i) सहयाद्रीचेवारे (ii) युगांतर (iii) कृष्णाकाठ (iv) ऋणानुबंध
- ३) 'चंद्रबनातलया सावलया' या ललित गद्याचे लेखक कोण ?
(i) आनंद यादव (ii) द. ता. भोसले (iii) चंद्रकुमार नलगे (iv) सरोजनी बावर
- ४) 'महाराष्ट्र चेंबर्स ऑफ कॉमर्स'चे पहिले अध्यक्ष कोण ?
(i) शेठ पोपट चंद (ii) शेठ जवेरचंद (iii) शेठ वालचंद (iv) शेठ गुलाब चंद
- ५) संत नामदेवाचे पूर्ण नाव काय आहे ?
(i) नामदेव दामाशेटी शिंपी (ii) नामदेव शिंपी
(iii) नामदेव नरसी बामनीकर (iv) यापैकी नाही
- ६) फादर स्टीफन्स यांनी पोर्तुगीज भाषेत कोणत्या बोलीचे व्याकरण लिहिले ?
(i) गोमंतकीय बोली (ii) पोर्तुगीज बोली
(iii) कोकणी बोली (iv) प्रमाण बोली
- ७) मंगेश पाडगावकरांचा पहिला कविता संग्रह कोणता ?
(i) उदासबोध (ii) धारानृत्य (iii) उत्सव (iv) बोलगाणी
- ८) दूरदर्शनवरील बातमी प्रसार माध्यमाच्या कोणत्या प्रकारात मोडते ?
(i) दृश्य (ii) श्राव्य (iii) दृश्य-श्राव्य (iv) यापैकी नाही

९) ड, त्र, न, म, या वर्णाना मराठी वर्णमालेमध्ये काय म्हणून संबोधले जाते ?

((i) अनुनासिक (ii) पर-सवर्ण (iii) विकल्प (iv) स्वराही)

१०) संस्कृतमधील 'वक्तृ या मूळ शब्द संहितेपासून मराठीमध्ये कोणता शब्द तयार झाला ?

((i) कर्तृत्व (ii) व्याक्तीरेख (iii) वक्तृत्व (iv) व्याक्तीमत्व)

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) विद्यार्थी दशेतील यशवंतराव चव्हाणाची एक कौटुंबिक आठवण सांगा.

२) वालचंदच्या तिघा भावांची नावे सांगा.

३) संत नामदेवांच्या अंभगाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

४) ज्योती लांजेवार यांच्या दोन कविता संगृहाची नावे सांगा.

५) दूरदर्शनसाठी बातमी लिहिताना कोणती काळजी घ्यावी.

६) औपचारिक भाषण म्हणजे काय ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) 'प्राण्याचे गोकुळ' मधील बबली व कालू या प्राण्यविषयी लेखकाचे अनुभव सांगा.

२) फादर स्टीफन्स यांनी वर्णिलेला मराठीचा महिमा थोडक्यात विशद करा.

३) वक्तृत्व कर्त्याच्या अंगी कोणकोणते गुण असावेत.

४. छत्रपती शिवाजी महाराजांचे स्वराज्यातील रयतेबदलचे स्नेहबंध स्पष्ट करा.

१०

किंवा

श्रीकृष्ण आणि रुक्मिणी यांच्या विवाह संबधाचे वर्णन 'कृष्ण देखिला सकळै जनी: या व धवळेच्य आधारे करा.

५. 'अक्षराचं बेट' या पाठातून लेखकाने ग्रामजीवनाचे चिमण कसे केले आहे ?

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com.(Part – I) (Semester – II) Examination, 2015
URDU (Compulsory) (Old)
Guldast-e-Adab (Prose, Poetry and Communication)

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. i) All questions are compulsory.

ii) Figures to the left indicate full marks.

10

ا. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :

(i) کنھیا لال کپور _____ میں پیدا ہوئے۔

(۱۹۱۰ء ۱۹۲۰ء ۱۹۱۵ء ۱۹۱۷ء)

(ii) رشید احمد صدیقی _____ میں علی گڑھ کالج میں اردو کے معلم تھے۔

(۱۹۲۲ء ۱۹۲۵ء ۱۹۱۸ء ۱۹۲۷ء)

(iii) خواجہ حسن نظامی کا اصل نام _____ تھا۔

(میر بر علی سید اکبر علی سید علی حسن سید ولی محمد)

(iv) نظم "مدوجزر اسلام" _____ کی تخلیق ہے۔

(حالی نظیر میر انیس اقبال)

(v) "بانگِ دراء" _____ کا پہلا شعری مجموعہ ہے۔

(فرحت اللہ بیگ حالی اقبال خواجہ حسن نظامی)

- (vi) نظیر اکبر آبادی ولادت _____ میں ہوئی۔
 (۱۷۳۵ء ۱۸۸۲ء ۱۸۹۰ء ۱۷۴۵ء)
- (vii) میر بر علی کا تخلص _____ ہے۔
 (دیر انیس ضمیر حسینی)
- (viii) مرحوم عبد الجلیل شیخ کا آبائی وطن _____ ہے۔
 (عثمان آباد حیدر آباد شولاپور پونہ)
- (ix) پہلی جنگ آزادی مغل تاجدار _____ کی قیادت میں لڑی گئی۔
 (جلال الدین اکبر شاہ جہاں اورنگ زیب بہادر شاہ ظفر)
- (x) "غلامی کی لعنت" _____ کی مشہور نظم ہے۔
 (سیوک رام ناصر رام پرساد بسمل جوش فیض)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (i) مرثیہ کے اجزائے ترکیبی لکھیے۔
- (ii) مرحوم عبد الجلیل شیخ صاحب کا مختصر تعارف لکھیے۔
- (iii) نظم 'کسے کہتے ہیں؟' لکھیے۔
- (iv) نظم "مفسلی" کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔
- (v) "چارپائی" کی اہمیت و افادیت پر مختصر روشنی ڈالئے۔
- (vi) کنھیالال کپور نے شاعروں کی کتنی قسمیں بتائی ہیں؟ کوئی تین لکھیے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (i) "دیاسلائی" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

(ii) انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے۔

Once a fox trying to find a cover while being chased by hunters, entered the house of a woodcutter and himself under a bed. He requested the woodcutter, who was standing nearby to help him save his life. The woodcutter agreed. Soon the hunters arrived there and asked the woodcutter if he had seen any fox near his house. The woodcutter, although spoke in audibly loud tone that he had not seen any fox around, he signalled towards the fox which was hiding in his house.

(iii) ذیل عبارت کا ایک تہائی حصہ لکھئے:

میگھ ناد میں ایک انقلابی جذبہ تھا جو بعد کی ان کی زندگی میں پروان چڑھا۔ اس جذبے کی ایک بھلک اس وقت دیکھنے کو ملی جب انگریزی حکومت ۱۹۰۵ء میں بنگال کی تقسیم کا اعلان کر دیا۔ اس فیصلے کے خلاف لوگوں میں کافی غم و غصہ تھا۔ جگہ جگہ مظاہرے ہو رہے تھے۔ اس فیصلے کی مخالفت میں سارا بنگال کھڑا ہو گیا تھا۔ نو عمر میگھ ناد اور ان کے دوستوں نے حکومت کی زیادتی کو محسوس کیا۔ وہ اس فیصلے کے خلاف مظاہرہ کرنا چاہتے تھے۔ مگر یہ نہیں جانتے تھے کہ وہ کیسے مظاہرہ کریں۔ ۱۹۰۹ء میں انہوں نے ڈھاکہ کالج میں داخلہ لیا۔ وہاں انہوں نے جرمن زبان پڑھنی شروع کی۔ اس وقت انہیں یہ احساس ہو چکا تھا کہ سائنس کے میدان میں جرمنی آگے ہے اور اچھا سائنس دان بننے کیلئے جرمن زبان سیکھنی چاہئے۔ گویا اس وقت تک میگھ ناد سا مہا سائنس دان بننے کا فیصلہ کر چکے تھے۔ ۱۹۱۱ء میں وہ پرسیڈینسی کالج میں داخل ہوئے۔ یہاں ماحول کافی اچھا تھا۔ یہاں شخصیت کو نکھارنے کا زیادہ اچھا موقع تھا۔ ان کے استادوں میں ہندوستان کے مایہ ناز سائنس دان جے۔ سی۔ بوس اور پی۔ سی۔ رے شامل تھے۔ بوس نباتاتی طبیعیات کے ماہر تھے اور وائٹریس کے موجودوں میں شمار کئے جاتے تھے جبکہ رے کیمیا کے ماہر تھے اور ملک میں کیمیاوی صنعتوں کے پھیلاؤ میں ان کا کافی ہاتھ تھا۔ جہاں دلیل اور بحث مباحثے کا موقع ہوتا وہاں میگھ ناد سب سے آگے رہتا۔ ان کے ساتھی انہیں "نا قابل تحیر راہا" کہا کرتے تھے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے:

(i) مرثیہ "حضرت صغریٰ کی التجا" کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

(ii) نظم "جوان مردی کا کام" کا خلاصہ مفصل لکھئے۔

10

۵. "استاد کی تلاش" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں قلمبند کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part– I) (Semester – II) (Old) Examination, 2015
PRINCIPLES OF MARKETING**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **10**
- 1) To make supply of product regularly to customers is the object of
 - a) Promotion
 - b) Distribution
 - c) Advertising
 - d) None
 - 2) Offering discount to customer is one of the technique of
 - a) Distribution
 - b) Marketing research
 - c) Sales promotion
 - d) All of the above
 - 3) In the year _____ Consumer Protection Act was passed in India.
 - a) 1984
 - b) 1990
 - c) 1987
 - d) 1986
 - 4) _____ is an art of persuading the customers to buy goods.
 - a) Leadership
 - b) Sales promotion
 - c) Salesmanship
 - d) Control
 - 5) Marketing research covers areas like
 - a) Product research
 - b) Sales research
 - c) Market research
 - d) All of the above
 - 6) For perishable goods _____ channels should be preferred.
 - a) Long
 - b) Short
 - c) Long and short
 - d) Indirect

- 7) _____ involves personal contact with buyers.
- a) Sales promotion
 - b) Personal selling
 - c) Publicity
 - d) Advertising
- 8) _____ is the process of individual decide what, when, where, how and from whom to purchase goods.
- a) Market research
 - b) Salesmanship
 - c) Consumer behaviour
 - d) Leadership
- 9) All disputes of compensation above Rs. 20 lacs and upto Rs. 1 crore are settled at
- a) District forum
 - b) State commission
 - c) National commission
 - d) International commission
- 10) _____ is the financial motivation to salesman.
- a) Basic pay
 - b) Annual increment
 - c) Share in profit
 - d) All of the above

2. Answer the following :

- A) Significance of consumer behaviour. **5**
- B) Functions of salesman. **5**

3. Answer the following :

- A) Importance of marketing research. **5**
- B) Financial motivation to salesman. **5**

4. Answer **any one** of the following : **10**

- A) State factors affecting choice of distribution channels.
- B) State the qualities of successful salesman.

5. Answer **any one** of the following : **10**

- A) Explain the process of marketing research.
- B) Explain the salient features of Consumer Protection Act.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) ग्राहकांना वस्तूचा नियमित पुरवठा करणे हे _____ चा उद्देश आहे.
अ) वृद्धी
ब) वितरण
क) जाहिरात
ड) कोणतेही नाही
- २) ग्राहकांना किंमतीत सूट देणे हे _____ चे तंत्र आहे.
अ) वितरण
ब) विपणन संशोधन
क) विक्रय वृद्धी
ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) भारतात ग्राहक संरक्षण कायदा _____ मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) १९८४
ब) १९९०
क) १९८७
ड) १९८६
- ४) वस्तू खरेदी करण्यात ग्राहकांचे मन वळविण्याची कला म्हणजे
अ) नेतृत्व
ब) विक्रय वृद्धी
क) विक्रयकला
ड) नियंत्रण
- ५) विपणन संशोधनामध्ये _____ क्षेत्रांचा समावेश होतो.
अ) वस्तू संशोधन
ब) विक्री संशोधन
क) बाजारपेठ संशोधन
ड) वरीलपैकी सर्व
- ६) नाशवंत वस्तूसाठी _____ वितरण मार्ग स्वीकारला जातो.
अ) दीर्घ
ब) लघु
क) दीर्घ आणि लघु
ड) अप्रत्यक्ष
- ७) _____ मध्ये ग्राहकांशी वैयक्तिक संपर्क साधला जातो.
अ) विक्रय वृद्धी
ब) वैयक्तिक विक्री
क) प्रसिद्धी
ड) जाहिरात

८) _____ ही एक अशी प्रक्रिया आहे की, जिच्या माध्यमातून व्यक्ति कोणती वस्तू केंव्हा, कशी व कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.

- अ) बाजारपेठ संशोधन
ब) विक्रयकला
क) उपभोक्ता वर्तणूक
ड) नेतृत्वकला

९) रु. २० लाखा पेक्षा जास्त आणि रु. १ कोटी पर्यंत रकमेच्या नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.

- अ) जिल्हा न्याय मंच
ब) राज्य आयोग
क) राष्ट्रीय आयोग
ड) आंतरराष्ट्रीय आयोग

१०) _____ ही विक्रेत्यांची आर्थिक प्रलोभने आहेत.

- अ) मूळ पगार
ब) वार्षिक वाढ
क) नफ्यात हिस्सा
ड) वरीलपैकी सर्व

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ) उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीचे महत्व. ५
ब) विक्रेत्याची कार्ये. ५

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ) विपणन संशोधनाचे महत्व. ५
ब) विक्रेत्याची आर्थिक प्रलोभने. ५

४. खालीलपैकी एकाचे उत्तर द्या. १०

- अ) वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.
ब) यशस्वी विक्रेत्यांचे गुणधर्म सांगा.

५. खालीलपैकी एकाचे उत्तर द्या. १०

- अ) विपणन संशोधनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) ग्राहक संरक्षण कायद्याची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

6) $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{3^x - 1}{x} \right) =$

- a) $\log 3$ b) $(\log 3)^2$ c) 3 d) 0

7) If $Y = a^x$ then $\frac{dy}{dx} =$

- a) a^x b) $a^x \cdot x$ c) $a^x \cdot \log a$ d) $x^a \cdot \log a$

8) $\frac{d}{dx} (x^3) =$

- a) $\frac{x^4}{4}$ b) $3x^2$ c) $\frac{x^3}{3}$ d) none of these

9) $\int_{-a}^a f(x) dx = 0$, if $f(x)$ is

- a) an odd function b) an even function
c) constant function d) none of these

10) $\int e^x dx =$

- a) e^x b) $\frac{e^{x+1}}{x+1}$ c) xe^{x-1} d) none of these

2. Attempt **each** of the following :

a) Evaluate $\lim_{x \rightarrow 1} \left[\frac{\sqrt{x+5} - \sqrt{6}}{x-1} \right]$. 5

b) Draw the graph of the function $y = f(x) = x^2 + x - 6$. 5

3. Attempt **each** of the following :

a) Find $f'(x)$ by first principle if $f(x) = x + 5$. 5

b) If $f(x) = x^2 - 3x + 4$, find x when $f(x) = f(x + 1)$. 5

4. Attempt **any one** of the following :

1) If $y = u.v.$ where u and v are differentiable functions of x then prove that

$$\frac{dy}{dx} = u \cdot \frac{dv}{dx} + v \cdot \frac{du}{dx} . \text{ Hence find } \frac{d}{dx}(x \cdot \log x) . \quad 10$$

2) i) Evaluate $\int_0^5 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{5-x}} dx . \quad 5$

ii) Evaluate $\int \frac{e^x}{1+e^x} dx . \quad 5$

5. Attempt **any one** of the following :

1) At what point the function $f(x) = x^3 - 3x^2 - 9x + 12$ will be maximum ? Find the maximum value. 10

2) State the rule for integration by parts (ie. $\int u.v dx$. Hence integrate $\int x \cdot e^x dx$. 10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2015
INSURANCE**

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figure to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate alternative from given below : **10**
- 1) Reinvestment value policy is a type of _____ policy.
 - a) Life Insurance
 - b) Marine Insurance
 - c) Fire Insurance
 - d) Theft Insurance
 - 2) In Marine Insurance Time Policy is more useful for _____
 - a) Cargo Insurance
 - b) Freight insurance
 - c) Hull Insurance
 - d) Third party insurance
 - 3) The loss due to Jettison is compensated under a _____ policy.
 - a) Marine Insurance
 - b) Life Insurance
 - c) Fire Insurance
 - d) Fidelity guarantee
 - 4) According to the principle of utmost good faith the insured should disclose the _____
 - a) Social Information
 - b) Monetary Information
 - c) National Information
 - d) Material facts
 - 5) In fire insurance policy one must have insurable interest _____
 - a) At the time of taking the policy
 - b) At the time of occurrence of the accident
 - c) Both a) and b) above
 - d) None of the above

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा :

१०

- १) पुर्नस्थापना मूल्य विमापत्र _____ विम्यामध्ये आढळते.
अ) आर्युविमा ब) सागरी विमा क) अग्निविमा ड) चोरीचा विमा
- २) सागरी विम्यातील मुदती विमापत्र _____ विम्यासाठी अधिक उपयुक्त ठरते.
अ) मालाचा विमा ब) जहाजभाडे विमा
क) जहाज विमा ड) तृतीयपक्ष विमा
- ३) जेटीसन (माल समुद्रात राकल्यामुळे) होणारी हानी _____ द्वारे भरून मिळते.
अ) सागरी विमापत्र ब) आर्यु विमापत्र
क) अग्नि विमापत्र ड) प्रामाणिकपणाचा हमी विमपत्र
- ४) परमोच्च विश्वासनत्वानुसार विमेदाराने _____ देणे अपेक्षित असते.
अ) सामाजिक माहिती ब) आर्थिक माहिती
क) राष्ट्रीय माहिती ड) वस्तुनिष्ठ माहिती
- ५) अग्निविम्यामध्ये विमेदाराचे विमेयहित _____
अ) विमापॉलीसी घेताना आवश्यक असते
ब) विमापॉलीसीत नमूद केलेली घटना घडताना आवश्यक आसते
क) वरील दोन्ही अ) आणि ब)
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ६) सध्या विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे _____ हे अध्यक्ष आहेत.
अ) सी. आर. राव ब) रंगाचारी
क) आर. एच. मलहोत्रा ड) जे. हरी नारायण
- ७) जवळचे करार मूलतत्व कोणत्या विम्यास लागू पडते ?
अ) आजीवन विमापत्र ब) ह्यानीतील विमापत्र
क) अग्नि विमापत्र ड) वरीलपैकी नाही

८) एका व्यक्तीने त्याच्या रु. १,००,००० किंमतीच्या मालमत्तेसाठी रु. ५०,००० किंमतीचा अग्निविमा घेतला त्याची अग्निमुले प्रत्यक्ष हानी रु. ३०,००० झाली आणि त्या विम्यामध्ये सरासरी तत्त्वाचा समावेश असेल तर त्यास नुकसान भरपाई रु. _____ इतकी मिळाले.

अ) ७,५०० ब) ८,००० क) ३०,००० ड) १५,०००

९) 'विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे मुख्य कार्यालय _____ ठीकाणी आहे.

अ) मुंबई ब) दिल्ली क) चेन्नई ड) हेद्राबाद

१०) सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९७३ ब) १९५६ क) १९३८ ड) १९९९

२. टीपा लिहा : १०

अ) प्रवास विमा

ब) प्रामाणिकपणाचा हमी विमा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

अ) गट विमा (समूह विमा)

ब) पशुधन विमा.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

अ) सागरी हानीच्या प्रकाराचे विवेचन करा.

ब) अग्नि विम्याखाली नुकसानभरपाई प्राप्त करण्याच्या पद्धतीचे वर्णन करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

अ) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे कार्य व प्रगती स्पष्ट करा.

ब) अग्नि विमापत्राचे विविध प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2015
GEOGRAPHY
Economic and Commercial Geography
Economic Geography (Paper – II)

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentences by choosing appropriate words : 10

1) Commerce and transport are _____ type of economic activities.

- A) Primary
B) Secondary
C) Tertiary
D) Quarterly

2) The Mediterranean Sea and the Red Seas are joined by the canal _____

- A) Panama
B) Suez
C) Keal
D) Bhima

3) Marketing geography is the new branch of _____ geography.

- A) Agriculture
B) Commercial
C) Urban
D) Human

4) Tirupati Tourism Centre is located _____ state in India.

- A) Tamil Nadu
B) A.P.
C) U.P.
D) Kerala

5) The first rail line started in the cities _____ in India.

- A) Mumbai and Thane
B) Mumbai and Nasik
C) Mumbai and Delhi
D) Pune and Solapur

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

३) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

४) नकाशा स्टेन्सिल्यचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

१) व्यापार व वाहतूक हे _____ प्रकारचे आर्थिक व्यवसाय आहेत.

अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ

२) भूमध्य समुद्र व तांबडा समुद्र _____ कालव्या मुळे जोडले आहेत.

अ) पनामा ब) सुएझ क) कील ड) भीमा

३) विपणन भूगोल ही _____ भूगोळाची नवीन शाखा आहे.

अ) कृषी ब) व्यापारी क) नागरी ड) मानवी

४) तिरुपती हे पर्यटन ठिकाण भारतातील _____ या राज्यात आहे.

अ) तामीळनाडू ब) ए.पी. क) यु.पी. ड) केरळ

५) भारतातील पहिला लोहमार्ग _____ या शहरा दरम्यान सुरू झाला.

अ) मुंबई-ठाणे ब) मुंबई-नाशिक क) मुंबई-दिल्ली ड) पुणे-सोलापूर

६) पर्यटन हा व्यापाराचा _____ प्रकार आहे.

अ) दृश्य ब) अदृश्य क) संतुलीत ड) कृतीशील

७) आदिवासी लोक _____ प्रकारची शेती करतात.

अ) व्यापारी ब) बागायती क) स्थलांतरीत ड) मिश्र

८) जागतिक व्यापार संघटनेचे मुख्य कार्यालय _____ तेथे आहे.

अ) पॅरीस ब) लंडन क) जिनिव्हा ड) मुंबई

९) पावसाच्या पाण्यावर होणाऱ्या शेतीस _____ शेती म्हणतात.

अ) कोरडवाहू ब) आर्द्र क) व्यापारी ड) मिश्र

१०) ऊस उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक आहे.

अ) भारत ब) यू.एस्.ए. क) यु.के. ड) जपान

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
अ) व्यापारी भूगोळाची व्याप्ती व स्वरूप.
ब) ओपेक (OPEC).
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
अ) पर्यटनाचे महत्त्व.
ब) व्यापारी शेती.
४. जगातील हवाई वाहतूकीचा वृत्तांत द्या. १०
किंवा
पर्यटन म्हणजे काय ? आणि पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक व आर्थिक घटक स्पष्ट करा. १०
५. ई. ई. सी. आणि गॅट या व्यापारी संघटनेची उद्दिष्टे सांगा. १०
किंवा
'तांदूळ' या पिकाच्या वाढीस आवश्यक असलेल्या भौगोलिक परिस्थितीचे वर्णन घेऊन जगातील उत्पादक प्रदेशाचे वर्णन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) (New) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory)
Keeping Pace

Day and Date : Monday, 13-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m.to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : **10**
- i) 'Always have a cheerful attitude' was the principle of _____ at high altitude.
a) survival b) life c) living d) peace
- ii) The buildings in Ladakh were clustered together in patches of _____ amid apricot trees and willows.
a) yellow b) brown c) green d) red
- iii) 'The three dancing Goats' is a folktale of _____ authorship.
a) unknown b) strange c) known d) famous
- iv) Sindhu was a hardworking _____ who lived with his widowed mother.
a) school boy b) farmer
c) musician d) businessman
- v) The lesson 'Education: Indian and American' is written by
a) Anurag Mathur b) Pico Iyer
c) Unknown author d) Largston Hughes
- vi) 'I, Too' is a poem about racial discrimination in
a) Africa b) America c) UK d) Harem

vii) When I _____ my friend in the college canteen yesterday, he already had eaten his lunch.

- a) met b) meet c) was meeting d) had met

viii) He _____ to bed at 11 p.m. everyday.

- a) goes b) gone c) had gone d) is going

ix) Manoj shouted in excitement. The underlined word is

- a) transitive verb b) intransitive verb
c) irregular verb d) adjective

x) The American education system encouraged

- a) originality and questioning b) learning by rote
c) discipline d) repetition

2. Answer **any five** of the following questions in **two to three** sentences **each** : **10**

- i) What does half the population of Ladakh consist of and why ?
- ii) Describe the three goats given by the woman to Sindhu.
- iii) How did Sindhu qualify the test set by the landlord for the suitors who wanted to marry his daughter ?
- iv) Why does Gopal find the Indian system of education useful ?
- v) Mention the reasons that could contribute to brain drain from India, as seen by Gopal.
- vi) Describe the contrast between the traditional world and modern civilization in Ladakh.

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **6**

- i) What is the understanding between the poet and his neighbour for springtime, as seen in the poem 'Mending Wall' ?
- ii) Explain the lines
"I , too, sing America
I am the darker brother".
- iii) What is the attitude of the speaker in the poem 'I, Too' ?

B) Attempt **any two** :

4

- i) Write a permanent message for your voice mail informing the caller that you are not available and unable to take the call.
- ii) Imagine that you are Shrikant More, Jr. Sales Executive. Leave a recorded message (voice mail) for your boss reminding him about the meeting of regional managers.
- iii) Write a temporary message for your voice mail informing that you are not available for the next five days (specify dates). Imagine the necessary details.

4. Answer **any one** of the following :

10

- i) Write a letter of complaint to the Consumer Services Manager, Planet Electronics, M.G. Road, New Delhi about the defects detected in the refrigerator recently purchased from their showroom. Request for replacement of the defective refrigerator.
- ii) Write a letter to the Assistant Manager, Insurance Claim Division, Safety Insurance Company Chennai, claiming insurance for the damage of your car which was involved in an accident. Imagine the necessary details.

5. Write a review on a film which you have seen recently. You can organise your review by giving details, your opinion, comparison, performance, over all rating etc.

10

SLR-Q – 5

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2015
(CGPA Pattern)
MARATHI (Compulsory)
Srujanrang

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Total Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१४

- १) उद्योगधंधांच्या वाढीवर कशाची उन्नति अवलंबून आहे ?
अ) स्वतःची ब) व्यापाऱ्याची क) देशाची ड) समाजाची
- २) गणपतराव बेलवलकरांच्या जावयाचे नाव काय होते ?
अ) सुधाकर ब) प्रभाकर क) भास्कर ड) मधुकर
- ३) महानुभाव पंथाचे प्रमुख कोण होते ?
अ) म्हाईभट ब) श्रीचक्रधरस्वामी क) नागदेवाचार्य ड) श्रीगोविंदप्रभू
- ४) शेटीबाच्या वडिलांचे नाव काय होते ?
अ) शेकू ब) भिकू क) रामू ड) दामू
- ५) आमच्या बोलण्यात-वागण्यात कोणती गोष्ट आणली पाहिजे ?
अ) रोखठोकपणा ब) संयम क) मृदुता ड) फटकळपणा
- ६) 'भारुड' हा प्रकार कुणी लोकप्रिय केला ?
अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत तुकाराम क) संत नामदेव ड) संत एकनाथ
- ७) वारकरी संप्रदायाची स्थापना कुणी केली ?
अ) संत तुकाराम ब) संत ज्ञानेश्वर क) संत रामदास ड) संत चोखामेळा
- ८) आधुनिक मराठी कवितेचे जनक कोण ?
अ) कुसुमाग्रज ब) विंदा करंदीकर क) केशवसुत ड) नारायण सुर्वे
- ९) ग्रामसुधारणेची चळवळ सर्वप्रथम कुणी सुरू केली ?
अ) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज ब) नामदेव
क) एकनाथ ड) ज्ञानेश्वर

P.T.O.

३. अ) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) ८
- १) छत्रपति शाहू महाराजांनी उद्योगधंद्यांच्या वाढिसाठी सुचवलेले उपाय ?
- २) 'तेथे माझे कर जुळती' मधील कृतज्ञता.
- ३) टिप्पणी लेखनाची पद्धत.
- ब) संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) : ६
- १) "जगावं बेशरम लाचार आनंदानं की फेकून द्यावं हे देहाचं लक्तर"
- २) "बाबा . . . असं करू नका मला गावकीला लावू नका . . ."
- ३) "पण नवीन गावठाणात,
माणुसकीचं पेव तेवढं बांधून द्या . . . ।"
४. सुशिक्षित दलित तरुणाच्या संघर्षशील मनोवस्थेचे दर्शन 'उद्रेक' कथेतून कशा रितीने घडते ? १४
- किंवा**
- आत्मसन्मान हश्वलेल्या शेतकऱ्याच्या मुलाच्या अगतिकतेचे आणि विद्रोहाचे दर्शन 'सांगा माझ्या बापानं' कवितेतून कशा रितीने घडते ?
५. 'नवा शिपाई' कवितेतून केशवसुतांनी समाजसुधारणा करावयास निघालेल्या माणसाचे मूलभूत तत्त्वज्ञान कशा रितीने मांडले आहे ? १४
-

SLR-Q – 50

Seat
No.

B.Com. – II (Sem. – III) (New) Examination, 2015
ECONOMICS
Business Economics (Paper – II)

Day and Date : Wednesday, 15-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type questions :

Answer the following questions by choosing the correct alternative given below : **10**

- 1) Disposable Income = Personal Income –
 - a) Import
 - b) Direct tax
 - c) Indirect tax
 - d) Depreciation
- 2) Net National Income = Gross National Income –
 - a) Depreciation
 - b) Annual Income
 - c) Personal Income
 - d) None of the above
- 3) $P = \frac{MV}{\dots}$
 - a) M
 - b) T
 - c) R
 - d) None of the above
- 4) Every supply creates its own demand
 - a) Marshall
 - b) J.B. Say
 - c) Karl Marx
 - d) None of the above
- 5) $P = \frac{KR}{M}$
 - a) Marshall
 - b) Pigu
 - c) J.B. Say
 - d) Schumpeter

P.T.O.

6) Average propensity consume =

- a) $\frac{C}{Y}$ b) $\frac{A}{B}$ c) $\frac{C}{K}$ d) None of the above

7) Marginal propensity to consume =

- a) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$ b) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$ c) $\frac{\Delta C}{\Delta I}$ d) None of the above

8) Multiplier = $\frac{\dots}{\Delta I}$

- a) ΔM b) ΔY
c) ΔP d) None of the above

9) When the value of money decreases the prices of goods

- a) Decreases b) Increases
c) Stable d) None of the above

10) Macro economics means

- a) A study of economics as a whole
b) A study of the single unit in the economics
c) A study of single point equilibrium
d) None of the above

2. Answer the following questions briefly :

- A) Importance of macro economics. 5
B) Causes of deflations. 5

3. Write short notes :

- A) Structure of Simple Index Number. 5
B) J. B. Say's market law. 5

4. Answer **any one** question :

- A) Explain the Fisher's theory of value of money. 10
B) Define National Income. Explain the importance of National Income data.

5. Answer **any one** question :

- A) What is inflation ? Explain the causes and effect of inflation. 10
B) Explain the factors influencing consumption function.

८) गूणक = $\frac{\dots}{\Delta I}$

अ) ΔM

ब) ΔY

क) ΔP

ड) वरीलपैकी नाही

९) जेव्हा पैशाचे मूल्य घटते तेव्हा वस्तूंच्या किंमती

अ) कमी

ब) वाढते

क) स्थिर

ड) वरीलपैकी नाही

१०) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र म्हणजे

अ) संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास

ब) अर्थव्यवस्थेतील एका घटकाचा अभ्यास

क) एकबिंदू संतुलनाचा अभ्यास

ड) वरीलपैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्व.

५

ब) चलन घटीची कारणे.

५

३. टीपा लिहा :

अ) साधा किंमत निर्देशांकाची रचना.

५

ब) जे. बी. से. चा बाजार नियम.

५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर द्या :

१०

अ) अर्थतज्ञ फिशर यांच्या पैशाच्या मूल्य विषयक सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.

ब) राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या सांगा ? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या आकडे वारीचे महत्व स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

अ) चलनावाढ म्हणजे काय ? चलनवाढीची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

ब) उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – III) (New) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING**

Day and Date : Thursday, 16-4-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative from given below :

- 1) Stock in trade is valued at _____ price.
 - a) Cost price
 - b) Market price
 - c) Fair market price
 - d) Cost price or market price whichever is less
- 2) Profit on sale of fixed assets is transferred to _____
 - a) Revenue Reserve
 - b) General Reserve
 - c) Capital Reserve
 - d) Contingency Reserve
- 3) Incorporation means _____ of a Joint Stock Company.
 - a) Solvency
 - b) Registration
 - c) Deficiency
 - d) Starting
- 4) Accounting standard – 6 relates to _____
 - a) Disclosure of accounting policies
 - b) Valuation of inventories
 - c) Depreciation accounting
 - d) Accounting for fixed assets

- 5) Accounting standards in India are issued by _____
- Institute of Cost and Works Accountant
 - Accounting Standard Board
 - International Accounting Standards Committee
 - None of the above
- 6) _____ are those Preference shares which cannot be redeemed during the time of the company.
- Redeemable Preference shares
 - Bonus shares
 - Participating Preference shares
 - Irredeemable Preference shares
- 7) _____ is that part of the authorized capital which is issued to the public for subscription.
- Called up capital
 - Reserve capital
 - Issued capital
 - Subscribed capital
- 8) According to the Companies Act, the shares which are not _____ are equity shares.
- Debentures
 - Preference
 - Redeemable shares
 - Convertible shares
- 9) According to _____ Section of Company Act 1956 it is compulsory to prepare Final Accounts at the ends of Accounting period.
a) Section 215	b) Section 211
c) Section 210	d) Section 218
- 10) Loss prior to incorporation is debited to _____
a) Goodwill A/c	b) Loss prior to Incorporation A/c
c) Suspense A/c	d) All above

2. Write short notes on **(any two)** : **10**

- 1) Accounting Standard – 4 (AS-4) (contingencies and event occurring after Balance Sheet date)
- 2) Types of Preference shares
- 3) Forfeiture of shares.

3. a) The Sai Industrial Engineering Co. Ltd., Delhi with a registered capital of Rs. 3,00,000 in shares of Rs. 100 each, issued 2000 shares payable Rs. 10 per share on application, Rs. 20 per share on allotment, Rs. 30 per share on first call and the balance on final call.

One shareholder paid the entire Balance on his holding at 30 shares along with allotment money.

Five share holders with a total holding of 100 shares failed to pay both the calls.

Give journal entries, including cash transactions in the books of the company. **5**

b) Calculate the period ratio and sales ratio. Shreeram Traders Ltd. was registered on 1st January 2013 to take over the business of M/s Ram and Sham as from 1st October 2012. The company received its certificate for commencement of business on 1st February 2013. The accounts of the company are prepared for the year ending 30th September 2013.

Total turnover of the year amounted to Rs. 2,40,000 of which Rs. 40,000 related to the period from 1st October, 2012 to 1st February 2013. **5**

4. A) Gujrat Transport Company Ltd., invited application for 40,000 equity shares of Rs. 100 each at discount of Rs. 4 per share. The amount was to be paid as follows :

	Rs.
On application	20
On allotment	36
On first and final call	40

The public applied for 36000 shares and these were allotted. All money due were collected with the exception of the first and final call on 4000 shares and these were forfeited. 2000 of these shares were reissued as fully paid for a payment of Rs. 80 per share. Pass Journal Entries in the books of Co. **10**

OR

B) Jaihind Co. Ltd. was incorporated on 1st May 2013 to take over the business of Modern Co. as a going concern from 1st January 2013. The Profit and Loss A/c for the year ending 31st December 2013.

Profit and Loss Account of Jaihind Co. Ltd.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Rent and taxes	12,000	By Gross Profit	1,55,000
To Insurance	3,000		
To Electricity Charges	2,400		
To Salaries	36,000		
To Directors fees	3,000		
To Auditors fees	1,600		
To Commission	6,000		
To Advertisement	4,000		
To Discount	3,500		
To Office Expenses	7,500		
To Carriage	3,000		
To Bank charges	1,500		
To Preliminary expenses	6,500		
To Bad debts	2,000		
To Interest on loan	3,000		
To Net profit	60,000		
	1,55,000		1,55,000

The total turnover for the year ending 31st December 2013, was Rs. 5,00,000 dividend into 1,50,000 for the period upto 1st May 2013 and Rs. 3,50,000 for the remaining period. Ascertain the profit earned prior to incorporation and after incorporation of the Co.

5. a) XYZ Company Ltd. has an authorized capital of Rs.10,00,000 divided into 2,000, 5% Preference shares of Rs. 100 each and 8,000 equity shares of Rs. 100 each. The whole of Preference shares were issued and fully paid but only 7000 equity shares were issued and fully called.

Following is the Trial Balance of the Company on 31st March 2013.

Trial Balance

Particulars	Dr. Rs.	Cr. Rs.
Equity share capital		7,00,000
5% Preference share capital		2,00,000
Share premium		55,000
Calls in arrears	5,000	
Reserve fund		1,20,000
Purchases less returns	6,00,000	
Sales less returns		10,00,000
Stock on 1-4-2012	1,00,000	
Carriage inward	5,000	
Wages	25,000	
Salaries	20,000	
Bad debts	8,000	
Directors fees	7,000	
Debenture interest (upto 30-9-12)	5,000	
5% Mortgage debentures (secured by charge on fixed assets)		2,00,000
Loans unsecured		1,84,500
Insurance charges	2,300	

Postage and telegrams	3,000	
Machinery (at cost)	15,00,000	
Building (at cost)	3,00,000	
Furniture (at cost)	50,000	
Machinery depreciation (1-4-2012)		3,00,000
Building depreciation (1-4-2012)		1,08,000
Furniture depreciation (1-4-2012)		30,000
Goodwill	80,000	
Investment (market value Rs. 70,000)	60,000	
Debenture reserve fund		90,000
Unclaimed dividend		3,000
Sundry debtors and creditors	1,00,000	12,000
Debenture Red. Fund invest	90,000	
Bills receivable and payable	25,000	5,000
Discount	2,000	
Sundry Exps.	6,000	
Repairs	14,000	
Managing directors remuneration	20,000	
Audit fees	4,000	
Provision for doubtful debts		4,000
Interest on investments		3,000
Transfer fees		1,000

Discount issue of debentures	7,000	
Interest on Deb. Red. fund invest.		4,500
Profit and Loss account		59,000
Cash at bank	35,000	
Cash in hand	5,700	
	30,79,000	30,79,000

Adjustments :

- 1) Stock on 31st March 2013 was valued Rs. 2,00,000.
- 2) Salaries unpaid on 31st March 2013 Rs. 2,000.
- 3) Insurance paid in advance Rs. 300.
- 4) Provision for doubtful debts to be maintained at 5% on debtors.
- 5) Provide depreciation for the year as under :
 - a) Machinery Rs. 50,000
 - b) Building Rs. 18,000
 - c) Furniture Rs. 5,000
- 6) Provision for taxation to be made at 50% of the net profits of the company.
- 7) Directors decide to appropriate out of Profits of the company :
 - i) Transfer of Rs. 20,000 to reserve fund.
 - ii) Transfer of Rs. 10,000 to Deb Red. Fund.
 - iii) To pay a dividend of 5% on Preference shares and Rs. 8 per share on equity shares.
- 8) Rs. 2,000 to be written off from discount on issue of Debentures.

Prepare Profit and Loss A/c for the year ended 31st March 2013.

10

OR

B) Prepare Balance Sheet of XYZ Co. Ltd. as on 31st March 2013 in vertical form from the above information as per Co. Act, 1956.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Friday, 17-4-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative from alternatives given below **each** question : **10**

- 1) Entrepreneurship is a _____
 - a) person
 - b) process
 - c) organisation
 - d) none of these
- 2) Brainstorming is also known as _____
 - a) check-list
 - b) group discussion
 - c) research
 - d) none of these
- 3) The non-economic factor influencing entrepreneurship is
 - a) social mobility
 - b) market
 - c) raw material
 - d) capital
- 4) The ability to bring something new into existing means
 - a) creativity
 - b) check-list
 - c) brainstorming
 - d) focus groups
- 5) The idea or plan that is intended to be carried out in future or being carried at present
 - a) A report
 - b) A project
 - c) An order
 - d) All of these
- 6) An enterprise owned and controlled by a women having a minimum financial interest of _____ percent is known as women enterprise.
 - a) minimum 10%
 - b) minimum 90%
 - c) minimum 51%
 - d) minimum 33%

7) Village industry means any industry located in rural area, population of which does not exceed _____

- a) 10,000
- b) 15,000
- c) 20,000
- d) 25,000

8) _____ is one of the example of Agri business.

- a) Retail shop
- b) Telecom
- c) Fishery
- d) Chemical

9) The main objective of social entrepreneurship is _____

- a) profit
- b) expansion
- c) sustainable development
- d) social exploitation

10) A project should be

- a) nice
- b) neat
- c) clear and specific
- d) all of these

2. Write short notes on : 10

- a) Concept of entrepreneur.
- b) Brainstorming.

3. Write answer in brief : 10

- a) Explain the importance of project report.
- b) Need of rural entrepreneurship.

4. Answer **any one** : 10

- a) What is meant by social entrepreneurship ? Explain the need of social entrepreneurship.
- b) What are the motivation factors for entrepreneurship ?

5. Answer **any one** : 10

- a) Discuss the problems of Agri entrepreneurship and give the suggestion to solve the problems of Agri entrepreneurship.
- b) What is project ? Explain the contents of project report.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. प्रत्येक प्रश्ना खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) उद्योजकता ही एक _____ आहे.

अ) व्यक्ति

ब) प्रक्रिया

क) संस्था

ड) कोणतेही नाही

२) बुद्धीभंथनास _____ सुद्धा म्हटले जाते.

अ) नोंद सूची

ब) समूह चर्चा

क) संशोधन

ड) यापैकी नाही

३) उद्योजकतेवर परीणाम करणारे आर्थिकेतर घटक _____ होय.

अ) सामाजिक अस्थिरता

ब) बाजारपेठ

क) कच्चा माल

ड) भांडवल

४) नवीन गोष्ट शोधून काढण्याची क्षमता म्हणजे _____ होय.

अ) सृजनशीलता

ब) नोंद सूची

क) बुद्धीमंथन

ड) विशेष समूह

५) भविष्यकाळात उद्योग उभारण्यासाठी सर्व बाबींचा विचार करून वर्तमानात तयार केलेली योजना.

अ) अहवाल

ब) प्रकल्प

क) आदेश

ड) सर्व

६) ज्या उद्योग व्यवसायात किमान _____ भांडवलाची गुंतवणूक महिलांची आहे त्यास महिला उद्योग म्हणतात.

अ) किमान १०%

ब) किमान १०%

क) किमान ५१%

ड) किमान ३३%

७) _____ लोकसंख्या पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या ठिकाणी सुरु केलेले उद्योग ग्रामीण उद्योग होय.

अ) १०,०००

ब) १५,०००

क) २०,०००

ड) २५,०००

- ८) खालीलपैकी कोणता उद्योग हा कृषी उपयोग आहे ?
 अ) किरकोळ उद्योग ब) माहिती संप्रेषण
 क) मत्स्य उद्योग/पालन ड) रसायन
- ९) सामाजिक उद्योजकतेचे प्रमुख उद्दीष्ट हे _____ आहे.
 अ) नफा ब) वाढ
 क) शाश्वत विकास ड) सामाजिक शोषण
- १०) प्रकल्प हा _____ असला पाहिजे.
 अ) उत्तम ब) व्यवस्थित
 क) स्पष्ट व निश्चित ड) वरील सर्व

२. टीपा लिहा. १०
 अ) उद्योजकाची संकल्पना
 ब) बुद्धीमंथन.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०
 अ) प्रकल्प अहवालाचे महत्त्व विषद करा.
 ब) ग्रामिण उद्योजकतेचे महत्त्व.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
 अ) सामाजिक उद्योजकता म्हणजे काय ? सामाजिक उद्योजकतेची गरज विषद करा.
 ब) उद्योजकतेला प्रेरणा देणारे घटक कोणते आहेत ?
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
 अ) कृषी उद्योजकतेच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाययोजना सांगा.
 ब) प्रकल्प म्हणजे काय ? प्रकल्पअहवालातील घटक सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. II (Semester – III) (New) Examination, 2015
BUSINESS STATISTICS**

Day and Date : Saturday, 18-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of soundless calculator is allowed.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose most correct alternative : **10**
- 1) Data collected by direct observations is of which type of data ?
a) primary b) secondary c) both a) and b) d) none of these
 - 2) Ogives for more than type and less than type of distribution intersect at
a) mean b) median c) mode d) origin
 - 3) Measure of dispersion based on all the observations is
a) Range b) Quartile deviation
c) Standard deviation d) None of these
 - 4) If both the variables X and Y increase or decrease in the same direction, then the correlation is
a) positive b) negative
c) null d) none of these
 - 5) The mean of 3, 4, X, 6, 8 is 5 then X is
a) 3 b) 4 c) 5 d) none of these
 - 6) Caption refers to
a) Heading of rows b) Heading of columns
c) Foot note d) Source note
 - 7) One of the regression coefficients of two perfectly correlated variables is 0.5, the other regression coefficient is
a) 0.5 b) – 0.5 c) 2 d) none of these

- 8) Class mark is
 a) lower limit – upper limit
 b) lower limit + upper limit
 c) (lower limit + upper limit) / 2
 d) (lower limit – upper limit) / 2
- 9) Quartiles divide the data into
 a) 10 equal parts b) 5 equal parts c) 7 equal parts d) 4 equal parts
- 10) The median of 3, 6, 5, 8, 4 is
 a) 3 b) 7 c) 5 d) 4
2. A) Define the term tabulation with a proper diagram state the various parts of a statistical table. **5**
- B) State the empirical relation between mean, median and mode. Use it to estimate mean of a distribution whose median and mode are 28 and 34 respectively. **5**
3. A) Draw a histogram from the following data and determine mode from it. **5**
Class :	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
Frequency :	7	18	47	63	32	12
- B) What is dispersion ? State the requirements of a good measure of dispersion. **5**
4. Define mean standard deviation and coefficient of variation (c.v.). Compute A.M., S.D. and C.V. for the following data. **10**
Class :	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50
Frequency :	7	12	24	10	7
- OR
4. Define coefficient of correlation and give its properties. Also interpret $r = 0$, $r = -1$ and $r = +1$. Give the relation between correlation coefficient and regression coefficients. **10**
5. Define regression. From 10 observations on price X and supply Y of a commodity the following data were obtained. $\sum X = 130$, $\sum Y = 220$, $\sum X^2 = 2288$, $\sum XY = 3467$. Compute the equation of line of regression of Y on X. **10**
- OR
5. Find the Karl Pearson's coefficient of correlation between X and Y from the following. **10**
- X : 50, 54, 56, 59, 65, 60, 70
 Y : 38, 44, 33, 36, 33, 23, 13
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) (New) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Monday, 20-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** shows **full** marks.

1. Objective type question.

10

Choose the correct alternative and rewrite the sentence.

1) _____ is the secondary function of money.

- a) Medium of exchange b) Measure of value
c) Store of value d) Basis of credit

2) According to Seligman “Money is one thing that possesses general”

- a) acceptability b) price c) value d) rent

3) _____ is essentially a market for short run funds.

- a) Money market b) Capital market
c) Share market d) None of these

4) According to Encyclopaedia Britanica _____ as the act of providing the means of payments.

- a) Loan b) Interest c) Finance d) Bank rate

5) _____ is the narrow money.

- a) M1 b) M2 c) M3 d) M4

6) Monetary policy is policy of

- a) Commercial Banks b) Cooperative Banks
c) Central Bank d) NABARD

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.

१) _____ हे पैशाचे दुय्यम कार्य आहे.

अ) विनिमयाचे माध्यम

ब) मूल्यमापनाचे साधन

क) मूल्यसंग्रहाचे साधन

ड) पतचलनाचा आधार

२) सेलिंगमन यांच्या मते “पैसा म्हणजे अशी वस्तू की ज्या मध्ये _____ हा गुण असतो.

अ) सार्वत्रिक स्वीकार्यता

ब) किंमत

क) मूल्य

ड) खंड

३) _____ हा प्रामुख्याने अत्यकालीन निधीचा बाजार असतो.

अ) नाणे बाजार

ब) भांडवल बाजार

क) शेऊर बाजार

ड) यापैकी नाही

४) ब्रिटानिका विश्वकोषा प्रमाणे पैसाभागविण्यासाठी सामग्रीया पुरवठा होण्यासाठीची कृती म्हणने _____ होय.

अ) कर्ज

ब) व्याज

क) वित्त

ड) बँक दर

५) _____ हा संकुचित पैसा आहे.

अ) म१

ब) म२

क) म३

ड) म४

६) चलनविषयक धोरण हे _____ चे धोरण आहे.

अ) व्यापारी बँका

ब) सहकारी बँका

क) मध्यवर्ती बँक

ड) नाबार्ड

७) हवाला बाजार हा _____ बाजार असतो.

अ) बेकायदेशिर

ब) कायदेशिर

क) सरकारी

ड) वरीलपैकी नाही

८) वित्तीय बाजार हा _____ भागामध्ये विभागलोन बाजार आहे.

अ) दोन

ब) तीन

क) चार

ड) पैसा

- ९) _____ हे निवडक चलनविषयक धोरणाचे साधन आहे.
- अ) बँक रेट
ब) राखीव निर्धाचे प्रमाण
क) ग्राहक कर्जाचे नियंत्रण
ड) खुल्या बाजारातील व्यवहार
- १०) चलनवाढ रोखण्यासाठी मध्यवर्ती बँक बँकदर
- अ) वाढविने
ब) कमी करणे
क) स्थिर ठेवने
ड) वरीलपैकी नाही
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.
- अ) वित्ताचे प्रकार स्पष्ट करा. ५
ब) चलन विषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. ५
३. टीपा लिहा.
- अ) उच्च शक्ती पैसा. ५
ब) मागणीदेय बाजार. ५
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) भारतीय नाणे बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) चलनवादीच्या कालातील मौद्रिक धोरण स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) पैसा म्हणजे काय ? पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) अर्थव्यवस्थेतील वित्ताची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) Examination, 2015
ENGLISH (Compulsory) (Old)
Keeping Pace

Day and Date : Monday, 13-4-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Choose the right answer from the alternatives given below and fill in the blanks. **10**
- 1) The dark blue sky in Ladakh _____ when one looks at it.
a) Shines
b) Hurts
c) Attracts
d) Hearts
 - 2) Half of the Ladakh's population is
a) Hindu
b) Islamic
c) Christian
d) Buddhist
 - 3) The landlords daughter summoned Sindhu with his goats for
a) entertainment
b) deal
c) show
d) discussion
 - 4) The American System of education to Gopal stressed _____
a) analysis
b) retention
c) theory
d) practical
 - 5) _____ is responsible for the brain drain of the Indians.
a) Comfortable life in US
b) High salaries in US
c) Secured life in US
d) Work environment in US

- 6) The narrator found no need of the wall because _____
- a) the fields were separated by the crops
 - b) they had the mutual understanding
 - c) there was an agreement
 - d) the land was not fit for cultivation
- 7) Sending the dark brother to eat in the kitchen shows _____
- a) colour discrimination
 - b) caste discrimination
 - c) class discrimination
 - d) national discrimination
- 8) Narrow domestic walls stand for
- a) boundaries of caste and creed
 - b) boundaries of states
 - c) boundaries of nations
 - d) boundaries of hatred
- 9) He reached the station after the train _____
- a) had left
 - b) has left
 - c) leaves
 - d) left
- 10) The goats danced to the tune of the flute. The underlined verb is
- a) transitive
 - b) intransitive
 - c) irregular
 - d) non-finite

2. Answer **any five** of the following in **2 to 3** sentences **each** :

10

- 1) What did the king think about the development of Ladakh ?
- 2) What efforts has Helena Norberg – Hodge taken to protect Ladakh ?
- 3) Why did Sindhu's mother suggest him to sell their cows ?
- 4) What did the old woman advise Sindhu ?
- 5) What made Gopal a passionate lover of study ?
- 6) How did Gopal start enjoying his studies in America ?

3. A) Answer **any two** of the following questions :

6

- 1) Why does the narrator not love the wall ?
- 2) Comment on the attitude of the speaker in, "I, Too".
- 3) Comment on 'Where the Mind is Without Fear' as a patriotic song.

B) Attempt **any two** :

4

- 1) Imagine that you are Mayur. Write a permanent message for your voice-mail.
- 2) You are doctor Jadhav and you are busy in the operation theatre. Write a message for your voice-mail.
- 3) Imagine that you are Dr. Shah chairing the teleconference for the doctors. Start the conference using suitable expressions and state the objectives of the conference.

4. 1) As a Manager of Bharat Electronics Solapur, write a letter of enquiry to Videocon company requesting for the catalogue.

10

OR

2) On behalf of Sipla company write a letter to Mr. Kiran Pai to attend an interview for the post of sales manager.

5. Write a review on a film you saw recently.

10

Seat No.	
----------	--

B.Com. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2015
ECONOMICS
Business Economics

Day and Date : Wednesday, 15-4-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Objective type question : 10

Answer the following questions by choosing the correct alternative given below :

- 1) The study of total economy means _____ economics.
a) Micro b) Macro c) Variable d) None of these
- 2) With the data of National Income we can understand _____ of a Nation.
a) Agricultural Progress b) Population Progress
c) Economic Progress d) Social Progress
- 3) Net National product means _____
a) Total production b) Per capita income
c) Gross National product – depreciation d) None of the above
- 4) Who quoted that “Every supply create its own demand” ?
a) Prof. Shumpiter b) J. B. Say
c) Prof. Hawtray d) Lord Keynes
- 5) In the equation $P = \frac{MV + M_1 V_1}{T}$, V stand for _____
a) General price level b) Value of money
c) Velocity of money d) Total transaction
- 6) Restatement of quantity theory of money is related with the name of _____
a) Dr. Marshall b) Lord Keynes
c) Milton Fridaman d) Pigou

P.T.O.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. II (Semester – III) (Old) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING**

Day and Date : Thursday, 16-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**
iii) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative from the given below : **10**

1) Accounting standard ____ relates to disclosure of accounting policies.

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

2) Inventories are valued at cost or market price whichever is ____

- a) equal b) more
c) less d) all above

3) The part of issued share capital which is agreed to take up by the public is known as ____ capital.

- a) authorised b) subscribed
c) paid up d) reserved

4) A ____ days notice of demand must be issued before forfeiture of shares.

- a) 7 b) 14 c) 21 d) 30

5) Discount allowed on reissue of forfeited shares is debited to ____

- a) Discount on issue of Shares A/c b) Capital Reserve A/c
c) Profit and Loss A/c d) Forfeited Shares A/c

P.T.O.

b) A Ltd. was formed to take over a running business of Modern Company with effect from 1st April 2012. The company was registered on 1st August 2012 and the certificate of commencement of business was received on 1st October 2012. The company prepared Final Accounts on 31st March 2013. Total sales for the year which amounted to Rs. 9,60,000 arose evenly upto the date of the certificate of commencement, whereafter they spurted to record an increase of two thirds during the rest of the year.

Calculate period ratio and sales ratio.

5

4. Maharashtra Transport Company Ltd. invited application for 40,000 Equity shares of Rs. 100 each at a discount of Rs. 4 per share. The amount was to be paid as follows :

On application Rs. 20

On allotment Rs. 36

On first and final call Rs. 40

The public applied for 36,000 shares and these were allotted. All money due were collected with the exception of the first and final call on 4000 shares and these were forfeited. The forfeited shares were reissued as fully paid for a payment of Rs. 80 per share.

Pass the entries in the books of company.

10

OR

'X' Ltd. was registered on 1st January 2011 to take over business of M/s A and B as from 1st October 2010. The company received its certificate for commencement of business on 1st February 2011. The accounts of the company prepared for the year ending 30th September 2011 showed the followings :

- i) Total turnover for the year amounted to Rs. 2,40,000 of which Rs. 40,000 related to the period from 1st October 2010 to 1st February 2011.
- ii) Trading Account showed Gross Profit of Rs. 96,000.
- iii) Following expenses were debited to Profit and Loss A/c

Particulars	Rs.
Salary	12,000
Rent	4,800
General expenses	1,800
Printing and stationery	2,400
Advertising	4,200
Travelling expenses	8,400
Bad-debts (Rs. 500 related to debtors taken over from vendors)	1,500
Directors fees	2,000
Audit fees	800
Debenture interest	5,000
Depreciation	3,600

Preliminary expenses	3,000
Commission on sales	3,600
Interest to Vendors	4,000
(upto 31 st May 2011)	

Find out profit made by the company prior to after incorporation. **10**

5. Rajvardhan Company Ltd. was registered with capital of Rs. 2,00,000 divided in 2000 equity shares. The Trial Balance of the company as on 31st March 2013 was as follows :

Trial Balance		
Particulars	Dr. Rs.	Cr. Rs.
Issued share capital	–	1,00,000
Motor car	37,000	–
Sundry Debtors	9,600	–
Salaries	15,000	–
Bank Interest	400	–
Rent Received	–	3,500
Travelling Expenses	4,000	–
Machinery	80,000	–
Sales	–	1,05,000
Building	50,000	–

Discount allowed	1,500	–
S. Creditors	–	16,800
Wages	8,000	–
Bank overdraft	–	12,200
Stock on 1-4-2012	7,000	–
Profit and Loss Appropriation A/c	–	22,500
Purchases	30,000	–
Carriage	2,000	–
Cash in hand and at bank	1,000	–
Printing and stationery	2,000	–
Repairs and renewals	1,500	–
Directors remuneration	2,500	–
Audit fees	500	–
Calls in Arrears	3,000	–
Interim Dividend	5,000	–
	2,60,000	2,60,000

Prepare Profit and Loss A/c for the year ended 31-3-2013 after considering the followings :

- 1) Stock on 31-3-2013 was Rs. 6,000.

- 2) Create R.D.D at 5% on Debtors.
- 3) Depreciate machinery by Rs. 2,000, Building by Rs. 7,000 and Motor car by Rs. 620.
- 4) Outstanding wages Rs. 1,000.
- 5) Directors declared a final dividend at 20% on paid up capital. **10**

OR

Prepare Balance Sheet of Rajvardhan Ltd. as on 31-3-2013 from the above Trial Balance and adjustment after considering that surplus carried forward from Profit and Loss A/c to the Balance Sheet for the year ended 31-3-2013 amounted to Rs. 27,100. **10**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) (Old) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Friday, 17-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given below alternatives : 10
- 1) The key characteristics of successful entrepreneur is
 - a) Innovation
 - b) Decision
 - c) Motivation
 - d) All of above
 - 2) Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC) was established in the year
 - a) 1961
 - b) 1962
 - c) 1963
 - d) 1964
 - 3) _____ is a person who develops and owns his own enterprise.
 - a) Manager
 - b) Entrepreneur
 - c) Director
 - d) None of above
 - 4) A _____ is a business that owned by one person.
 - a) Partnership firm
 - b) Co-op. society
 - c) Sole trading concern
 - d) None of above
 - 5) The word 'Entrepreneur' is first time used in _____ language.
 - a) Marathi
 - b) English
 - c) French
 - d) Hindi
 - 6) The main aim of any organisation is
 - a) Charity
 - b) Maximum production
 - c) Maximum profit
 - d) Increase the assets
 - 7) Company Act was passed in the year
 - a) 1947
 - b) 1956
 - c) 1974
 - d) 1965

8) Which are incentives given by Government for small scale units ?

- a) Subsidies
- b) Tax concessions
- c) Technical assistance
- d) All of above

9) Need for achievement theory is presented by

- a) Peter Druker
- b) Joseph Shumpeter
- c) David McClelland
- d) None of above

10) Entrepreneur is always in search of

- a) Opportunity
- b) Profit
- c) Capital
- d) None of above

2. Write short notes : 10

- a) Creativity
- b) Forms of Business Organisation.

3. Write short answers : 10

- a) What are the sources of idea generation ?
- b) Write advantages becoming entrepreneur.

4. Answer **any one** of following : 10

- a) Define the term 'entrepreneur'. Write characteristics of entrepreneur.
- b) What is entrepreneurship ? Write factors motivating Entrepreneurship.

5. Answer **any one** of following : 10

- a) Qualities of successful entrepreneur.
- b) Role of entrepreneur in economic development.

९) सिद्धप्रेरणा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) पीटर ड्रकर

ब) जोसेफ शंपीटर

क) डेविड मॅक्लेलॉन्ड

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

१०) उद्योजक हा नेहमी _____ शोधन असतो.

अ) संधी

ब) नफा

क) भांडवल

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा :

१०

अ) सर्जनशीलता

ब) व्यवसाय संघटन प्रकार

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) कल्पना निर्मितीचे मूल स्रोत्र कोणते आहेत ?

ब) उद्योजक होण्याची फायदे लिहा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) उद्योजक या संज्ञेची व्याख्या द्या आणि उद्योजकाची वैशिष्टे सांगा

ब) उद्योजकता म्हणजे काय ? उद्योजकाला प्रेरणा देणारे घटक सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) यशस्वी उद्योजकाची गुणवैशिष्टे सांगा.

ब) आर्थिक विकासातील उद्योजकाची भूमिका स्पष्ट करा.

- vii) For entirely homogeneous data, which one of the sampling methods is preferred ?
 - a) Simple Random Sampling b) Stratified Random Sampling
 - c) Systematic Sampling d) None of these
- viii) Quartiles divide the given data into _____ equal parts.
 - a) 2 b) 3 c) 4 d) none of these
- ix) For a perfect positive correlation between the two variables, the Karl Pearson's correlation coefficient 'r' is equal to
 - a) -1 b) +1 c) 0 d) none of these
- x) If one regression coefficient is positive, then the other regression coefficient must be
 - a) negative b) positive c) equal to zero d) none of these

- 2. A) State various advantages of sampling over the census method. 5
- B) Find the missing frequency in the following distribution of sales of shops, given that the median sale of shops is Rs. 24.

Sales in Rs.	: 0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50
No. of shops	: 5	25	18	7

- 3. A) What are the requirements of a good average ? 5
- B) The two regression coefficients b_{xy} and b_{yx} are 1.2 and 0.3 respectively. Find correlation coefficient between the variables X and Y and S.D. of Y if S.D. of X is 4. 5

- 4. Attempt **any one** of the following : 10

A) Define mean, median and mode with their merits and demerits. Also state the empirical relation amongst them. For the following data, compute A.M, Median, Mode.

Marks	: 140 – 150	150 – 160	160 – 170	170 – 180	180 – 190	190 – 200
No. of Students	: 4	6	10	18	9	3

B) Compute S.D. and C.V. for the following data :

Marks	: 0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
No. of Students	: 8	20	32	50	42	28	20

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Define histogram. Explain the procedure of finding mode from the histogram. For the following data, draw a histogram and locate mode from it.

Classes	: 0 – 50	50 – 100	100 – 150	150 – 200	200 – 250	250 – 300
Frequency	: 6	14	30	41	22	9

B) Define Karl Pearson’s correlation coefficient. State various properties of it. For the following bivariate data, compute the value of Karl Pearson’s correlation coefficient.

X	: 28	45	40	38	35	33	40	32	36	33
Y	: 23	24	33	34	30	26	28	31	36	35

Seat No.	
----------	--

B.Com. I (Semester – I) Examination, 2015
HINDI (CGPA Pattern) (Compulsory)
Sahityadhara aur Vyavaharik Hindi

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।
2) दाईं ओर लिखे गये अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्ण अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **14**

- 1) 'एक पारमिता' कहानी हिमांशु जोशी के _____ में प्रकाशित हैं।
1) गंधर्वगाथा
2) श्रेष्ठ आंचलिक कहानियाँ
3) अंततः तथा अन्य कहानियाँ
4) तपस्या तथा अन्य कहानियाँ
- 2) प्राचार्य अण्णासाहेब मगदूम की शिक्षा _____ की छत्रछाया में पूरी हुई।
1) कर्मवीर
2) धर्मवीर
3) परमवीर
4) गणवीर
- 3) कर्मवीर अण्णा को महाराष्ट्र में बहुजनों के लिए शिक्षा _____ लाने वाले भगीरथ माना जाता है।
1) यमनोत्री
2) जमनोत्री
3) गंगोत्री
4) धर्मोत्री
- 4) 'इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर' में परसाईजी ने _____ विभाग में स्थित भ्रष्टाचार पर व्यंग्य किये हैं।
1) शिक्षा
2) पुलिस
3) अर्थ
4) रेल
- 5) मातादीन _____ पद पर कार्यरत हैं।
1) हवालदार
2) जमादार
3) सीनियर पुलिस इंस्पेक्टर
4) इनमेंसे कोई नहीं

6) 'नाखून क्यों बढ़ते हैं ?' द्विवेदीजी द्वारा लिखित _____ हैं।

- 1) रेखाचित्र 2) कहानी 3) संस्मरण 4) निबंध

7) 'रूप विभ्रमा चाँदनी' कविता के कवि _____ हैं।

- 1) रामधारीसिंह 'दिनकर' 2) गिरिजाकुमार माथुर
3) अरुण कमल 4) चंद्रकांत देवताले

8) "तो आप ठीक से जानते है _____ का रास्ता".

- 1) धर्मतीर्थ 2) कर्मतीर्थ 3) चक्रतीर्थ 4) ज्ञानतीर्थ

9) दिनकरजी को भारत सरकार ने _____ से विभूषित किया था।

- 1) पद्मश्री 2) पद्मभूषण 3) पद्मविभूषण 4) भारतरत्न

10) कथनी _____ खाँड-सी, करनी विष की लोय।

- 1) खट्टी 2) मीठी 3) तीखी 4) नमकीन

11) _____ करने के लिए जग और जीवन छोटा है।

- 1) नफरत 2) प्रेम 3) द्वेष 4) मत्सर

12) 'इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं !!' कविता में तिवारीजी ने _____ को बचाने का संदेश दिया है।

- 1) बच्चों 2) जंगलों 3) जानवरों 4) मनुष्यों

13) अनुवाद को अंग्रेजी में _____ कहते हैं।

- 1) विश्लेषण 2) कनेक्शन 3) ट्रान्सलेशन 4) कलेक्शन

14) अनुवाद शब्द की व्युत्पत्ति _____ धातु से हुई है।

- 1) वद् 2) वत् 3) वथ् 4) वध्

2. निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

14

1) अर्धविराम चिन्ह का प्रयोग कब किया जाता है ?

2) विरामचिह्नों के कितने प्रकार हैं ?

- 3) विस्मय शब्द का पर्यायवाची शब्द कौनसा है ?
- 4) अवतरण चिह्न का प्रयोग कब किय जाता है ?
- 5) निम्नलिखित मराठी पंक्ति का हिंदी में अनुवाद कीजिए :
रागीर माणसाला कोणीही जवल घेत नाही त्याल ।
ना सर्वाचे प्रेम मिळते न सर्वाचा आदर मिळतो ।

निम्नलिखित शब्दयुग्म के अर्थ लिखिए :

- 6) अवधि
अवधी
- 7) संग
संघ
- 8) नगर
नागर

3. अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या लिखिए :

8

- 1) पण्डित छोड़ा पातरा, काजी छाँड कुरान ।
वह तारीख बनाय दे, थे न जिमी आसमान ॥
- 2) चोरी-चोरी खड़ी नीम की
छाया में छिपकर सुनती है,
“हुई न क्यों मैं कड़ी गीत की
विधना,” यों मन में गुनती है ।
- 3) हर समय
पागलों की तरह भटकाता रहता
कि कहीं कोई ऐसा मिल जाए
जिससे भरपूर नफरत करके
अपना जी हलका कर लूँ ।

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए :

6

1) श्राद्ध का अन्न परिवार के सदस्यों को निगलना संभव क्यों नहीं होता ?

2) इन्हें बचाओं ! इन्हें बचाओं !! कविता के माध्यम से कवि ने किसे बचाने का संदेश दिया है ?

3) कुँवर नारायण ने प्रेम का महत्व किस प्रकार बतलाया है ?

4. 'कबीर समाज सुधारक संत थे' उनके दोहों के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

14

अथवा

'नाखून का बढ़ना मनुष्य के भीतर की पशुता की निशानी है'—ऐसा द्विवेदीजी ने क्यों कहा है ?

5. 'इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर' में निहित व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए।

14

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न

योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

10

1) 'पैसा ही अशी वस्तू आहे की जिला सार्वत्रिक मान्यता आहे' ही व्याख्या _____ यांची आहे।

अ) सेलिंगमन

ब) क्राऊथर

क) वॉकर

ड) जे.एम.केन्स

2) विनिमयाचे माध्यम हे पैशाचे _____ कार्य आहे.

अ) द्वितीय

ब) प्राथमिक

क) अनुषंगिक

ड) यापैकी नाही

3) 'म₃' हा _____ पैसा आहे

अ) संकुचित

ब) वाईट

क) विस्तृत

ड) हे सर्व

4) नाणेबाजारातील कर्जाचा जास्तत जास्त कालावधी _____ असतो।

अ) 15 दिवस

ब) 30 दिवस

क) 90 दिवस

ड) 365 दिवस

5) _____ बाजार बेकायदेशिर आहे.

अ) मागणीदेय

ब) हुंडी

क) हवाला

ड) हे सर्व

6) रिझर्व्ह बँक _____ धोरण राबविते।

अ) चलन विषयक

ब) राजकोषिय

क) राज्य

ड) यापैकी नाही

7) _____ हे चलन विषयक धोरणाचे साधने आहे.

अ) सार्वजनिक कर्ज

ब) बँकदर

क) तुटीचा अर्थभरणा

ड) सार्वजनिक खर्च

8) दीर्घकालिन भांडवलाचे _____ हे साधन आहे.

अ) अधिकर्ज सवलत

ब) वचनचिठ्ठी

क) रोख कर्ज

ड) भाग भांडवल

9) भारतातील 14 बँकांचे राष्ट्रीयीकरण _____ साली झाले।

अ) 1969

ब) 1955

क) 1980

ड) यापैकी नाही

10) भारतीय नाणेबाजारातील _____ ही शिखर संस्था आहे.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

ब) नाबार्ड

क) रिझर्व्ह बँक

ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे द्या :

अ) पैशाचे प्रकार.

5

ब) चलन विषयक धोरणाची साधने.

5

3. टीपा लिहा :

अ) आर्थिक विकासातील नाणेबाजाराची भूमिका.

5

ब) सावकार.

5

4. खालिलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

10

अ) पैशा म्हणजे काय ? पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.

ब) चलन विषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

5. खालिलपैकी एकाचे उत्तर लिहा.

10

अ) राजकोषिय धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) वित्ताची अर्थ सांगा. अर्थव्यवस्थेतील वित्ताची भूमिका स्पष्ट करा.

2) Charles Peirces article “Fixation of Belief” 1877), asserts that there are psychological and social mechanisms designed to protect and cement our beliefs in his article Charles pierce has used technical language and has addressed well-educated audience with some knowledge of philosophy and history.

3) Planet Earth is known for its biodiversity. The earths surface is surrounded by water and land. There are animals which live on land as well as water They depend on water and food for their survival.

4. Attempt **any one** of the following : **10**

1) Frame questions for an interview with a well-known businessman and write the responses to draft a write up to be published in a popular magazine.

2) Write the transcript of your interview for the post of marketing executive, consisting of questions asked by the members of the interview panel and your responses.

5. The annual sales of your company product have declined during the past two years draft the transcript of the meeting of sales executives of the company to discuss the problem and find solutions to promote sales. As the chairperson of the meeting start with appropriate opening remarks, the purpose of the meeting and the agenda. Also invite opinions and suggestions from participants. **10**

Seat No.	
---------------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (New) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Tuesday, 31-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

***N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.***

1. Objective type question. Answer the following questions by choosing the correct alternative given below : **10**
- 1) According to Prof. Hawtrey, trade cycle is purely _____ phenomenon.
a) Trade b) Production c) Monetary d) Cost
 - 2) Innovation theory of trade cycle was propounded by _____
a) Hawtrey b) Hayek c) Keynes d) Schumpeter
 - 3) Public finance is the _____ science.
a) Social b) Positive
c) Normative d) All of the above
 - 4) The principle of maximum social advantage was initially propounded by _____
a) Dr. J. M. Keynes b) Prof. Pigou
c) Dr. Dalton d) Prof. Chamberlin
 - 5) In India, initially _____ state has implemented Value Added Tax (VAT).
a) Punjab b) Maharashtra c) Gujarat d) Haryana
 - 6) When impact and incidence of tax falls on the same person means _____ tax.
a) Direct b) Indirect
c) Proportional d) Regressive

P.T.O.

८) _____ या अंदाजपत्रकात सरकारचे उत्पन्न सरकारच्या खर्चापेक्षा जास्त असते.

अ) शून्याधारित ब) शिलकी क) तुटीचे ड) संतुलित

९) एका चलनाची दुसऱ्या चलनात व्यक्त केलेली किंमत म्हणजे _____ होय.

अ) व्यापारशर्ती ब) विनिमय दर
क) बँक दर ड) किंमत निर्देशांक

१०) क्रयशक्ती समता सिद्धांताची मूळ कल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) गुस्ताव कॅसल ब) डेव्हिड रिकार्डो
क) जॉन व्हिटले ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) व्यापार चक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा. ५

ब) सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा. ५

३. टीपा लिहा :

अ) रिकार्डो यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत. ५

ब) क्रयशक्ती समता सिद्धांत. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या : १०

अ) व्यवहारतोल म्हणजे काय ? व्यवहारतोलतील असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

ब) अंदाजपत्रक म्हणजे काय ? अंदाजपत्रकाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर द्या : १०

अ) व्यापार चक्र म्हणजे काय ? हॉट्टे यांचा व्यापार चक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ? प्रत्यक्ष कराचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. II (Semester – IV) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING (New)**

Day and Date :Wednesday, 1-4-2015
Time :11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**
iii) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative from the following : 10
- 1) Decrease in working capital is shown under _____ in Funds Flow Statement.
 - a) Application of Fund
 - b) Sources of Fund
 - c) P & L Adjusted A/c
 - d) Balance Sheet
 - 2) Redemption of Preference shares is _____ of fund.
 - a) Application
 - b) Source
 - c) Profit
 - d) All of these
 - 3) In case a company is solvent interest on debentures is paid up to date of
 - a) Balance Sheet
 - b) Winding up
 - c) Repayment of debenture
 - d) Financial year end
 - 4) Discount on issue of Debentures is _____ loss.
 - a) Actual
 - b) Preliminary
 - c) Revenue
 - d) Capital
 - 5) Liquidators final Statement is prepared
 - a) In all modes of winding up
 - b) Only in case of compulsory winding up
 - c) In Voluntary winding up
 - d) In insolvency of company

b) On 31st March 2013 The ABC Ltd. has a paid up capital of Rs. 4,00,000 divided into 40,000 shares of Rs. 10 each. The net assets of the company as on 31st March 2013 were Rs. 4,90,000 as per Balance Sheet. It was discovered that stock of goods was undervalued by Rs. 20,000.

Calculate the value of shares.

5

4. Following are the Balance Sheets of Aakash Ltd. as on 1st April 2013 and 31st March 2014.

Balance Sheets

Assets and Liabilities	1-4-2013	31-3-2014
Liabilities		
Share Capital	1,00,000	1,50,000
Preference Share Capital	1,00,000	1,20,000
General Reserve	50,000	70,000
Profit and Loss A/c	70,000	90,000
S. Creditors	1,20,000	1,50,000
Bank Overdraft	50,000	30,000
Provision for Taxation	30,000	40,000
	5,20,000	6,50,000
Assets		
Plant and Machinery	2,00,000	2,50,000
Land and Building	1,50,000	1,35,000
Furniture	50,000	40,000
S. Debtors	60,000	80,000

Stock	55,000	1,23,000
Cash	5,000	17,000
Discount on Issue of Equity Shares	–	5,000
	5,20,000	6,50,000

Additional Information :

- 1) All fixed assets are subject to depreciation at 10% on the opening balance.
 - 2) Preference shares are issued in part consideration of new machinery purchased. The balance of the amount due of the new machine is paid in cash.
 - 3) Taxes paid during the year Rs. 35,000.
 - 4) Interim Dividend paid Rs. 15,000.
 - 5) During the year Furniture of Rs. 5,000 is destroyed by fire
- You are required to prepare. Funds Flow Statement. **10**

OR

XYZ Ltd. issued on 1st January 2003 Rs. 5,00,000, 10% Debentures at 5% discount and repayable at the end of 5th year at a premium of 6%. The Debenture Redemption Fund was created by transferring Rs. 1,00,000 from profit each year and it was invested in 10% Government securities. The accounts are closed on 31st December. You are require to prepare :

- i) Debenture Redemption Fund A/c.
- ii) Debenture Redemption Fund Investment A/c. For the first three years. **10**

5. Following is the summerised Balance Sheet of X Ltd. as on 31-3-2013.

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital		Debtor's	2,25,000
100000 shares of		Stock	7,25,000
Rs. 10 each	10,00,000	(Market Value Rs. 7,50,000)	
General Reserve	2,50,000	Plant	5,30,000
Profit and loss A/c	1,65,000	Premises	5,60,000
Bank Overdraft	1,50,000		
Creditor's	2,25,000		
Provision for Taxation	1,00,000		
Depreciation Fund : Plant	50,000		
Workmens saving A/c	1,00,000		
	20,40,000		20,40,000

The assets are revalued at :

Goodwill Rs. 7,75,000, Plant Rs. 5,50,000 and Premises Rs. 6,00,000. Net profit of the company after providing for taxation but before deduction of amount of dividends were :

31-3-2011	Rs. 3,50,000
31-3-2012	Rs. 4,25,000
31-3-2013	Rs. 5,00,000

Normal profit in this type of business is 10%.

Calculate :

- i) Intrinsic value
- ii) Yield value
- iii) Fair value of shares.

10

OR

Following is the Balance Sheet of ABC Ltd. as on 31-3-2013.

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity Shares Capital		Goodwill	5,000
4000 share of Rs. 10 each	40,000	Building	30,000
Less-calls in arrears	<u>1000</u> 39,000	Plant and Machinery	10,000
Bank Overdraft (Unsecured)	1,000	Stock	35,000
Creditors secured by		Debtor's	20,000
Mortgage on Building	16,000	Cash in hand	500
Creditor's party secured		Cash at Bank	5,000
on Plant and Machinery	15,000	Profit and loss A/c	22,000
Taxes due to Govt.	500	Preliminary Expenses	1,500
Workmens Pension and			
Gratuity Fund	4,500		

Salaries and Wages for		
six months	2,400	
Trade creditor's	50,600	
	1,29,000	1,29,000

The company went into liquidation and assets realised by the liquidators were Plant and Machinery Rs. 8,500, Stock Rs. 22,500 and Debtor's Rs. 10,000.

The Building was realised by secured creditors for Rs. 35,000. Expenses of liquidation amounted to Rs. 4,075. The liquidators remuneration was agreed at 2% on the amount realised by him and 2.5% on the amount paid to unsecured creditors other than preferential creditor's.

Prepare liquidators Final statement of Account.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (New) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Monday, 6-4-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternative : 10
- 1) The establishment of Direct Industrial Centre (DIC) is in the year _____
a) 1978 b) 1988 c) 1998 d) 1999
 - 2) _____ industry can get advantage under loan scheme from District Industrial Centre (DIC).
a) Production b) Marketing
c) Agricultural d) Rural
 - 3) _____ established on 1st Oct. 1960 under presidentship of Shri S. G. Barve.
a) Board of MIDC
b) Board of Small Scale Industries
c) Board of Industrial Development
d) Board of Finance
 - 4) NABARD established on _____
a) 1st July 1980 b) 12th July 1982
c) 12th July 1988 d) 12th June 1990
 - 5) JRD TATA born on _____
a) 29th July 1904 b) 9th July 1914
c) 1st July 1973 d) 29th July 1924
 - 6) The concept of _____ management is introduced in Indian Industrial Management by JRD Tata.
a) Co-operative b) Democratic
c) Change d) Defensive

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडी आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ पासून जिल्हा उद्योग केंद्राचा अंमल सुरू झाला.

अ) १९७८

ब) १९८८

क) १९९८

ड) १९९९

२) जिल्हा उद्योग केंद्राचे कर्ज योजने अंतर्गत लाभ घेण्यासाठी _____ उद्योग आवश्यक आहे.

अ) उत्पादन

ब) विपणन

क) कृषी

ड) ग्रामीण

३) १ ऑक्टोबर १९६० रोजी श्री एस् . जी. बर्वे यांच्या अध्यक्षतेखाली _____ ची स्थापना झाली.

अ) बोर्ड ऑफ एम् . आय. डी. सी.

ब) बोर्ड ऑफ स्माल स्केल इंडस्ट्री

क) बोर्ड ऑफ इंडस्ट्रीयल डेव्हलपमेंट

ड) बोर्ड ऑफ फाइनॅन्स्

४) _____ रोजी नाबार्डची स्थापना झाली.

अ) १ जुलै १९८०

ब) १२ जुलै १९८२

क) १२ जुलै १९८८

ड) १२ जून १९९०

५) जे आर डी टाटाचा जन्म _____ रोजी झाला.

अ) २९ जुलै १९०४

ब) ९ जुलै १९१४

क) १ जुलै १९७३

ड) २९ जुलै १९२४

६) _____ व्यवस्थापन ही उद्योग संकल्पना भारतीय उद्योगधंद्यातील कौशल्य जे. आर. डी. टाटांनी आणली.

अ) सहमतीचे

ब) लोकशाहीचे

क) बदलाचे

ड) प्रतिकाराचे

- vii) Probability of an impossible event is always equal to
 a) 1 b) 0.5 c) Zero d) None of these
- viii) For binomial distribution
 a) mean > variance b) mean < variance
 c) mean = variance d) none of these
- ix) The variance of the binomial distribution with parameters n and p is
 a) \sqrt{npq} b) np c) npq d) none of these
- x) In time series analysis _____ component is totally unpredictable.
 a) Secular trend b) Seasonal variations
 c) Cyclic variations d) Irregular variations

2. A) Explain the terms with an illustration (**any three**) : 5

- i) Sample space
 ii) Mutually exclusive events
 iii) Equally likely cases
 iv) Independent events.

B) For a binomial distribution the mean is 20 and variance is 15. Find n, p and q with usual notations. 5

3. A) Calculate **three** yearly moving average for : 5

Year :	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Value :	32	17	57	92	42	45	27	32

B) Construct index number using simple aggregate method by taking 2001 as base year : 5

Item	Price in 2001	Price in 2006
Rice	35	47
Wheat	12	17
Oil	90	98
Potato	25	37
Coconut	32	30

4. i) What is Statistical Quality Control (SQC) ? 10
ii) State different types of control charts.
iii) Give the advantages of SQC.

OR

4. Compute 5 yearly moving averages for the following data : 10

Year :	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Value :	280	130	350	360	240	180	210	230	280

5. State important properties of normal distribution. 10

OR

5. Define Laspeyre's and Paasche's price index numbers. Compute index number of price by 10

- i) Laspeyre's method
ii) Paasche's method
from the following data :

Commodity	Base Year		Current Year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	6	300	10	560
B	2	200	2	240
C	4	240	6	360
D	10	300	12	288
E	8	320	12	432

Seat No.	
----------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (New) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Wednesday, 8-4-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**

1. Objective type questions : 10

Choose the correct alternative and rewrite the sentences :

- 1) _____ is the secondary function of commercial banks.
 - a) Money transfer
 - b) Saving account
 - c) Current account
 - d) All above
- 2) Bank draft is always _____.
 - a) Bearer
 - b) Crossed
 - c) Fixed
 - d) None of above
- 3) Credit creation of commercial banks increases _____.
 - a) Real national income
 - b) Percapita income
 - c) Supply of money
 - d) None of above
- 4) In India Real Time Gross Settlement System (RTGS) is started in the year _____.
 - a) 1969
 - b) 1975
 - c) 1982
 - d) 2004
- 5) Society for World wide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) is established in the year _____.
 - a) 1973
 - b) 1975
 - c) 1982
 - d) 1990
- 6) _____ creates lending and lending creates deposits.
 - a) Deposits
 - b) Investment
 - c) Money transfer
 - d) None of above

7) Generally banks pay high rate of interest on _____

- a) Saving deposit
- b) Recurring deposit
- c) Time deposit
- d) All of above

8) Overdraft facility is given on _____ account.

- a) Saving
- b) Recurring
- c) Current
- d) None of above

9) ATM means _____

- a) All Time Money
- b) All Time Mail Transfer
- c) All Time Market
- d) None of above

10) _____ is the main investment principle of commercial banks.

- a) Utility function
- b) Agency function
- c) Safety
- d) None of above

2. Answer the following questions : 10

- A) Explain the utility services of banks.
- B) State the objectives of know your customer.

3. Write short notes : 10

- A) Net Banking.
- B) Limitations of credit creation.

4. Answer **any one** of the following : 10

- A) Explain the primary functions of commercial banks.
- B) What is credit creation ? Explain the process of credit creation.

5. Answer **any one** of the following : 10

- A) State the importance of technology in banking.
- B) Explain the procedure for opening bank account.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१०

- १) _____ हे व्यापारी बँकांचे दुय्यम कार्य आहे.
अ) पैशाचे स्थानांतर ब) बचत खाते
क) चालू खाते ड) वरील सर्व
- २) बँक ड्राफ्ट हा नेहमी _____ असतो.
अ) साधा ब) रेखांकीत
क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- ३) व्यापारी बँकांच्या पत निर्माती मुळे _____ मध्ये वाढ होते.
अ) वास्तव राष्ट्रीय उत्पन्न ब) दरडोई उत्पन्न
क) पैशाचा पुरवठा ड) यापैकी नाही
- ४) भारतात रीअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट सिस्टीम (RTGS) _____ मध्ये सुरु झाली.
अ) १९६९ ब) १९७५
क) १९८२ ड) २००४
- ५) विश्वस्तरीय आंतर बँकींग वित्तीय दूरसंचार संस्था (SWIFT) ही _____ साली स्थापन झाली.
अ) १९७३ ब) १९७५ क) १९८२ ड) १९९०
- ६) _____ कर्जे निर्माण करतात आणि कर्जे ठेवी निर्माण करतात.
अ) ठेवी ब) गुंतवणूक
क) पैशाचे स्थानांतर ड) यापैकी नाही
- ७) सामान्यपणे बँका _____ ठेवींवर ज्यास्त व्याज देतात.
अ) बचत ब) आवर्ती क) मुदत ड) वरील सर्व
- ८) अधिकर्ष सवलत ही _____ खात्यावर दिली जाते.
अ) बचत ब) आवर्ती क) चालू ड) यापैकी नाही

९) ATM म्हणजे _____

अ) सर्व काळ पैसा

ब) सर्व काळ मेल ट्रान्सफर

क) सर्व काळ बाजार

ड) यापैकी नाही

१०) _____ हे व्यापारी बँकांच्या गुंतवणूकीचे मूलतत्त्व आहे.

अ) सेवा कार्ये

ब) प्रातिनीधीक कार्ये

क) सुरक्षितता

ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

अ) बँकांची उपयुक्तता कार्ये स्पष्ट करा.

ब) ग्राहक परिचय निकषाचे उद्देश सांगा.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) नेट बँकींग.

ब) पत निर्मातीच्या मर्यादा.

४. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) व्यापारी बँकांची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा.

ब) पत निर्माती म्हणजे काय ? पत निर्मातीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) बँकींग क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाचे महत्त्व सांगा.

ब) बँकेत खाते उघडण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
ENGLISH COMPULSORY**

Day and Date : Monday, 30-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct options : 10
- 1) At last, Uncle Podger would get the spot fixed again and put the point of the _____ on the wall with his left hand.
a) Hammer
b) Nail
c) Ladder
d) Candle
 - 2) C.V. Raman was away in England and his brother C.S. Iyer in
a) Spain
b) America
c) Madras
d) England
 - 3) N.R. Narayanan Murthy's father could only sadly tell him that he did not have the means to send him to
a) IIT
b) MIT
c) IT
d) IIM
 - 4) In the poem 'Where the Mind is without Fear' Losing the clear stream of reason in the desert sand of dead habit means
a) To be carried away from reality through reasoning
b) To be carried away by the force of habit and forget reason
c) To be carried away into a dead world without reason
d) To be carried through the stream of reason into a different world
 - 5) The poem "The Seven Ages of Man" is written by
a) W. B. Yeats
b) William Shakespeare
c) P. B. Shelley
d) John Donne

B) Edit and rewrite the following paragraphs by making corrections in spelling and the use of capitals and punctuation where necessary (**any two**) : **4**

i) today, the situation is different In the cities, women have stepped out of their homes and have started taking up rewarding careers We have women doctors, engineers, lawiers, ministers and scientists.

ii) If we look into the History of india, we find that Indian society has been male – domminated. during the Vedic Age, women were given lot of Importance, but as the decades passed by, men started looking down on women.

iii) many insects have special ways of securing their food. Certain tipes of wasps will sting cater pillars to get food, This is the way the mosquito goes after its food your blood. after puncturing your skin, the mosquito injects.

4. Answer **one** of the following questions : **10**

A) Write a transcribed of the meeting on ‘Global warming’ including chair man’s opening remarks and the dialogues of participates including their opinion on increase in the earth’s average temperature, suggestions on reducing global warming etc.

B) Write a detailed note on the chair person’s responsibilities for a meeting.

5. Fill in the blanks in the script of the interview below with suitable responses and expressions : **10**

Candidate : _____ come sir ?

Interviewer : Yes _____ come in and _____ down.

Candidate : _____ morning sir !

Interviewer : Good morning Mr. Ravi ! From where did you complete your M.Com. ?

Candidate : Sir, ! I completed my M.Com. from _____ University.

Interviewer : _____ did you pass NET exam ?

Candidate : I passed the NET exam in _____

Interviewer : Are you ready _____ in our college.

Candidate : _____ Sir !

Interviewer : Ok Ravi, we will inform you later.

Candidate : _____ sir.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS (Old)**

Day and Date : Tuesday, 31-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type question.

Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **10**

- 1) _____ refers to the difference in value of imports and exports of visible commodities only.
a) Balance of payments b) Balance of trade
c) Favourable trade d) Foreign trade
- 2) _____ is a indirect tax.
a) Income tax b) Wealth tax c) VAT d) Capital gains tax
- 3) _____ budget was one in which expenditure was equal current revenue receipts.
a) Surplus b) Balance c) Deficit d) Zero
- 4) _____ theory of business cycles is related to the name of Schumpeter.
a) Monetary b) Innovation c) Gain d) Drain
- 5) _____ propounded the general equilibrium theory of international trade.
a) J. S. Mill b) Ricardo c) Ohalin d) Marshall
- 6) The terms of trade _____ for underdeveloped countries.
a) Favourable b) Unfavourable
c) Equal d) Beneficial

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून उत्तर लिहा.

१) दृश्य वस्तूंच्या आयात निर्यातीचे मूल्य ज्या ताळेबंद पत्रकात दर्शविले जाते त्यास _____ म्हणतात.

- अ) व्यवहारतोल ब) व्यापारतोल
क) अनुकूल व्यापार ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापार

२) _____ हा अप्रत्यक्ष कर आहे.

- अ) आयकर ब) संपत्तीकर क) व्हॅट ड) भांडवली लाभकर

३) _____ अंदाजपत्रकात खर्च हा चालू उत्पन्न बरोबर असतो.

- अ) शिलकी ब) समतोल क) तृटीच्या ड) शून्य

४) व्यवसाय चक्राचा _____ सिद्धांत शुंपीटरच्या नावाशी संबंधीत आहे.

- अ) मौद्रीक ब) नवप्रवर्तन क) फायदा ड) निस्सारण

५) _____ यांनी आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सर्वसाधारण समतोल सिद्धांत विकसीत केला.

- अ) जे. एस. मिल ब) रिकार्डो क) ओहलीन ड) मार्शल

६) अविकसीत देशांना व्यापारशर्ती या _____ असतात.

- अ) अनुकूल ब) प्रतिकूल क) समान ड) फायदेशिर

७) सनातनवादी अर्थशास्त्रज्ञांनी _____ अंदाजपत्रकाचा पुरस्कार केला.

- अ) तुटीच्या ब) शिलकी क) समतोलीत ड) शून्य

८) _____ यांनी खरेदीशक्ती समता सिद्धांत शास्त्रीय स्वरूपात मांडला.

- अ) पिगू ब) केन्स क) गुस्ताव कॅसेल ड) शिकार्डो

९) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व _____ यांच्या नावाशी संबंधीत आहे.

- अ) डॉ. सेन ब) डॉ. मार्शल क) डॉ. डाल्टन ड) हायेक

१०) विनिमय दर म्हणजे एका चलनाची दुसऱ्या _____ मध्ये व्यक्त केलेली किंमत होय.

- अ) वस्तू ब) सेवा क) चलन ड) बाजार

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे स्पष्ट करा. ५
- ब) स्थिर विनिमयदराचे गुण आणि दोष सांगा. ५
३. टीपा लिहा :
- अ) सार्वजनिक कर्जाचे परिणाम ५
- ब) व्यापारचक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा. ५
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) खरेदी शक्ती समता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्यासाठीचे उपाय सांगा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) हॉट्टे यांचा व्यवसाय चक्रासंबंधीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – II (Sem. – IV) (Old) Examination, 2015
CORPORATE ACCOUNTING**

Day and Date : Wednesday, 1-4-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instruction : All questions are compulsory.

1. Choose the correct alternative from the following : **10**
- 1) A statement which shows sources and application of funds is termed as _____ statement.
a) Balance Sheet b) Profit or Loss c) Funds Flow d) Working Capital
 - 2) Increase in working capital is shown under _____ in fund flow statement.
a) Sources of funds b) Application of funds
c) Funds from operation d) Balance Sheet
 - 3) Issue of shares is a _____ of fund.
a) Sources b) Application c) Transfer d) Reduction
 - 4) The balance of Sinking Fund A/c after redemption of debentures is transferred to
a) Profit and Loss A/c b) General Reserve A/c
c) Debentures A/c d) Shares A/c
 - 5) Premium on redemption of Preference Shares can be provided out of
a) Share Premium A/c b) Forfeited Shares A/c
c) Depreciation Reserve d) None of the above
 - 6) Intrinsic value method is also known as
a) Net assets method b) Yield method
c) Fair value method d) Market value method
 - 7) Net assets mean
a) All assets b) Fixed assets-fixed liabilities
c) Assets – liabilities d) Fixed assets – current liabilities
 - 8) A person appointed for liquidation of a company is called
a) Liquidator b) Shareholder c) Director d) Creditor

P.T.O.

4. From the following Balance Sheets of A Ltd. make out
 1) Statement of changes in the Working Capital and
 2) Funds-flow statement.

10

Balance Sheets

Liabilities	1989	1990	Assets	1989	1990
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Equity Share Capital	3,00,000	4,00,000	Goodwill	1,15,000	90,000
8% Redeemable Preference Share Capital	1,50,000	1,00,000	Land and Buildings	2,00,000	1,70,000
General Reserve	40,000	70,000	Plant	80,000	2,00,000
Profit and Loss A/c	30,000	48,000	Debtors	1,60,000	2,00,000
Proposed dividend	42,000	50,000	Stock	77,000	1,09,000
Creditors	55,000	83,000	Bills Receivable	20,000	30,000
Bills Payable	20,000	16,000	Cash in hand	15,000	10,000
Provision for Taxation	40,000	50,000	Cash at Bank	10,000	8,000
	6,77,000	8,17,000		6,77,000	8,17,000

Additional Information :

- 1) Depreciations of Rs. 10,000 and Rs. 20,000 have been charged on Plant and Buildings respectively in 1990.
- 2) An interim dividend of Rs. 20,000 have been paid in 1990.
- 3) Income -tax Rs. 35,000 has been paid during the year 1990.

OR

A company issued Rs. 1,80,000 redeemable Preference shares at par on 1st Jan. 1990, redeemable at the option of the company on or after 31st December, 1992 in whole or in part. The following redemptions were made out of profit.

10

On 30th June, 1993, Rs. 60,000, on 30th June 1994 Rs. 40,000.

In December 1994 the company issued Equity Shares of the face value of Rs. 60,000 at a premium of 2% and on 31st December in the same year ; it redeemed the balance of preference shares. Pass the necessary journal entries to record the above transactions.

5. A Bad Luck Company Ltd. went into liquidation on 31st March, 1998. The following Balance Sheet was prepared.

10

Balance Sheet			
Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Subscribed and Paid-up Capital 3900 shares of Rs. 100 each	3,90,000	Goodwill	1,00,000
Sundry Creditors		Plant and Machinery	1,31,000
Preferential 48,400		Leasehold property	96,000
Partly Secured 1,10,620		Stock	1,13,600
Unsecured <u>1,99,580</u>	3,58,600	Sundry Debtors	1,29,640
Bank Overdraft (unsecured)	24,000	Cash	5,000
	7,72,600	Profit and Loss Account	1,97,360
			7,72,600

The liquidator realized the assets are follows :

Plant and Machinery	1,02,000
Stock	78,000
Sundry Debtors	1,17,000
Cash	5,000

Leasehold property which was used firstly to partly secured creditors prorata Rs. 70,000.

The expenses of liquidation amounted to Rs. 2,000 and liquidator's remuneration was agreed at 2.5% on the amount realized including cash and 2% amount paid to the unsecured creditors.

You are required to prepare the Liquidator's Final Statement Account showing the Final distribution.

OR

From the following information extracted from the books of Sonia Ltd. Calculate the value per equity share by yield method.

10

	Rs.
2000 9% Preference Shares of Rs. 100 each	2,00,000
50000 Equity Shares of Rs. 10 each Rs. 8 per share paid up	4,00,000
Expected profits per year before tax	2,18,000
Rate of tax	50%
Transfer to General Reserve every year 20% of profits normal rate of earnings	15%

SLR-Q – 7

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2015
URDU (New)

Prose, Poetry and Communication

Day and Date : day, 0-0-2015

Max. Marks : 70

Time : 0.00 p.m. to 0.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) All questions carry equal marks.

14

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُر کیجئے :

(۱) "غبارِ کارواں" _____ کا شعری مجموعہ کلام ہے۔

(علامہ اقبال یکتا عدنی مجاز لکھنوی اثر لکھنوی)

(۲) "بانگِ دراء" _____ کا پہلا شعری مجموعہ کلام ہے۔

(مجاز لکھنوی نظیر اکبر آبادی علامہ اقبال یکتا عدنی)

(۳) "برف" یہ انشائیہ _____ کا لکھا ہوا ہے۔

(سر سید احمد خان فرحت اللہ بیگ پطرس بخاری خواجہ حسن نظامی)

(۴) بانسری کی تو رسیلی تان نغمے کا سرور

جس سے بن جائے ارم سب گھر کا گھر اے رشکِ حور

مندرجہ بالا شعر _____ کا لکھا ہوا ہے۔

(مجاز یکتا عدنی اقبال حالی)

(۵) نظیر اکبر آبادی کو اُردو کا پہلا _____ شاعر تسلیم کیا جاتا ہے۔

(اخلاقی مذہبی سیاسی عوامی)

- (۶) "ہندو اور مسلمانوں میں ارتباط" کا مضمون ہے۔
(پطرس بخاری منشی پریم چند خواجہ حسن نظامی سرسید احمد خان)
- (۷) _____ میں غلام دستگیر صاحب نے شولاپور کے شاستری نگر اردو پرائمری اسکول میں درس و تدریس کے فرائض انجام دئے۔
(۱۹۴۷ء ۱۹۹۸ء ۲۰۱۲ء ۱۹۷۸ء)
- (۸) "بھینگر" یہ انشائیہ _____ کا لکھا ہوا ہے۔
(پطرس بخاری خواجہ حسن نظامی سرسید احمد خان رشید احمد صدیقی)
- (۹) فیض کا شعری مجموعہ کلام _____ ہے۔
(نقش فریادی غبار کارواں بانگ دراء بال جبرئیل)
- (۱۰) اردو میں صوفی انشائیہ نگار _____ کو کہا جاتا ہے۔
(سرسید احمد خان پطرس بخاری رشید احمد صدیقی خواجہ حسن نظامی)
- (۱۱) "یہ کہہ کر اس نے ایک سرد آہ بھری اور بے ہوش ہو گیا۔"
یہ جملہ _____ سے لیا گیا ہے۔
(گذرا ہوا زمانہ سویرے جو کل آنکھ میری کھلی پھر شطرنج کی بازی)
- (۱۲) اردو میں صنف انشائیہ نگاری کی بنیاد _____ نے ڈالی۔
(پطرس بخاری اعجاز حسین سرسید احمد خان رشید احمد صدیقی)
- (۱۳) "دستِ صبا" _____ کا شعری مجموعہ ہے۔
(مجاز فیض اقبال یکتا عدنی)
- (۱۴) "پریم پیکسی" _____ کے افسانوں کا مجموعہ ہے۔
(پطرس بخاری کرشن چندر پریم چند سرسید احمد خان)

14

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی سات) :

- (۱) پطرس بخاری کے کوئی پانچ مضامین کے نام لکھئے۔
- (۲) نظم "عورت" کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۳) منشی پریم چند کا مختصر تعارف لکھئے۔
- (۴) "نظم" کا لغوی مفہوم واضح کیجئے۔
- (۵) مصنف کی ملاقات پہلی مرتبہ غلام دستگیر سے کہاں ہوئی؟
- (۶) لالہ جی وعدے کے مطابق صبح کتنے بجے دروازے پر گھونسنوں کی بارش کرتے ہیں؟
- (۷) اقبال کے اردو شعری مجموعوں کے نام بتائیے۔
- (۸) نظیر کو عوامی شاعر کیوں کہتے ہیں؟

8

۳. الف) مختصر جواب لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) "میرا پسندیدہ شاعر" اس عنوان پر مضمون لکھئے۔
- (۲) "مولانا ابوالکلام آزاد - مجاہد آزادی" اس عنوان پر مضمون لکھئے۔
- (۳) نظم کا بغور مطالعہ کر کے سوالات کے جوابات لکھئے۔

چھوٹا سا ایک بیج اگر ہے تو کیا ہوا

کتنا بڑا درخت ہے اُس میں پھپھا ہوا

آنکھوں کے تل میں دیکھو تو کتنی بڑائی ہے

دریا ہوں یا پہاڑ ہوں، سب کی سمائی ہے

بل جل کے ایک پانی کا دریا بہاتی ہے

بونڈیں ہیں چھوٹی چھوٹی جو ساگر بناتی ہیں

پھیلا ہے سارے گھر میں اُجالا، چراغ ایک

گن کتنے ہیں دماغ میں، اور ہے دماغ ایک

- سوالات : (۱) ایک چھوٹے سے بیج میں کیا پھپھا ہوا ہے ؟
- (۲) شاعر نے آنکھوں کے تل کی اہمیت کس طرح بتائی ہے ؟
- (۳) چھوٹی چھوٹی بوندیں آپس میں مل جاتی ہیں تو کیا ہوتا ہے ؟
- (۴) اس نظم کا مناسب عنوان لکھئے۔

6

(ب) مختصر جواب لکھئے :

- (۱) افسانہ "شطرنج کی بازی" کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۲) "گذرا ہوا زمانہ" کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔
- (۳) نظم "غلام قادر روہیلہ" کا مرکزی خیال لکھئے۔

14

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) نظم "غلام قادر روہیلہ" کا خلاصہ مفصل تحریر کیجئے۔
- (۲) خواجہ حسن نظامی کا انشائیہ "پھر" کا خلاصہ لکھئے۔

14

۵. نظم "آدمی نامہ" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

SLR-Q – 70

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2015
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP (Old)**

Day and Date : Monday, 6-4-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives below each question : **10**
- 1) The type of Bank A/c required for new venture
 - a) Current A/c
 - b) Saving A/c
 - c) Recurring A/c
 - d) Loan A/c
 - 2) Small scale industries in free trade zone get income tax holiday for
 - a) 5 years
 - b) 2 years
 - c) 4 years
 - d) 3 years
 - 3) The Chairman of the Tharmax Co. Ltd., Pune is
 - a) Pooja Jain
 - b) Priya Poal
 - c) Anu Aga
 - d) Eakta Kapoor
 - 4) The first state to introduce Collective Motivation Scheme (Samuhik Protshan Yojana) for decentralisation of industry
 - a) Karnataka
 - b) Uttar Pradesh
 - c) Maharashtra
 - d) Kerala
 - 5) The award of 'Greatest Entrepreneur of all time' by business weekly given to

 - a) Dhirubai Ambani
 - b) JRD Tata
 - c) Laxmanrao Kirloskar
 - d) Dr. Ajim Premji

P.T.O.

- 6) For the new venture requiring large scale capital the business form suitable
- a) Partnership
 - b) Sole trader
 - c) Co-op. society
 - d) Company
- 7) The office of 'Maharashtra Women Entrepreneur Organisation' (WIMA) is in _____
- a) Pune
 - b) Mumbai
 - c) Nashik
 - d) Solapur
- 8) One of the most important problems of women entrepreneur is _____
- a) Need achievement
 - b) Lack of capital
 - c) Family responsibility
 - d) None of above
- 9) DIC of Solapur District established in
- a) 1962
 - b) 1979
 - c) 1982
 - d) 1992
- 10) Prime Minister's Employment Generation Programme declared in the year _____
- a) 15th Aug. 1993
 - b) 2nd Oct. 1993
 - c) 26th Jan. 1993
 - d) None of above

2. Write short notes : 10
- a) Functions of MIDC
 - b) Women entrepreneurship in India.
3. Write short answers : 10
- a) What are the objectives of DIC.
 - b) Write various forms of business organisation in brief.
4. Answer **any one** of the following : 10
- a) Explain types of women entrepreneurs.
 - b) Write successful story of Laxmanrao Kirloskar.
5. Answer **any one** of the following : 10
- a) Describe the incentives given for small-scale industries.
 - b) Write the steps of new venture set-up.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) नव्या उपक्रमासाठी बँकेत _____ खाते उघडणे महत्वाचे आहे.

अ) चालु ब) बचत क) आवर्ती ड) कर्ज

२) मुक्त व्यापार क्षेत्रामध्ये लघु उद्योगांना प्रप्तीकरामध्ये मिळणारी सूर _____ वर्षासाठी असते.

अ) पाच ब) दोन क) चार ड) तीन

३) थरमॅक्स कं. लि. पुणे यांच्या अध्यक्षपदी _____ आहेत.

अ) पूजा जैन ब) प्रिया पॉल क) अनु आगा ड) एकता कपूर

४) औद्योगिक विकेंद्रिकरणासाठी सामुहिक प्रोत्साहन योजना तयार करून तो अंमलात आणणारे पहिले राज्य _____ .

अ) कर्नाटका ब) उत्तर प्रदेश क) महाराष्ट्र ड) केरळा

५) “ग्रेटेस्ट आंत्रप्रिन्यअर ऑफ ऑल टाईम” हा पुरस्कार बिझनेस विक या नियतकालीकाने _____ यांना दिला.

अ) धीरुबाई अंबानी ब) जेआरडी टाटा

क) लक्ष्मणराव किल्लोस्कार ड) डॉ. अजीम प्रेमजी

६) नव्या उपक्रमासाठी मोठ्या प्रमाणावर भांडवल गरजेचे असल्यास हा व्यवसाय प्रकार योग्य आहे.

अ) भागिदारी ब) एकल व्यापारी

क) सहकारी संस्था ड) कंपनी

७) महाराष्ट्र महिला उद्योजक संघटना (WIMA) यांचे कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) पुणे ब) मुंबई क) नाशिक ड) सोलापूर

८) _____ महिला उद्योजकाची सवति महत्वाची समस्या आहे.

अ) सिद्ध प्रेरणा ब) भांडवलांचा अभाव

क) कौटुंबिक जबाबदारी ड) कोणतेही नाही

९) सोलापूर उद्योग केंद्राची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९६२ ब) १९७९ क) १९७२ ड) १९९२

१०) पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रमाची घोषणा _____ मध्ये करण्यात आली.

अ) १५ ऑगस्ट १९९३ ब) २ ऑक्टोबर १९९३
क) २६ जानेवारी १९९३ ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा :

१०

- अ) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडलाची कार्ये.
ब) भारतातील महिला उद्योजक.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

- अ) जिल्हा उद्योग केंद्राची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) विविध व्यवसाय संघटनेचे प्रकार थोडक्यात सांगा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) महिला उद्योजकांचे प्रकार सांगा.
ब) लक्ष्मणराव किल्लोस्कार यांची यशोगाथा सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) लघुउद्योगांना देण्यात आलेल्या विविध मदतीचे वर्णन करा.
ब) नव्या उपक्रमांच्या स्थापनेचे विविध टप्पे विशद करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
STATISTICS
Business Statistics

Day and Date : Tuesday, 7-4-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B.** : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**
5) **Use of soundless calculator is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given alternatives : **10**
- i) The set of all possible outcomes of an experiment is called
a) event b) sample space c) probability d) none of these
- ii) If event A happens, B will not happen and if event B happens, event A will not happen i.e. both events A and B cannot happen simultaneously, then events A and B are called as
a) Mutually exclusive events b) Independent events
c) Exhaustive events d) None of these
- iii) Probability of drawing a card of king from a pack of cards is equal to
a) $\frac{1}{3}$ b) $\frac{1}{4}$ c) $\frac{1}{5}$ d) None of these
- iv) For a Binomial distribution
a) mean = variance b) mean > variance
c) mean < variance d) none of these
- v) Normal curve is a
a) bell shaped b) J shaped
c) U shaped d) None of these
- vi) Control chart contains how many horizontal lines ?
a) 2 b) 3 c) 4 d) none of these

- vii) Control limits of d-chart are based on
- a) Normal distribution b) Poisson distribution
c) Binomial distribution d) None of these
- viii) In Laspreye's price index number, what is used as weight ?
- a) Current years price b) Current years quantity
c) Base years price d) Base years quantity
- ix) Variations which appear due to accidental and unforeseeable happenings like wars, earthquakes, floods etc. are called as
- a) Seasonal variations b) Cyclic variations
c) Irregular variations d) None of these
- x) There are large withdrawals on the first date of every month from a bank for payment of salaries by government as well as private employees. This is an example of
- a) Seasonal variation b) Cyclic variation
c) Irregular variation d) None of these
2. A) For a binomial distribution, mean is 2 and standard deviation is 1. Find all the parameters of the distribution. **5**
- B) What is a Time Series ? Explain various components of time series, in brief. **5**
3. A) Draw a C-chart for the following data pertaining to the number of foreign coloured threads (considered as defects) in 15 pieces of cloth 2m × 2m of a certain make of synthetic fibre and state your conclusions. **5**
- 7, 12, 3, 20, 21, 5, 4, 3, 10, 8, 0, 9, 6, 7, 20
- B) Following are the infant mortality rates in a region from 1922 to 1931. Find the progressive averages from the following : **5**
Year :	1922	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Infant Mortality :	77	69	75	75	70	70	65	74	60	66

4. Attempt **any one** of the following : 10
- A) Define Normal distribution. State various properties of it.
 - B) Calculate Fisher’s price and quantity index number from the following data :

Commodity	Base Year 1990		Current Year 2001	
	Price in Rs.	Quantity in kg.	Price in Rs.	Quantity in kg.
Jawar	5	5	8	6
Wheat	5	6	10	6
Meat	60	2	100	2
Fish	50	1	80	2
Potato	4	2	5	4

5. Attempt **any one** of the following : 10
- A) Compute 4 yearly centered moving averages from the following data :
Year : 1981 82 83 84 85 86 87 88 89
Values : 155 153 145 131 125 150 130 172 128
 - B) Construct \bar{X} and R charts for the following data when $n = 5$
Sample no. : 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Mean \bar{X} : 43 49 37 44 45 37 51 46 43 47
Range R : 5 6 5 7 7 4 8 6 4 6
(Given : for $n = 5$, $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.11$).
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) (Old) Examination, 2015
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Wednesday, 8-4-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type question.

Choose the correct alternative and rewrite the sentences :

10

- 1) Overdraft facility is given on _____ account.
a) Saving b) Current c) Fixed d) None of these
- 2) Transfer of funds is the _____ function of commercial banks.
a) Primary b) Utility services
c) Secondary d) None of these
- 3) Credit creations increases _____
a) Wealth b) Supply of money
c) Purchasing power of currency d) National income
- 4) Banks generally do not pay any interest on _____
a) Current deposits b) Saving deposits
c) Time deposits d) Recurring deposits
- 5) The deposit created by banks which lending money is called _____
a) Primary deposit b) Secondary deposit
c) Fixed deposit d) Saving deposit
- 6) Liquidity of a bank implies _____
a) Capacity to provide cash on demand
b) Cash credit
c) To create credit
d) None of these

9) _____ हे/ही व्यापारी बँक व्यवसायाची मूलतत्त्वे आहेत.

अ) रोखता ब) लाभता क) सुरक्षितता ड) वरील सर्व

10) बँकमार्फत एका ठिकाणावरून दुसऱ्या ठिकाणी निधी पाठविण्याचे महत्त्वाचे साधन म्हणजे

अ) टपाल प्रेषण ब) डीमांड ड्राफ्ट

क) इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण ड) वरील सर्व

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

अ) व्यापारी बँकांची दुय्यम कार्ये स्पष्ट करा.

ब) व्यक्तिगत बँक खातेदाराचे प्रकार सांगा.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) ए.टी.एम्.

ब) बँकेत खाते उघडण्याची पद्धती.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) व्यापारी बँकाची प्राथमिक कार्ये विशद करा.

ब) रक्कम स्थानांतरीत करण्याच्या पद्धती सांगा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) बँकांची गुंतवणूकीची तत्त्वे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Friday, 20-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to **right** indicate **full** marks of questions.

1. Choose the correct alternative from given : 10
- 1) According to _____ Law is the body of principles recognised and applied by State in the administration of justice.
a) Salmond b) Blackstone c) Holland d) Austin
 - 2) Indian Contract Act was passed in _____
a) 1872 b) 1992 c) 1986 d) 1956
 - 3) An agreement to do an Impossible Act is _____
a) Voidable b) Void c) Valid d) None of the above
 - 4) In a contract of sale _____ is a stipulation essential to the main purpose of contract.
a) condition b) warranty
c) both a) and b) d) none of the above
 - 5) In Central Information Commission the Chief Information Commissioners are appointed by _____
a) Governor b) President
c) Chief Minister d) Prime Minister
 - 6) Consideration may be _____
a) Past b) Present c) Future d) All of these
 - 7) _____ persons are not competent to contract.
a) Minors b) Persons of unsound mind
c) Person disqualified by law d) All of the above

8) Under RTI Act information requested by a person is to be provided within the period of _____ days.

- a) 30 b) 90 c) 7 d) 120

9) Unpaid seller is having right against _____

- a) goods only b) the buyer only
c) both goods and buyer d) none of the above

10) Where consent of a party to the contract is obtained by coercion then such agreement is _____

- a) void
b) valid
c) voidable at the option of a party whose consent was so caused
d) neither of the above

2. Short notes : 10

- A) Coercion
B) State Information Commission – Constitution.

3. Write short notes on following : 10

- A) Nature and scope of Legal Environment of Business.
B) Distinguish between sale and agreement to sale.

4. Write answers of following questions (**any one**) : 10

- A) Who is unpaid seller ? Explain his various rights.

OR

- B) How is contract discharged ? State and discuss the remedies for breach of contract.

5. Answer the following questions : 10

- A) Define the term contract. Explain the salient features of contract.
B) Describe the constitution and powers of the Central Information Commission under the Act.

मराठी रूपांतर

1. खाली दिलेल्या पर्यायपैकी योग्य पर्यायाची निवड करा. 10
- 1) _____ यांनी “न्यायदानाच्या कामाचे प्रशासन योग्य प्रकारे करण्याच्या दृष्टीने शासनाने अमलात आणलेल्या मान्य अशा नियमांचा संच म्हणजे कायदा” असे म्हटले आहे.
- a) सालमंड b) ब्लॉकस्टोन c) हॉलंड d) ऑस्टिन
- 2) भारतीय करार कायदा _____ साली पास झाला.
- a) 1872 b) 1992 c) 1986 d) 1956
- 3) अशक्य गोष्ट करण्यासंबंधीचा ठराव हा _____ असतो.
- a) वर्जनीय b) व्यर्थ c) वैध d) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 4) मालविक्री करारामधे कराराचे उद्दिष्ट पूर्व करण्यासाठी जी अट आवश्यक असते त्या अटीस _____ म्हणतात.
- a) प्रमुख अट b) दुय्यम अट
c) दोन्ही a) and b) d) वरीलपैकी एकही नाही
- 5) केंद्रीय माहिती आयोगातील मुख्य माहिती आयुक्तांची नेमणूक _____ मार्फत केली जाते.
- a) राज्यपाल b) राष्ट्रपति c) मुख्यमंत्री d) पंतप्रधान
- 6) प्रतिफल हे _____ असू शकते.
- a) भूतकालीन b) वर्तमानकालीन c) भविष्यकालीन d) वरील सर्व
- 7) खालीलपैकी _____ व्यक्ती करार करण्यास पात्र नाहीत.
- a) अज्ञान
b) सुबुद्ध नसलेली व्यक्ती
c) कायद्याने जिला करार करण्यास अपात्र ठरविले आहे
d) वरील सर्व
- 8) माहितीच्या अधिकार कायद्याखाली विचारलेली माहिती _____ दिवसात पुरवावी लागते.
- a) 30 b) 90 c) 7 d) 120

9) अदत्त विक्रेत्याला _____ विरुद्ध हक्क प्राप्त होतात.

- a) फक्त वस्तू
b) फक्त खरेदीदार
c) खरेदीदार आणि वस्तू दोन्ही
d) यापैकी एकही नाही

10) त्यावेळेस कराराशी संबंधित व्यक्तीची धाक अगर बलप्रयोगाचा वापर करून ठरावास संमती मिळतिली जाते तेव्हा तो ठराव _____ ठरतो.

- a) व्यर्थ
b) वैध
c) त्या व्यक्तीची अशी संमती मिळविण्यात आली तिच्या दृष्टीतून वर्जनीय
d) वरीलपैकी एकही नाही

2. टिपा द्या : 10

- A) धाक किंवा बलप्रयोग
B) राज्य माहिती आयोग - रचना.

3. टिपा लिहा : 10

- A) व्यावसायीन कायदेशीर पर्यावरणाचे स्वरूप व व्याप्ती.
B) मालाची विक्री व मालाच्या विक्रीचा ठराव यातील फरक.

4. खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या (को. १). 10

- A) अदत्त विक्रेता म्हणजे काय ? अदत्त विक्रेत्याचे विविध हक्क स्पष्ट करा.

OR

- B) कराराची समाप्ती कशी होते ? करारथंगाबद्दल असणाऱ्या उपाययोजनांची चर्चा करा.

5. खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या. 10

- A) करार या संज्ञेची व्याख्या द्या. कराराची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
B) केंद्रीय माहिती आयोगाची रचना आणि अधिकार यांचे सविस्तर वर्णन करा.

SLR-Q – 74

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Monday, 23-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice question. 10
Choose the correct alternative given below.
- 1) Income inequality is measured by _____ curve.
a) Demand b) Supply c) Lorenz d) None of these
 - 2) Liberalization, Privatization and Globalization has become popular in India from _____ year.
a) 1951 b) 1991 c) 1981 d) none of these
 - 3) In India rate of unemployment is _____ in urban area as compare to rural area.
a) high b) low c) equal d) none of these
 - 4) _____ has made detail analysis of regional imbalances in India.
a) Adam Smith b) Malthus
c) Dr. N. J. Kurian d) None of these
 - 5) Thomas Malthus was famous for his theory of
a) Population b) Rent c) Profit d) None of these
 - 6) Black money is known as _____ Economy.
a) horizontal b) parallel c) inverse d) none of these

P.T.O.

7) Adam Smith published his book _____ in 1776.

- a) Wealth of Nation b) Das Capital
c) Population d) None of these

8) Business Economics _____ developed science.

- a) recently b) ancient c) traditional d) none of these

9) Concept of Indian poverty firstly explained by

- a) M.K. Gandhi b) Dadabhai Nauroji
c) N. Kaldor d) None of these

10) _____ was first who make an estimate of Black Money in India.

- a) Poonam Gupta b) Suraj Gupta
c) N. Kaldor d) None of these

2. Write short note on : 10

A) Principles of business economics.

B) Causes of industrial sickness.

3. Answer the following. 10

A) Explain the impact of privatization on Indian Economy.

B) Explain the effects of black money on Indian Economy.

4. Answer **any one** of the following. 10

A) Discuss the causes of unemployment in India.

B) Discuss Rostow's theory of economic growth.

5. Answer **any one** of the following. 10

A) Explain Ricardian theory of economic development.

B) What is Liberlization ? Explain its impact on Indian Economy.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१) उत्पन्नातील विषमता _____ वक्राने मोजली जाते.

- अ) मागणी
ब) पूरवठा
क) लॉरेंज
ड) यापैकी नाही

२) उदारीकरण, खाजगीकरण व जागतिकीकरण ही संकल्पना _____ सालापासून लोकप्रिय बनली.

- अ) 1951
ब) 1991
क) 1981
ड) यापैकी नाही

३) भारतात शहरी भागात बेरोजगारीचे प्रमाण ग्रामीण भागापेक्षा _____ आहे.

- अ) जास्त
ब) कमी
क) समान
ड) यापैकी नाही

४) _____ यांनी भारतातील प्रादेशिक विषमतेबद्दल विस्तृत विश्लेषण केले.

- अ) अँडम स्मिथ
ब) माल्थस
क) डॉ. एन्. जे. कुरियन
ड) यापैकी नाही

५) थॉमस माल्थस हा त्याच्या _____ सिद्धांताबाबत प्रसिद्ध आहे.

- अ) लोकसंख्या
ब) खंड
क) नफा
ड) यापैकी नाही

६) काळ्या पैशाच _____ अर्थव्यवस्था असे म्हणतात.

- अ) लंबातर
ब) समांतर
क) व्यस्त
ड) यापैकी नाही

७) अँडम स्मिथ ने _____ ह ग्रंथ १७७६ मध्ये प्रसिद्ध केला.

अ) राष्ट्रची संपत्ती ब) दास कॅपीटल क) लोकसंख्या ड) यापैकी नाही

८) व्यवसायिक अर्थशास्त्र हे _____ विकसित झालेले शास्त्र आहे.

अ) अलिकडे ब) प्राचीन क) पारंपारिक ड) यापैकी नाही

९) भारतातील दारिद्र्याची संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी मांडली.

अ) मो. क. गांधी ब) दादाभाई नौरोजी क) एन्. काल्डोर ड) यापैकी नाही

१०) भारतात सर्व प्रथम काळ्या पैशाचे मापन _____ यांनी केले.

अ) पूनम गुप्ता ब) सूरज गुप्ता क) एन् काल्डोर ड) यापैकी नाही

२. टिपा लिहा :

१०

अ) व्यवसायिक अर्थशास्त्राची तत्वे.

ब) औद्योगिक आजारपणाची कारणे.

३. खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

१०

अ) खाजगीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील काळ्या पैशाचे परिणाम विशद करा.

४. खालीलपैकी एकावर उत्तरे लिहा.

१०

अ) भारतातील बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करा.

ब) रोस्टोव्ह चा आर्थिक वृद्धीचा सिद्धांताची चर्चा करा.

५. खालीलपैकी एकावर उत्तरे लिहा.

१०

अ) रिकार्डोचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा

ब) उदारीकरण म्हणजे काय ? त्याचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

SLR-Q– 75

Seat
No.

--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Tuesday, 24-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative :

10

1) The World Co-operative Movement started in the year _____

- a) 1844 b) 1904 c) 1948 d) 1960

2) In _____ the First Co-operative Act was passed in India.

- a) 1844 b) 1891 c) 1904 d) 1912

3) _____ society gives crop loan to the farmers.

- a) PACC b) DCC c) LDB's d) NABARD

4) National Federation of Industrial co-operatives established in the year

- a) 1904 b) 1912 c) 1966 d) 1972

5) _____ Committee was formed by NABARD for recommendations in respect of PACCs.

- a) D.G. Karve b) Baidyanathan
c) A.D. Gorwala d) Mahajan

6) The structure of Indian Co-operative Marketing is of _____ nature.

- a) two tire b) federal c) branch d) unit

P.T.O.

- 7) District Central co-operative banks are member of _____
- a) Primary Agricultural co-operative societies
 - b) Urban co-operative Banks
 - c) Industrial co-operative Banks
 - d) State co-operative Banks
- 8) The conference International co-operative Alliance 1995 was arranged at
- a) Delhi
 - b) Singapore
 - c) Manchester
 - d) Washington
- 9) _____ is the owner of co-operative society.
- a) Director
 - b) Member
 - c) Govt.
 - d) Chairman
- 10) England is famous for _____ co-operative Movement.
- a) Agricultural
 - b) Labour
 - c) Credit
 - d) Consumer

2. Write short answers :

- A) Baidyanathan Committee Report. 5
- B) Features of Co-operation. 5

3. Write short notes :

- A) Drawbacks of co-operative Marketing Society. 5
- B) Merits of service co-operative Societies. 5

4. Answer **any one** of the following : 10

- A) Explain recent principles of co-operation.
- B) State the functions of Industrial co-operative Societies.

5. Answer **any one** of the following : 10

- A) Explain the problems and remedies of consumer co-operative societies in India.
- B) Explain the progress of district central co-operative Banks.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक .

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) जागतिक सहकारी चळवळीची सुरुवात _____ या वर्षी झाली.
अ) १८४४ ब) १९०४ क) १९४८ ड) १९६०
- २) _____ साली भारतात पहिला सहकारी कायदा संमत करणेत आळा.
अ) १८४४ ब) १८९१ क) १९०४ ड) १९१२
- ३) _____ संस्था शेतकऱ्यांना पीक कर्ज दते.
अ) पीएसीसी ब) डीसीसी क) एलडीबी ड) नाबार्ड
- ४) राष्ट्रीय औद्योगिक सहकारी संस्थेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९६६ ड) १९७२
- ५) पीएसीसी च्या संदर्भात शिफारशी _____ करणेसाठी नाबार्डने समिती स्थापन केली.
अ) डी.जी.कर्वे ब) बैद्यनाथन क) ए.डी. गोरवाला ड) महाजन
- ६) भारतातील सहकारी विपणन संस्थांची रचना _____ स्वरूपाची आहे.
अ) द्विस्तरीय ब) संघीय क) शाखीय ड) एकावयवी
- ७) जिल्हा मध्यवर्ती सह-बँका _____ सभासद असतात.
अ) प्राथमिक सह-पतपुरवठा संस्था ब) नागरी सह-बँका
क) औद्योगिक सह-बँका ड) राज्य सह-बँका
- ८) आंतरराष्ट्रीय सहकार संघटनेचे १९९५ सालचे अधिवेशन _____ या ठिकाणी घेण्यात आले.
अ) दिल्ली ब) सिंगापूर क) मॅन्चेस्टर ड) वार्शिंग्टन

९) _____ हा सहकारी संस्थेचा मालक असतो.

अ) संचालक ब) सभासद क) सरकार ड) चेअरमन

१०) इंग्लंड हा देश _____ सहकारी चळवळी साठी प्रसिद्ध आहे.

अ) शेती ब) कामगार क) पतपूरवठा ड) ग्राहक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) बैद्यनाथन समितीचा अहवाल. ५

ब) सहकाराची वैशिष्ट्ये. ५

३. टीपा लिहा :

अ) सहकारी विपणन संस्थांच्या समस्या. ५

ब) सेवासहकारी संस्थांचे गुण. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) सहकाराची आधुनिक तत्वे स्पष्ट करा.

ब) औद्योगिक सह- संस्थांची कार्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) भारतातील ग्राहक सह- संस्थांच्या समस्या व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Day and Date : Wednesday, 25-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks of the question.*

1. Select suitable alternative from given : 10
- 1) A level of strategy that identifies the portfolio of businesses that will comprise the company and the ways in which these business will relate to each other
 - a) Corporate
 - b) Competitive
 - c) Functional
 - d) None of the above
 - 2) Likely entry of new low-cost foreign competitors, rising sales of substitute products and slowing market growth are
 - a) Strengths
 - b) Weaknesses
 - c) Opportunities
 - d) Threats
 - 3) A strategy that means selling or liquidating individual businesses
 - a) Retrenchment
 - b) Divestment
 - c) Diversification
 - d) Status quo
 - 4) The elements of human capital consists
 - a) Intellectual capital
 - b) Social capital
 - c) Emotional capital
 - d) All of the above
 - 5) Mentoring is emotional support given by experienced person to new comber by
 - a) Teaching
 - b) Counselling
 - c) Guiding
 - d) All of the above
 - 6) Licensing is an arrangement where by one company allows another company to use its
 - a) Brandname and trademark
 - b) Technology and patent
 - c) Copy right
 - d) All of the above

- 7) An attitude of manager having fundamental belief in the superiority of one nation, creed, race or culture over others.
- a) Geocentric
 - b) Polycentric
 - c) Ethnocentric
 - d) None of the above
- 8) In business process outsourcing works to be get done from outsource are of
- a) Importance
 - b) Less importance
 - c) a) and b) above
 - d) None of the above
- 9) During the period of work overload the stress tend to be
- a) Low
 - b) High
 - c) Can't tell as-low or high
 - d) All of the above
- 10) Peoples skills, attitudes, behaviour and quality of life is improved as well as environment to develop them is provided in
- a) Human Resource Management
 - b) Human Resource Development
 - c) Human Resource Training
 - d) All of the above
2. Write short notes on :
- a) Objectives of Human Resource Development. **5**
 - b) Causes/sources of organisational stress. **5**
3. Write answers in short :
- a) Discuss on elements of human capital. **5**
 - b) Explain the areas of Business Process Outsourcing. **5**
4. Discuss on various corporate level strategies. **10**
- OR
- Discuss on different steps in going global business.
5. Explain in detail the concept of SWOT analysis. **10**
- OR
- Discuss on the role of multinational enterprises.

- ८) व्यवसाय प्रक्रिया बाहेरून करवून घेणाऱ्या (बी. पी. ओ.) संस्थांची बाहेरून करवून घ्यावयाची कामे असतात
 अ) महत्वाची
 ब) कमी महत्वाची
 क) अ व ब दोन्ही
 ड) कोणतेही नाहीत
- ९) ज्या काळात कार्यभार वाढलेला असतो तेंव्हा ताण
 अ) कमी होतो
 ब) ज्यास्त होते (वाढतो)
 क) कमी ज्यास्त सांगता येत नाही
 ड) वरील सर्व
- १०) मानसांची कौशल्ये, वृत्ती, वर्तणूक आणि जीवनाचा दर्जा उंचावून त्यांच्या विकासास योग्य पर्यावरण उपलब्ध करून दिले ती संकल्पना
 अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन
 ब) मानव संसाधन विकास
 क) मानव संसाधन प्रशिक्षण
 ड) वरील सर्वांमध्ये

२. टीपा लिहा.

- अ) मानव संसाधन विकासाची उद्दिष्ट्ये.
 ब) संघटनात्मक ताणांची कारणे/मार्ग.

५
 ५

३. थोडक्यात उत्तर लिहा.

- अ) मानव्य भांडवळाच्या विविध घटकांची चर्चा करा.
 ब) व्यवसाय प्रक्रिया बाहेरून करवून घेण्यातील (बीपीओ) विविध क्षेत्रे स्पष्ट करा.

५
 ५

४. निगम पातळीवरील डावपेचांची चर्चा करा.

१०

किंवा

व्यवसाय संस्थेने जागतिकीकरणात जाण्यातील विविध टप्पे किंवा अवस्थांची चर्चा करा.

५. स्वाॅट (SWOT) विश्लेषण संकल्पना सवीस्तरपणे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

बहुराष्ट्रीय उद्योग संस्थांच्या भूमिकांची चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III)(Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type question :

1. Answer the following questions by choosing the correct alternative given below : **10**

- 1) The Imperial Bank of India Act is passed in
a) 1921 b) 1920 c) 1940 d) 1935
- 2) An order cheque can be converted into a bearer cheque by means of
a) Sansrecourse endorsement
b) Special endorsement
c) Blank endorsement
d) Sansfrais endorsement
- 3) _____ case deals with the appropriation of payment.
a) Garnishee b) Clayton's
c) Curruption's d) Forgery's
- 4) Honouring of a cheque is a _____ obligation of a commercial bank.
a) Contractual b) Statutory
c) General d) Banking
- 5) The document which can be used only for making local payment is called
a) a crossed cheque b) a bill of exchange
c) a banker's cheque d) a draft

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

१) इंपिरियल बँक ऑफ इंडिया, कायदा सन् _____ मध्ये पास करण्यात आला.

अ) १९२१ ब) १९२० क) १९४० ड) १९३५

२) आदेशदेय धनादेशाचे रूपांतर वाहकदेय धनादेशात करण्यासाठी _____ ची गरज असते.

अ) सॅनस्क्रिकोर्स पृष्ठांकन ब) विशेष पृष्ठांकन
क) कोरे पृष्ठांकन ड) सॅनस्फ्रीस पृष्ठांकन

३) _____ खटला हा पैशाच्या (रकमेच्या) विशिष्ट वापराशी संबंधित आहे.

अ) गारनिशी ब) क्लेटनचा क) भ्रष्टाचाराचा ड) खोट्या स्वाक्षरीच्या

४) धनादेशाचे प्रदान करणे हे बँकेची (व्यापारी) _____ जबाबदारी आहे.

अ) करारात्मक ब) कायदेशीर क) सर्वसाधारण ड) बँकिंग

५) ज्या धनादेशाचा/दस्ताऐवजाचा वापर केवळ स्थानिक रक्कम देण्यासाठी (Payment) केला जातो त्याला _____ म्हणतात.

अ) रेखांकित धनादेश ब) हुंडी
क) बँक धनादेश ड) ड्राफ्ट

६) _____ हा गारनिशी ऑर्डरचा अंतिम टप्पा आहे.

अ) ऑर्डरनिशी ब) जज्मेन्ट क्रेडिट क) ऑर्डर अॅबसल्युट ड) जज्मेन्ट डेबिट

७) रेखांकनाचा सुरक्षित प्रकार _____ हा आहे.

अ) सर्वसाधारण रेखांकन ब) विशेष रेखांकन
क) दुहेरी रेखांकन ड) फक्त आदाता खाते रेखांकन

८) बँकेचा धारणादिकार हा नेहमी _____ धारणादिकार असतो.

अ) सर्वसाधारण ब) विशेष क) कायदेशीर ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

९) मालमत्तेचे पैशात रूपांतर करण्याच्या क्षमतेस _____ म्हणतात.

अ) रोखता ब) लाभप्रदता क) सुरक्षितता ड) निर्भयता

१०) बँकर हा _____ कर्जदार असतो.

अ) सन्माननीय ब) कायदेशीर क) बेकायदेशीर ड) श्रीमंत

२. टीपा लिहा :

१०

अ) बँक ग्राहकांचे विविध प्रकार

ब) हुंडी/विपत्र

३. टीपा लिहा.

१०

अ) रेखांकनाचे विविध प्रकार.

ब) बँकखात्याची गुप्तता.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) चलनक्षम दस्ताऐवज म्हणजे काय ? चलनक्षम दस्ताऐवजाचे महत्वाचे गुणधर्म स्पष्ट करा .

ब) बँकेचे हक्क आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) पृष्ठांकनाची व्याख्या द्या. पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार आणि त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) 'वचनचिठ्ठी' ची व्याख्या देवून तीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and Q. No. 4 (B).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and Q. No. 5 (B).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternatives from alternatives given below **each** question. **10**
- 1) Income earned by way of dividend is shown under the schedule _____ in bank final account.
 - a) Other Income
 - b) Other Assets
 - c) Fixed Income
 - d) Contingent liabilities
 - 2) One who pays for goodwill can look only to the
 - a) Future profit
 - b) Past profit
 - c) Current profit
 - d) None of these
 - 3) If the estimated future profit are more than the normal profit, the difference is known as
 - a) Super profit
 - b) Normal profit
 - c) Average profit
 - d) None of these

- 4) Every bank is required to prepare its final accounts in prescribed forms given in schedule 3 under Section _____ of the Banking Regulation Act.
- a) 29
 - b) 28
 - c) 27
 - d) None of these
- 5) The assets acquired by the Banking Company but are not required by it for its own use are called _____ assets.
- a) Non-Banking
 - b) Current
 - c) Fictitious
 - d) Intangible
- 6) Goodwill is
- a) Intangible Asset
 - b) Tangible Assets
 - c) Fictitious
 - d) None of the above
- 7) A holding company is one which holds atleast more than
- a) 90% of share capital of subsidiary company
 - b) 60% of share capital of subsidiary company
 - c) 50% of share capital of subsidiary company
 - d) 25% of share capital of subsidiary company
- 8) Loss of profit insurance covers
- a) Revenue losses
 - b) Capital losses
 - c) Revenue and capital losses
 - d) All of the above
- 9) The average clause in a loss of stock discourages
- a) Over insurance
 - b) Under insurance
 - c) Consequential loss
 - d) None of the above
- 10) Profit earned by a subsidiary company after acquisition of shares by holding company are
- a) Revenue profit
 - b) Capital profit
 - c) Realisation profit
 - d) Gross profit

2. Answer the following :

- A) What is super profit ? How it is determined ? 5
- B) A fire occurred in the business premises of M/s Shubhada Traders on 15th October 2012. From the following particulars ascertain the loss of stock and prepare a claim for insurance. 5

Particulars	Rs.
Stock on 1-1-2011	30,600.00
Purchase from 1-1-2011 to 31-12-2011	1,22,000.00
Sales from 1-1-2011 to 31-12-2011	1,80,000.00
Stock on 31-12-2011	27,000.00
Purchase from 1-1-2011 to 14-10-2012	1,47,000.00
Sales from 1-1-2012 to 14-10-2012	1,50,000.00

The stock were always valued at 90% of cost. The stock saved was worth Rs. 18,000. The amount of the policy was Rs. 63,000. There was an average clause in the policy.

3. Answer the following :

- A) Explain the concept of minority interest. 5
- B) On 31st March 2011, Shriya Ltd. proposes to purchase the business carried on by M/s Mohit Ltd. Goodwill for this purpose is agreed to be valued at three year's purchase of the weighted average profit for the last four years. The appropriate weights to used were decided as follow. 5

2007 – 2008	1
2008 – 2009	2
2009 – 2010	3
2010 – 2011	4

The profit for these years are

2007 – 2008	Rs. 10,10,000
2008 – 2009	Rs. 12,40,000
2009 – 2010	Rs. 10,00,000
2010 – 2011	Rs. 14,00,000

On scrutiny of the accounts, the following facts are revealed.

- i) On 1st December, 2009 major repairs were carried out in respect of the plant, spending Rs. 3,00,000, the amount was charged to revenue. The said sum is agreed to be capitalised for the purpose of calculation of goodwill subject to the adjustment for depreciation @ 10% p.a. on reducing balance method.
- ii) The closing stock for the year 2008-2009 was over valued by Rs. 1,20,000.
- iii) The cover management cost an annual charge of Rs. 2,40,000 is to be made while calculating goodwill.

Compute the value of goodwill of the transferor company.

4. A) Following are the Balance Sheets of two companies as at 31st December 2008. 10

Liabilities	AB Ltd. Rs.	CD Ltd. Rs.	Assets	AB Ltd. Rs.	CD Ltd. Rs.
Equity shares capital			Land and building	2,00,000	1,50,000
Shares of Rs. 10 each	10,00,000	5,00,000	Plant and Machinery	3,00,000	3,00,000
General Reserve on 1-1-2008	1,00,000	1,00,000	Stock	75,000	50,000
Profit and Loss A/c on 1-1-2008	50,000	30,000	Sundry Debtors	50,000	60,000
Profit for the year 2008	60,000	40,000	Investment at cost		
Sundry Creditors	70,000	50,000	Shares in CD Ltd.	5,00,000	—
Bills Payable	10,000	5,000	Bills Receivable	10,000	5,000
			Cash at Bank	1,55,000	1,60,000
	12,90,000	7,25,000		12,90,000	7,25,000

- 1) AB Ltd. acquired 40000 equity shares in CD Ltd. on 1-1-2008
 - 2) Bills Receivable of AB Ltd. includes Rs. 3,000 accepted by CD Ltd.
 - 3) Sundry Debtors of AB Ltd. include Rs. 10,000 due from CD Ltd.
 - 4) Stock of CD Ltd. includes goods purchased from AB Ltd. for Rs. 30,000 which were invoiced by AB Ltd. at profit of 25% on invoice price.
- Prepare a consolidated Balance Sheet of AB Ltd. and its subsidiary CD Ltd. as at 31-12-2008 giving necessary workings.

OR

B) From the particulars given below prepare a claim for loss of profit. **10**

Financial year ends on December with turnover of Rs. 4,00,000. Fire takes place on June 1, following period of interruption – June 1 to November 1. Period of indemnity : 6 months, net profit Rs. 24,000 plus insured standing charges Rs. 48,000. Sum insured Rs. 72,600.

Uninsured standing charges Rs. 4,000 standard turnover i.e. for corresponding months (June 1 to Nov.1) in the year preceding the fire Rs. 1,50,000.

Turnover in the period of interruption Rs. 45,000. Standard turnover (i.e.12 months preceding the fire) Rs. 4,40,000.

Increase in cost of working Rs. 8,000 with a saving of insured standing charges Rs. 3,000. Reduced turnover avoided through increased cost of working Rs. 20,000. i.e. but for this expenditure the turnover after the fire would have been only Rs. 25,000. Owing to reasons acceptable to the insurer the "Special circumstances" clause stipulates for

- i) Increase of turnover (standard and annual) by 10%.
- ii) Increase of rate of gross profit from 18% to 20%.

5. A) The following figures have been obtained from the books of the Shriya Bank Ltd. for the year ending 31st March 2010. **10**

	Rs.
Interest and discount	38,00,000
Commission and Exchange	1,95,000
Interest paid	20,00,000
Salaries and Wages	2,10,000
Directors fees	35,000
Rent and Taxes	70,000
Postage and Telegrams	61,000
Profit on sale of investments	2,40,000
Loss on sale of investments	38,000
Rent received	62,000

Depreciation	31,000
Stationery	60,000
Auditors fees	8,000

Additional Information :

- i) The profit and loss account had a balance of Rs. 10,00,000 on 1st April 2009.
- ii) An advance of Rs. 5,68,000 has become doubtful and it is expected that only 50% of the amount due can be recovered from the security.

Prepare profit and loss account of the Shriya Bank Ltd. for the year ending 31st March, 2010.

OR

- B) Shubhada Bank Ltd. gives you the following particulars from their books for the year ended 31-3-2012. You are required to prepare Balance Sheet as on 31st March 2012.

10

Particulars	Debit	Credit
	Rs.	Rs.
Cash in Hand	1,50,000	
Share capital		25,00,000
Investment in Equity shares (fully paid Rs. 3 lakhs, partly paid Rs. 2 lakhs.)	5,00,000	
General Reserve		3,00,000
Statutory Reserve		6,00,000
Investment in Government Securities (Central and State Govt.)	5,75,000	
Interest Accrued on Investments	15,000	
Balance with Reserve Bank of India	2,00,000	
Balance with other Banks (Current Account)	1,50,000	
Borrowing from Central Banks of India (Unsecured)		4,00,000
Bills payable		2,00,000
Fixed Deposits		25,00,000

Current Accounts		40,00,000
Contingency Accounts		4,00,000
Loans	50,00,000	
Cash Credits	80,00,000	
Overdrafts	7,70,000	
Saving Accounts		65,00,000
Unclaimed Dividends		25,000
Bills Discounted and Purchased	15,00,000	
Branch Adjustments		74,000
Profit and Loss (1-4-2011)		1,00,000
Advances	7,50,000	
Premises (Less Depreciation)	6,00,000	
Furniture (Less Depreciation)	2,00,000	
Provision for taxation		3,91,000
Profit for 2011-2012		4,20,000
	1,84,10,000	1,84,10,000

Following further information is given :

- a) Authorised capital is Rs. 1,00,00,000 (200000 shares of Rs. 50 each).
 - b) Issued capital is half of the authorised capital. All shares are fully subscribed on which Rs. 25 per share are paid up.
 - c) Constituent liabilities for acceptance and endorsements Rs. 22,00,000.
 - d) Bill for collection Rs. 15,00,000.
 - e) Contingent liability for partly paid shares Rs. 2,00,000.
 - f) Provide for doubtful loans Rs. 20,000.
 - g) Market value of investment on 31st March 2012.
 - i) Shares in companies Rs. 5,25,000.
 - ii) Government Securities Rs. 6,00,000.
-

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED COSTING (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **10**
- 1) The process of ascertaining cost from the point at which expenditure is incurred is called _____
 - a) Financial Accounting
 - b) Management Accounting
 - c) Cost Accounting
 - d) All of the above
 - 2) Direct material + Direct labour + Direct expenses = _____
 - a) Cost of production
 - b) Prime cost
 - c) Factory cost
 - d) All of the above
 - 3) Factory cost + Office overhead = _____
 - a) Cost of production
 - b) Factory cost
 - c) Prime cost
 - d) All of the above
 - 4) Directors fees, Salesmens commission and Salaries paid to sweepers are the examples of _____
 - a) Direct wages
 - b) Prime cost
 - c) Indirect wages
 - d) Factory cost
 - 5) The objective of material management may be _____
 - a) Lower cost of acquisition
 - b) Minimising investment in inventories
 - c) Assuring a high inventory turnover
 - d) All of these
 - 6) When source of supply has been decided, the purchase manager prepares _____
 - a) Invoice
 - b) Purchase Order
 - c) Bin Card
 - d) Material Requisition Note

4. The following transactions took place relating to material during January 2013.

Date	Particulars	Quantity k.g.	Rate per unit ₹
Jan.			
2	Received	2000	10
6	Received	300	12
9	Issued	1200	–
10	Received	200	14
11	Issued	1000	–
22	Received	300	15
25	Received	400	16
30	Issued	200	–
31	Issued	400	–

You are required to write up the Stores Ledger Account under the FIFO Method. **10**

OR

4. From the following information prepare Stores Ledger Account under Weighted Average Price Method.

Date	Particulars	Quantity (Units)	Rate per unit ₹
2011			
March			
2	Received	2000	10
6	Received	300	12
8	Issued	1200	–
15	Received	200	14
18	Issued	1000	–
22	Received	300	15
31	Issued	200	–

10

5. From the following information prepare a cost sheet showing Prime Cost, Works Cost, Cost of Production and Total cost. Assuming that all the products manufactured are sold, determine the selling price to obtain a profit of 20% on selling price.

	₹
Materials used in manufacturing	5,500
Materials used in primary packing	1,000
Materials used in selling the product	150
Materials used in the factory	75

Materials used in the office	125	
Labour required in producing	1,000	
Labour required for supervision of the management – Factory	200	
Direct expenses	500	
Indirect expenses	100	
Office expenses	125	
Depreciation – Office building	75	
Depreciation – Factory	175	
Selling expenses	350	
Freight on materials	500	
Advertising	125	10

OR

5. From the following figures prepare the cost sheet to show the cost of production of each unit of the goods manufactured.

	₹	
Opening stock (1-4-2012) :		
Raw materials 500 units	300	
Finished goods 500 units	1,610	
Purchase of raw materials 10,000 units	9,635	
Closing stock (30-4-2012) :		
Raw materials 300 units	755	
Finished goods 700 units	1,834	
Office salaries, rent and rates	1,224	
Repairs and depreciation of plant and machinery	1,020	
Printing and stationery	918	
Manufacturing wages	9,690	
Coal consumed	2,958	
Factory rent and taxes	1,734	10

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2015
PRINCIPLES OF MARKETING
(CGPA Pattern)

Day and Date : Thursday, 26-3 2015

Total Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : 14
- 1) _____ consists of all those efforts which effect transfer in ownership of goods and services and which provide for their physical distribution.
a) advertising b) publicity c) marketing d) training
 - 2) 'Market means group of customers, actual and potential, making demand for a particular product', is _____ concept of market.
a) area b) place c) traditional d) demand
 - 3) Marketing is the process of
a) exchange b) selling c) buying d) production
 - 4) _____ environment is responsible for shaping consumer's beliefs, values and behaviour.
a) natural b) political c) legal d) cultural
 - 5) _____ is sub-dividing the market into homogeneous sub-sets of customers.
a) standardisation b) departmentation
c) market-segmentation d) specialisation
 - 6) All types of banks providing short term finance to trade and industry are known as _____ markets.
a) money b) capital c) share d) bullion
 - 7) _____ is the sum-total of physical, economic, social and psychological benefits offered by a marketer, which a customer expects.
a) price b) product c) market d) promotion
 - 8) _____ goods are purchased after proper planning and thinking.
a) shopping b) convenience
c) low-priced d) none

- 9) _____ is the practice of giving a specified name or brand to a product or group of products.
a) packaging b) advertising c) branding d) serving
- 10) _____ is graphic portrayal of the sales-history of a product from the time it is introduced to the time it is withdrawn from the market.
a) Trade cycle b) Price cycle
c) Demand cycle d) Product life cycle
- 11) Registration of brand name is
a) optional b) compulsory
c) mandatory d) essential
- 12) 'Free-service and maintenance' during warranty period is the example of
a) impersonal selling b) direct selling
c) after-sale service d) indirect selling
- 13) _____ 'P' of marketing mix generate revenue for the enterprise.
a) price b) product
c) promotion d) none of the above
- 14) In _____ market buyers and sellers residing in different nations make transactions.
a) regional b) local
c) national d) international
2. Write short answers :
A) Distinguish between selling and marketing. **7**
B) Give the classification of markets on the basis of geographical area. **7**
3. Write short answers :
A) State the different bases for market segmentation. **7**
B) Explain the various stages in Product Life Cycle. **7**
4. Answer **any one** of the following questions : **14**
A) What is 'marketing' ? Explain the importance of marketing.
B) Define the term 'industrial goods'. Explain the different types of industrial goods.
5. Answer **any one** of the following questions : **14**
A) What is 'Price' ? State the various factors affecting price of a product.
B) Define the term 'marketing environment'. State the various factors of micro and macro environment.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१४

१) वस्तू आणि सेवांच्या मालकीचे हस्तांतरण घडवून आणणाऱ्या व त्याची प्रत्यक्ष वाटपाची व्यवस्था उपलब्ध करून देणाऱ्या सर्व प्रयत्नांचा समावेश _____ मध्ये होतो.

अ) जाहिरात ब) प्रसिद्धी क) विपणन ड) प्रशिक्षण

२) 'विशिष्ट वस्तूला मागणी निर्माण करणारा प्रत्यक्ष आणि संभाव्य ग्राहकांचा समूह म्हणजे बाजारपेठ होय', अशी बाजारपेठेची _____ संकल्पना आहे.

अ) क्षेत्र ब) स्थळ क) पारंपारिक ड) मागणी

३) विपणन हि _____ ची प्रक्रिया आहे.

अ) विनिमय ब) विक्री क) खरेदी ड) उत्पादन

४) _____ पर्यावरण हे उपभोक्त्याच्या विश्वास, मूल्ये आणि वर्तणूक यांना आकार देण्यास जबाबदार असते.

अ) नैसर्गिक ब) राजकीय
क) कायदेविषयक ड) सांस्कृतिक

५) बाजारपेठेचे एकजिनसी ग्राहकांमध्ये वेगवेगळे भाग पाडण्याच्या पद्धतीस _____ असे म्हणतात.

अ) प्रमाणिकरण ब) विभागीकरण
क) बाजारपेठ विभाजन ड) विशेषीकरण

६) व्यापार व उद्योग क्षेत्रासाठी अल्पमुदतीचा वित्त पुरवठा करणाऱ्या सर्व प्रकारच्या बँका _____ बाजार म्हणून ओळखल्या जातात.

अ) नाणे ब) भांडवल क) भाग ड) सोने-चांदी

७) _____ म्हणजे भौतिक, आर्थिक, सामाजिक आणि मानसशास्त्रीय लाभांची गोळा-बेरीज होय, जे विपणनसंस्था उपलब्ध करून देते व ज्याची ग्राहक आपेक्षा करीत असतो.

अ) किंमत ब) वस्तू क) बाजारपेठ ड) वृद्धी

८) _____ वस्तूंची खरेदी योजनापूर्वक व विचारपूर्वक केली जाते.

अ) सौद्याच्या ब) सोयीच्या
क) कमी किंमतीच्या ड) कोणतेही नाही

९) वस्तू किंवा वस्तू-समूहाला विशिष्ट नाव किंवा चिन्ह देण्याच्या पद्धतीला _____ म्हणतात.

अ) संवेष्टन ब) जाहिरात क) चिन्हांकन ड) सेवादेणे

१०) वस्तूचा बाजारपेठेत प्रवेश झाल्यापासून ती बाजारपेठेतून मागे घेण्याच्या काळातील तिच्या विक्री इतिहासाचे रेखाचित्र म्हणजे _____ होय.

अ) व्यापार चक्र ब) किंमत चक्र
क) मागणी चक्र ड) वस्तू जीवन चक्र

११) बोधनामाची नोंदणी करून घेणे _____ आहे.

अ) ऐच्छिक ब) अनिवार्य क) बंधनकारक ड) आवश्यक

१२) हमी कालावधीत वस्तूची 'मोफत-सेवा व देखभाल' हे _____ उदाहरण आहे.

अ) अवैयक्तिक विक्रीचे ब) प्रत्यक्ष विक्रीचे
क) विक्रयोत्तर सेवेचे ड) अप्रत्यक्ष विक्रीचे

१३) विपणन मिश्रणातील _____ हा घटक संस्थेला उत्पन्न मिळवून देतो.

अ) किंमत ब) वस्तू क) वृद्धी ड) यापैकी नाही

१४) _____ बाजारपेठेत दोन भिन्न देशातील ग्राहक व विक्रेते यांच्यामध्ये व्यवहार होतात.

अ) प्रादेशिक ब) स्थानिक क) राष्ट्रीय ड) आंतरराष्ट्रीय

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) विक्री आणि विपणन यातील फरक स्पष्ट करा. ७

ब) भौगोलिक क्षेत्राच्या आधारे बाजारपेठांचे वर्गीकरण द्या. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) बाजारपेठ विभाजनाचे विविध आधार सांगा. ७

ब) वस्तू जीवन चक्रातील विविध अवस्था स्पष्ट करा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) 'विपणन' म्हणजे काय ? विपणनाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) 'औद्योगिक वस्तू' या संज्ञेची व्याख्या द्या. औद्योगिक वस्तूंचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) 'किंमत' म्हणजे काय ? वस्तूच्या किंमतीवर परिणाम करणारे विविध घटक सांगा.

ब) 'विपणन पर्यावरण' या संज्ञेची व्याख्या द्या. सूक्ष्म व स्थूल पर्यावरणाचे विविध घटक सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full marks.**

1. Select appropriate alternative and rewrite the following sentences : **10**
- 1) Who is called father of scientific management ?
A) F. W. Taylor
B) Henry Fayol
C) Max Weber
D) William Ouchi
 - 2) Common man can bear the noise intensity maximum upto _____ decible.
A) 170 – 180
B) 70 – 80
C) 120 – 130
D) 210 – 310
 - 3) Which type of layout is used for huge and bulky machinery ?
A) Product layout
B) Mixed layout
C) Stationary layout
D) None of these
 - 4) For doing good work in the factory _____ is appointed.
A) inefficient employee
B) security man
C) researcher
D) proper man for proper place
 - 5) Existing rules are followed in the business organisation means _____
A) Discipline
B) Planning
C) Authority
D) Responsibility
 - 6) Who developed theory Z for management of industry ?
A) Max Weber
B) William Ouchi
C) Peter Drukcer
D) Henry Fayol

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा :

१०

१) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक म्हणून कोणास संबोधले जाते ?

अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर

ब) हेन्री फेयॉल

क) मॅक्स वेबर

ड) विल्यम औची

२) सामान्य व्यक्ती जास्तीत जास्त _____ डेसीबल आवाज सहन करू शकते.

अ) १७० - १८०

ब) ७० - ८०

क) १२० - १३०

ड) २१० - ३१०

३) अवजड यंत्र सामुग्रीसाठी कोणत्या प्रकाराची यंत्ररचना करण्यात येते ?

अ) उत्पादीत वस्तूनुसार रचना

ब) मिश्र यंत्र रचना

क) स्थिर यंत्ररचना

ड) यापैकी नाही

४) कारखाण्यात चांगले काय करण्यासाठी _____ ची नियुक्ती केली जाते.

अ) अकार्यक्षम कर्मचारी

ब) सुरक्षा कर्मचारी

क) संशोधक

ड) योग्य जागी योग्य व्यक्ती

५) संघटनेतील प्रस्थापित नियमांचे पालन करणे म्हणजे _____ होय.

अ) शिस्त

ब) नियोजन

क) अधिकार

ड) जबाबदारी

६) उद्योगाच्या व्यवस्थापनात झेड सिद्धांताची मांडणी कोणी केली ?

अ) मॅक्स वेबर

ब) विल्यम औची

क) पिटर ड्रकर

ड) हेन्री फेयॉल

७) उत्पादन खर्च न्यूनतम राहिल अशा पद्धतीने जागेची आदर्शपणे केलेली वारणी व यंत्राची रचना म्हणजे _____ होय.

अ) कारखाना स्थान

ब) उत्पादन नियोजन

क) यंत्र रचना

ड) कार्य पर्यावरण

८) औद्योगिक कामगारांच्या आरोग्याचे संरक्षण करण्याचे शास्त्र म्हणजे _____ होय.

अ) यंत्र रचना

ब) गोंगाट नियंत्रण

क) कारखाना स्थान

ड) औद्योगिक आरोग्य रक्षण

९) कारखाना _____ हे उत्पादन कार्याचे एक प्राथमिक साधन असून त्यामध्ये इतर सर्व उत्पादन साधनाची व यंत्राची रचना झाली पाहिजे.

अ) इमारत

ब) नियोजन

क) वातावरण

ड) प्रकाश

१०) कारखाना कायदा कोणत्या साली संमत करण्यात आला ?

अ) १९८४

ब) १९४८

क) १८८४

ड) १८४८

२. टिपा लिहा :

१०

१) वातानुकूलन

२) कारखाना इमारतीचे प्रकार.

३. खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

१०

१) आरोग्य रक्षणाच्या घटकांची चर्चा करा.

२) उत्पादन प्रक्रियानुसार यंत्र रचनेचे फायदे तोटे स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) यंत्ररचनेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

२) कार्यवातावरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा :

१०

१) कारखान्याचे स्थान निवडताना विचारात घ्यावे लागणारे घटक सांगा.

२) यंत्ररचनेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the most appropriate alternative from give alternatives : 10
- 1) _____ is a contract by which the one party in consideration of price paid to him becomes security to the other party.
 - a) Insurance
 - b) Market
 - c) Agent
 - d) None of the above
 - 2) _____ is accepted as a proof of age by Life Insurance Corporation.
 - a) Birth certification
 - b) Marks sheet
 - c) Ration card
 - d) None of the above
 - 3) Insurance is a _____ providing financial compensation for the effect of misfortune.
 - a) Political Device
 - b) Environmental Device
 - c) Social Device
 - d) All of the above
 - 4) In _____ both protection and investment principles are merged together.
 - a) Fire Insurance
 - b) Marine Insurance
 - c) Life Insurance
 - d) All of the above
 - 5) Principle of indemnity is applicable to _____ insurance policy.
 - a) Life Insurance
 - b) Fire Insurance
 - c) Whole life
 - d) None of the above

6) In case of monthly payment of premium of Life Insurance Policy _____ days are allowed as grace days.

- a) 15 b) 30 c) 40 d) 60

7) Life Insurance Policy is a contract between Insurer and _____

- a) Agent b) Employees
c) Life Insurance Corporation d) None of the above

8) The Head Office of Life Insurance Corporation of India is situated at _____

- a) Hyderabad b) Pune c) Mumbai d) Delhi

9) Establishment year of Life Insurance Corporation of India is _____

- a) 1961 b) 1971 c) 1991 d) 1956

10) In Life Insurance after completion of Policy period the amount of policy is paid to _____

- a) Agent b) Relatives
c) Policy Holder d) None of the above

2. Write short notes on : **10**

- a) Need for Insurance
b) Surrender value.

3. Write short answers : **10**

- a) Economic importance of insurance
b) Secondary principles of insurance.

4. What do you mean by 'Insurance' ? Explain the social importance of insurance. **10**

OR

Explain the important conditions in Life Insurance Contract.

5. Explain the role of Life Insurance Corporation in socio-economic development of the nation. **10**

OR

Explain the principles of insurable interest and utmost good faith in life insurance contract.

९) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९६१ ब) १९७१ क) १९९१ ड) १९५६

१०) आयुर्विमा करारात विम्याची मुदत संपल्यानंतर विमा पत्रकाची रक्कम _____ ला दिली जातो.

अ) विमा प्रतिनिधी ब) नातेवाईक क) विमेदार ड) वरील कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा : १०

अ) विम्याची गरज

ब) सोड किंमत

३. थोडक्यात उत्तरे द्या : १०

अ) विम्याचे आर्थिक महत्त्व

ब) विम्यातील दुय्यम तत्त्वे.

४. 'विमा' म्हणजे काय ? विम्याचे सामाजिक महत्त्व स्पष्ट करा. १०

किंवा

आयुर्विमा करारातील महत्त्वाच्या अटी स्पष्ट करा.

५. देशाच्या सामाजिक व आर्थिक विकासात भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. १०

किंवा

आयुर्विम्यातील विमेय हित तत्त्व व परमोच्च विश्वास तत्त्वे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Graph papers will be supplied on request.*
4) *Use of soundless calculator is allowed.*

1. Choose the appropriate alternative from the following. **10**
- 1) In a pie diagram, the sum total of various components of a variable is taken as
a) 300° b) 360° c) 400° d) None of these
 - 2) One dimensional diagrams are prepared on the basis of
a) length b) width c) both a and b d) none of these
 - 3) An arrangement of some or all of a given number of things taken in order is called
a) permutation b) combination
c) both a and b d) none of these
 - 4) ${}^n C_0 = {}^n C_n$ is equal to
a) one b) zero c) both a and b d) none of these
 - 5) The probability of an event can assume any value between
a) -1 and 1 b) 0 and 1 c) -1 and 0 d) none of these
 - 6) All possible outcomes of a random experiment forms the
a) events b) sample space
c) both a and b d) none of these

7) The probability space in tossing two coins is

- a) {HH, HT, TH} b) {HT, TH, TT}
 c) {HH, HT, TH, TT} d) none of these

8) Probability of occurrence of atleast one of the events A and B is denoted by

- a) $P(A \cap B)$ b) $P(A \cup B)$ c) $P(A|B)$ d) none of these

9) The conditional probability of an event B on the assumption that event A has actually occurred is given by

- a) $P(B/A) = P(AB)/P(A)$ b) $P(B/A) = P(AB)/P(B)$
 c) $P(B/A) = P(AB)$ d) None of these

10) The sum of probability mass function is equal to

- a) -1 b) 0 c) 1 d) none of these

2. a) Explain the construction of multiple bar diagram. 5

b) With usual notation, prove that ${}^n C_r = {}^n C_{n-r}$. 5

3. a) Find n, if ${}^n C_2 = 55$. 5

b) Draw a pie diagram to represent the following information of a company during a year

Item of cost	Rs. (in crore)
Labour cost	10
Overheads cost	30
Materials cost	60

5

4. Attempt **any one** of the following : 10

a) Define the terms i) event ii) mutually exclusive events. Also, show that $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$.

b) A random variable X has the following probability distribution

Values of X :	- 2	- 1	0	1	2	3
P(x) :	0.1	k	0.2	2k	0.3	3k

- i) Find the value of k
- ii) Obtain $P(X \leq 2)$ and $P(X > 0)$
- iii) Construct the distribution function $F_x(\cdot)$ of X.

5. Attempt **any one** of the following :

10

- a) Define probability mass function and cumulative distribution function of random variable X. Also state their properties.
- b) For the following probability distribution.

	X			
		- 1	0	1
Y				
	- 1	0	0.1	0.1
	0	0.2	0.2	0.2
	1	0	0.1	0.1

Obtain :

- i) Marginal probability distribution of X and Y.
 - ii) Conditional distribution of X given $Y = 0$.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2015
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Friday, 27-3-2015
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective Type Question :

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **10**
- 1) _____ Committee recommended the establishment of a State Cooperative Apex Bank.
 - a) The Maclagan
 - b) Gadgil
 - c) Murthy
 - d) Rangarajan
 - 2) _____ Act as a intermediary between the State Cooperative Bank and Primary Credit Societies.
 - a) The Central Cooperative Banks
 - b) The District Bank
 - c) Urban Cooperative Bank
 - d) Land Development Cooperative Bank
 - 3) The Land Development Cooperative Bank provides _____ loan to agriculture.
 - a) Short-term
 - b) Medium-term
 - c) Long-term
 - d) Short and Medium term loan
 - 4) _____ is the first Development Bank in India.
 - a) IFCI
 - b) IDBI
 - c) ICICI
 - d) SBI
 - 5) NABARD is established in _____
 - a) 1982
 - b) 1882
 - c) 1890
 - d) 1950

6) The Narasimhan Committee has recommended, to classify bank assets into _____ groups.

- a) 2
- b) 3
- c) 4
- d) 5

7) The Reserve Bank of India is established in

- a) 1935
- b) 1934
- c) 1930
- d) 1940

8) 'Note issue' is the monopoly of

- a) Reserve Bank of India
- b) State Bank of India
- c) Bank of India
- d) Bank of Baroda

9) Indian Money Market is also known as _____ money market.

- a) Mumbai
- b) Delhi
- c) Chennai
- d) Kolkatta

10) In _____ big 14 private banks are nationalised.

- a) 1970
- b) 1969
- c) 1965
- d) 1964

2. Write short notes : 10

- a) Indigenous bankers.
- b) Classification of assets

3. Write short notes : 10

- a) Recommendations of Narasimhan Committee.
- b) Progress of Commercial Banks after nationalisation.

4. Answer **any one** : 10

- a) Explain the role of Reserve Bank of India in the development of Indian economy.
- b) Explain the main features of Indian Money Market.

5. Answer **any one** : 10

- a) Explain the role of State Bank of India in the development of Indian agriculture.
- b) Discuss the concepts of productivity, profitability and efficiency in case of Public Sector Banks.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- १) _____ समितीने राज्य सहकारी शिखर बँकेची स्थापना करण्याविषयीची शिफारस केली होती.
अ) मॅक्लागॉन
ब) गाडगीळ
क) मुर्ती
ड) रँगाराजन
- २) _____ ही राज्य सहकारी बँक आणि प्राथमिक सहकारी पतसंस्था यांच्यातील मध्यस्थ म्हणून कार्य करते.
अ) मध्यवर्ती सहकारी बँक
ब) जिल्हा बँक
क) नागरी सहकारी बँक
ड) सहकारी भू-विकास बँक
- ३) सहकारी भूविकास बँक शेतीला _____ कर्जपुरवठा करते.
अ) अल्पकालीन
ब) मध्यमकालीन
क) दीर्घकालीन
ड) अल्पकालीन व मध्यमकालीन
- ४) _____ ही भारतातील पहिली विकास बँक आहे.
अ) आय.एफ.सी. आय.
ब) आय.डी.बी.आय.
क) आय.सी.आय.सी.आय.
ड) एस.बी.आय.
- ५) नाबार्डची स्थापना सन् _____ मध्ये झाली.
अ) १९८२
ब) १८८२
क) १८९०
ड) १९५०
- ६) नरसिंहम समितीने बँकेच्या मालमत्तेचे वर्गीकरण _____ भागात करण्याची शिफारस केली आहे.
अ) २
ब) ३
क) ४
ड) ५

७) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.

अ) १९३५

ब) १९३४

क) १९३०

ड) १९४०

८) 'चलन छपाई' ही _____ ची मक्तेदारी आहे.

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

क) बँक ऑफ इंडिया

ड) बँक ऑफ बरोडा

९) भारतीय नाणेबाजार हा _____ याही नावाने ओळखला जातो.

अ) मुंबई

ब) दिल्ली

क) चेन्नई

ड) कलकत्ता

१०) _____ मध्ये १४ मोठ्या खाजगी व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.

अ) १९७०

ब) १९६९

क) १९६५

ड) १९६४

२. टिपा लिहा :

१०

अ) एतद्देशिय बँका (Indigenous bankers).

ब) मालमत्तेचे वर्गीकरण.

३. टिपा लिहा :

१०

अ) नरसिंहम कमिटीच्या (समित्तिच्या) शिफारशी.

ब) व्यापारी बँकांनी राष्ट्रीयीकरणानंतर केलेली प्रगती.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतीय नाणे बाजाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची भारतीय शेतीच्या विकासामधील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांशी संबंधित उत्पादनक्षमता, संभाव्यता आणि कार्यक्षमता या संकल्पनांची चर्चा करा.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

१०

1) या प्रकारामध्ये लेखापरीक्षक आर्थिक वर्षाच्या शेवटी लेखापरीक्षणाचे काम करीन असतो. यामध्ये पूर्ण लिहून झालेल्या लेखापुस्तकाचे परीक्षण केले जात आसल्याने या पद्धतीला _____ असेही म्हण्टले जाते.

- अ) मध्यावधी लेखापरीक्षण ब) अंतर्गत तपासणी
क) पूर्ण लेखापरीक्षण ड) वरीलपैकी सर्व

2) नवीन स्थापन झालेल्या कंपनीच्या संचालकांनी नियमक अहवाल _____ दिवसाच्या आत भागधारक व सचिव यांना पाठविला पाहिजे.

- अ) तीस दिवस ब) पंचवीस दिवस
क) एकतीस दिवस ड) एकवीस दिवस

3) लेखापरीक्षण हा शब्द लॅटिन शब्द औडीयर या शब्दापासून घेण्यात आला. औडियर म्हणजे

- अ) फाडणे ब) घालणे क) ऐकणे ड) तेथे

4) व्यवस्थापनाच्या पुदाकाराने केलेल्या लेखापरीक्षणास _____ असे म्हणतात.

- अ) अंतर्गत लेखापरीक्षण ब) सतत लेखापरीक्षण
क) अंतिम लेखापरीक्षण ड) खास लेखापरीक्षण

5) चार्टर्ड अकौंटंट अॅक्ट _____ साली संमत करण्यात आला.

- अ) 1950 ब) 1949 क) 1918 ड) 1930

6) मालमत्तेच्या सत्यापनामध्येच _____ सामाविलेले आहे.

- अ) मूल्यांकन ब) प्रमाणन क) नोंदणी ड) तपासणी

- 7) _____ लेखापरीक्षण हे कंपनीला बंधनकारक आहे.
 अ) खास लेखापरीक्षण ब) मध्यावधी लेखापरीक्षण
 क) ताळेबंद लेखापरीक्षण ड) वरीलपैकी नाही
- 8) कंपनी कायदा कलम न. २२८ _____ ला कंपनीच्या शाखांना भेटी देण्याचा अधिकार आहे.
 अ) कर्जरोखे धारकाला ब) भागधारकाला
 क) लेखापरीक्षकाला ड) गिऱ्हाईकाला
- 9) जेथे पुस्तक पालन संपते तेथेच _____ सुरु होते.
 अ) लेखापरीक्षण ब) लेखाकर्म क) तपासणी ड) वरीलपैकी सर्व
- 10) _____ चुकांमध्ये झालेल्या व्यावहारांची नोंद संपूर्ण किंवा काही भाग राहून जातो.
 अ) आकडेमोडीच्या ब) भरपाईच्या क) विसर ड) तात्विक

2. थोडक्यात टीपा लिहा :

- अ) सत्यापन व मूल्यांकनातील फरक स्पष्ट करा. ५
 ब) लेखापरीक्षकाला काढून टाकणे. ५

3. उत्तरे लिहा :

- अ) खालील बाबींचे प्रमाणन कसे कराल ?
 i) ऋणकोकडून मिळालेली रक्कम
 ii) प्राप्त हुंड्या ५
 ब) लेखापरीक्षकाची योग्यता. ५

4. अ) लेखापरीक्षण म्हणजे काय ? त्याचे उद्देश स्पष्ट करा. १०

किंवा

- ब) “हिशोबातील चुका व लबाड्या शोधून काढणे हाच लेखापरीक्षणाचा दो मुख्य उद्देश आहे”.
 चर्चा करा.

5. अ) बँकेचे लेखापरीक्षण करताना कोणत्या विशिष्ट मुद्द्यांकडे लक्ष द्यावे लागते ते सांगा. १०

किंवा

- ब) लेखापरीक्षकाचा सापेक्ष अहवाल म्हणजे काय ? सापेक्ष अहवालातील महत्वाचे मुद्दे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the **correct** alternative from given alternatives : **10**
- 1) The main object of the Human Resource Management is to maintain high _____ of the workers.
 - a) Authority
 - b) Responsibility
 - c) Moral
 - d) Behaviour
 - 2) Employment exchange is formed in India to remove _____ problem.
 - a) Unemployment
 - b) Production
 - c) Supply
 - d) Economic
 - 3) _____ is the art of increasing the knowledge and skills of an employee for doing a particular job.
 - a) Recruitment
 - b) Selection
 - c) Promotion
 - d) Training
 - 4) 'Performance Appraisal is a _____ of evaluating an employees performance of a job in terms of its requirements.
 - a) Planning
 - b) Process
 - c) Controlling
 - d) None of these
 - 5) Human Resource Development consist of
 - a) Human Resource Planning and Development
 - b) Performance Appraisal
 - c) Training
 - d) All of the above

- 6) Selection of employees by _____ method is an important function of Human Resource Management.
a) Interview b) Scientific c) Mathematic d) Political
- 7) _____ training is the one of the method of training.
a) Apprenticeship b) Selection
c) Performance Appraisal d) None of the above
- 8) Man to man comparison is a traditional method of
a) Recruitment b) Selection
c) Training d) Performance Appraisal
- 9) _____ is the first step of training process.
a) Selection of trainees b) Fixation of syllabus
c) Fixing the objects d) Collection of training material
- 10) Leonard Nadlar explain first the concept of _____ in 1969.
a) Knowledge Management b) Human Resource Development
c) Total Quality Management d) Employees training

2. Write short notes : **10**
a) Objectives of Human Resource Management.
b) Importance of training.

3. Write short answer : **10**
a) Explain the importance of selection of human resource.
b) Explain the objects of Performance Appraisal.

4. Explain the various methods of training. **10**

OR

Explain the operative functions of Human Resource Management.

5. Which methods are used for 'Recruitment of workers' in a factory ? **10**

OR

What is 'Performance Appraisal' ? Explain the modern techniques of 'Performance Appraisal'.

- ८) व्यक्ति बरोबर व्यक्ती तुलना ही _____ ची परंपरागत पद्धती आहे.
 अ) भरती ब) निवड क) प्रशिक्षण ड) कार्य/कृति मूल्यांकन
- ९) _____ ही प्रशिक्षण प्रक्रियेची पहिली अवस्था/टप्पा आहे.
 अ) प्रशिक्षणार्थीची निवड ब) अभ्यासक्रम निश्चित करणे
 क) उद्दिष्टे निश्चित करणे ड) प्रशिक्षण साहित्य गोळा करणे
- १०) लिओनार्ड नाडलेर यांनी १९६९ मध्ये _____ ही संकल्पना सर्व प्रथम स्पष्ट केली.
 अ) ज्ञान व्यवस्थापन ब) मानवी संसाधन विकास
 क) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन ड) कर्मचारी प्रशिक्षण

२. टीपा लिहा : १०

- अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे.
 ब) मानवी संसाधन प्रशिक्षणाची गरज.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

- अ) मानवी संसाधन निवडीचे महत्व स्पष्ट करा.
 ब) कृति/कार्य मूल्यांकनाचे उद्देश स्पष्ट करा.

४. प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. १०

किंवा

मनुष्य बळ व्यवस्थापनाची संचालनात्मक/क्रियात्मक कार्ये स्पष्ट करा.

५. कारखान्यात 'कर्मचारी भरती' करण्यासाठी कोणत्या पद्धती वापरल्या जातात. १०

किंवा

'कृति/कार्य मूल्यांकन' म्हणजे काय ? कार्य मूल्यांकनाची आधुनिक तंत्रे स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – II)**

Day and Date : Friday, 27-3-2015

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the **correct** alternative and rewrite the sentences : **10**
- 1) Fire Insurance provides compensation for loss due to
 - a) Volcano
 - b) Productive fire
 - c) Accident fire
 - d) Chemical fire
 - 2) Declaration policy is a type of _____ policy.
 - a) Marine Insurance
 - b) Fire Insurance
 - c) Accident Insurance
 - d) Life Insurance
 - 3) In the history of Insurance Accident Insurance is _____ of Insurance.
 - a) New branch
 - b) Old branch
 - c) New company
 - d) Excluded insurance
 - 4) Third party insurance is compulsory insurance in case of
 - a) Life insurance
 - b) Fire insurance
 - c) Motor insurance
 - d) Crop insurance
 - 5) Cattle Insurance is mainly started from 1974, for _____ for their cattles.
 - a) People
 - b) Labour
 - c) Businessmen
 - d) Rural farmer
 - 6) _____ Scheme was started by Govt. of India in year 1985.
 - a) Crop Insurance
 - b) Cattle Insurance
 - c) Employer's Liability Insurance
 - d) Public Liability Insurance

7) Group Insurance is taken by _____ for the benefits of his workers.

- a) Insurance company
- b) Employer
- c) Manager
- d) None of the above

8) In Fire Insurance Policy one must have Insurable interest

- a) at the time of taking the policy
- b) at the time of occurrence of the accident
- c) after the fire accident
- d) none of the above

9) Public Liability Insurance Act passed in the year

- a) 1956
- b) 1969
- c) 1981
- d) 1991

10) All the Fire Insurance Contracts are contract of

- a) Life
- b) Indemnity
- c) Public
- d) Contribution

2. Write short notes : 10

- a) Employer's Liability Insurance
- b) Crop Insurance

3. Write short answer : 10

- a) Types of Public Liability Insurance.
- b) Principle of Indemnity.

4. Explain the procedure of taking 'Fire Insurance Policy'. 10

OR

Explain in detail the nature and protection given under 'Cattle Insurance'. 10

5. Describe the conditions of 'Fire Insurance Policy'. 10

OR

What is 'Motor Insurance' ? Explain the types of Motor Insurance. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१०

- १) अग्निविम्याद्वारे _____ मुळे होणाऱ्या हानीची भरपाई दिली जाते.
अ) ज्वालामुखी
ब) उत्पादक आग
क) अपघाती आग
ड) रासायनिक आग
- २) घोषित विमापत्र _____ विम्यामध्ये आढळते.
अ) सागरी विमा
ब) अग्नि विमा
क) अपघात विमा
ड) आयुर्विमा
- ३) विमाव्यवसायाच्या इतिहासामध्ये अपघात विमा ही सर्वात _____ आहे.
अ) नवीन शाखा
ब) जुनी शाखा
क) नवीन कंपनी/संस्था
ड) वगळलेला विमा
- ४) _____ मध्ये तृतीय पक्ष जबाबदारीचा विमा अनिवार्य आहे.
अ) आयुर्विमा
ब) अग्नि विमा
क) मोटार विमा
ड) पीक विमा
- ५) _____ च्या पशुधनासाठी पशुधन विमा १९७४ पासून सुरू करण्यात आला.
अ) लोक/जनता
ब) मजुर
क) व्यावसायिक
ड) ग्रामिण शेतकरी
- ६) भारत सरकारने १९८५ मध्ये _____ ही योजना सुरू केली.
अ) पीक विमा
ब) पशुधन विमा
क) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा
ड) सार्वजनिक जबाबदारीचा विमा
- ७) समूह विमा हा _____ कडून आपल्या कामगारांच्या फायद्यासाठी घेतला जातो.
अ) विमा कंपनी
ब) मालक
क) व्यवस्थापक
ड) वरीलपैकी नाही

- ८) अग्नि विम्यामध्ये व्यक्तिचे विमेय हित
 अ) विमा पॉलीसी घेत असताना असणे आवश्यक असते
 ब) विमा पॉलीसीत नमूद केलेली घटना घडताना असणे आवश्यक असते
 क) आगीची घटना/अपघात घडल्यानंतर असणे आवश्यक असते
 ड) वरीलपैकी नाही
- ९) सार्वजनिक जबाबदारीचा विमा कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
 अ) १९५६
 ब) १९६९
 क) १९८१
 ड) १९९१
- १०) सर्व अग्नि विमा करार हे _____ चे करार असतात.
 अ) जीवनाचे
 ब) नुकसान भरपाईचे
 क) जनतेचे
 ड) वर्गणीचे

२. टीपा लिहा : १०
 अ) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा
 ब) पीक विमा
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
 अ) सार्वजनिक जबाबदारीच्या विम्याचे प्रकार
 ब) नुकसान भरपाईचे तत्व
४. अग्नि विमा घेण्याच्या कार्यपद्धतीचे वर्णन करा. १०
किंवा
 पशुधन विमापत्राचे स्वरूप व दिले जाणारे संरक्षण सविस्तर स्पष्ट करा. १०
५. अग्नि विमा पत्रातील अटींचे वर्णन करा. १०
किंवा
 मोटार विमा म्हणजे काय ? मोटार विम्याचे प्रकार स्पष्ट करा. १०

4. Attempt **any one** of the following : 10

- A) Explain the procedure step wise in testing $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ V/s $H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$ for large samples.
- B) Two researchers adopted different sampling techniques while investigating the same group of students to find the number of students falling in different intelligence levels. The results were as follows :

Researcher	No. of students in each level				
	Below average	Average	Above Average	Genius	Total
X	86	60	44	10	200
Y	40	33	25	2	100
Total	126	93	69	12	300

Would you say that the sampling techniques adopted by the two researchers are significantly different ?

(Given : $\chi^2_{3;0.05} = 7.82$)

5. Attempt **any one** of the following : 10

- A) Explain various measures of fertility with their merits and demerits.

B) For a 2x2 contingency table

a	b
c	d

, prove that a χ^2 -test statistic, for testing the

independence of attributes A and B is given by $\chi^2 = \frac{N(ad - bc)^2}{(a + b)(a + c)(b + d)(c + d)}$.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK**

Day and Date : Friday, 20-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to **right** indicates **full** mark.

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) Minimum _____ members are required to form a public company.
A) Five
B) Two
C) Seven
D) Unlimited
- 2) SEBI is established in the year _____
A) 1956
B) 1992
C) 2000
D) None of these
- 3) National Commission consists of a President and _____ other members.
A) Two
B) Three
C) Four
D) None of these
- 4) The jurisdiction of District Forum is Rs. _____
A) Up to 5 lakh
B) Above 5 lakh
C) Up to 20 lakh
D) Above 20 lakh
- 5) Listing of securities is the function of _____
A) Central Government
B) State Government
C) SEBI
D) Recognised Stock Exchange
- 6) _____ is the first meeting of company.
A) Statutory meeting
B) Annual general meeting
C) Extraordinary meeting
D) Director's meeting

- 7) A public company requires minimum _____ Directors.
 - A) Seven
 - B) Three
 - C) Two
 - D) Ten
- 8) The Consumer Protection Act is passed in the year _____
 - A) 2000
 - B) 1986
 - C) 1956
 - D) 1992
- 9) The duration between two Annual General meetings is _____
 - A) One year
 - B) Fifteen months
 - C) Eighteen months
 - D) Two years
- 10) Head office of SEBI is situated at _____
 - A) Delhi
 - B) Mumbai
 - C) Kolkata
 - D) Chennai

2. Write short notes : 10

- 1) District Forum
- 2) Essentials of a valid meeting.

3. Write short notes : 10

- 1) Articles of Association.
- 2) Types of Capital.

4. Explain powers and functions of SEBI. 10

OR

Who is Consumer ? Explain his rights.

5. Define company. Explain types of company. 10

OR

What is Memorandum of Association ? State the Clauses of Memorandum of Association.

८) ग्राहक संरक्षण कायदा _____ साली संमत झाला.

अ) २०००

ब) १९८६

क) १९५६

ड) १९९२

९) कंपनीच्या दोन वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये कालावधी _____ असू शकतो.

अ) एक वर्ष

ब) पंधरा महिने

क) अठरा महिने

ड) दोन वर्षे

१०) सेबीचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली

ब) मुंबई

क) कोलकता

ड) चेन्नई

२. टीपा लिहा :

10

१) जिल्हा न्यायमंच

२) सभेसाठी आवश्यक बाबी

३. टिपा लिहा :

10

१) नियमावली

२) भांडवलाचे प्रकार.

४. सेबीचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

ग्राहक म्हणजे कोण ते सांगून ग्राहकाचे हक्क स्पष्ट करा.

५. कंपनीची व्याख्या द्या ? कंपनीचे प्रकार स्पष्ट करा.

10

किंवा

घटनापत्रक म्हणजे काय ? घटनापत्रकातील कलमे स्पष्ट करा.

SLR-Q – 90

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2015
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Monday, 23-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose correct alternative : **10**

1) The duration of 11th Five Year plan was

a) 2005 – 10	b) 2006 – 11
c) 2007 – 12	d) 2008 – 13

2) The main failure of Indian planning is

- a) Depression
- b) Unemployment
- c) Unfavourable balance of payment
- d) Rising prices

3) Human development index is based on

a) Life	b) Education
c) Standard of living	d) All of the above

4) IMF was established in the year

a) 1944	b) 1945
c) 1947	d) 1950

5) At present the number of members of IBRD is

a) 109	b) 137	c) 184	d) 200

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) ११ व्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी

अ) २००५-१०

ब) २००६-११

क) २००७-१२

ड) २००८-१३

२) भारतीय नियोजनाचे प्रामुख्याने आलेले अपयश म्हणजे

अ) मंदी

ब) बेकारी

क) प्रतिकूल व्यवहार तोल

ड) वाढत्या किंमती

३) मानवी विकास निर्देशांक _____ वर आधारित आहे.

अ) आयुर्मान

ब) शिक्षण

क) राहणीमानाचा दर्जा

ड) वरीलपैकी सर्व

४) आन्तरराष्ट्रीय नाणेनिधीची स्थापना _____ वर्षी झाली.

अ) १९४४

ब) १९४५

क) १९४७

ड) १९५०

५) जागतिक बँकेची सध्या सभासद संख्या _____ आहे.

अ) १०९

ब) १३७

क) १८४

ड) २००

६) सार्क संघटनेची मूळ कल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) इंदिरा गांधी

ब) राजीव गांधी

क) मनमोहन सिंग

ड) वरीलपैकी नाही

७) _____ वर्षी भारत सरकारने परकीय गुंतवणुकी बाबतचे उदारीकरणाचे धोरण स्वीकारले.

अ) १९७५

ब) १९९१

क) १९९५

ड) २०००

८) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक सर्वाधिक असणारा देश

अ) पाकिस्तान ब) भारत क) बांगला देश ड) निगर

९) जागतिक व्यापार संघटनेची (WTO) स्थापना _____ वर्षी झाली.

अ) १९८५ ब) १९९१ क) १९९५ ड) १९९६

१०) _____ देशाचा सार्कमध्ये समावेश नाही.

अ) भारत ब) पाकिस्तान क) श्रीलंका ड) जपान

२. थोडक्यात टिपा लिहा :

१०

अ) परकीय भांडवलीचे महत्व.

ब) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या :

१०

अ) जागतिक बँकेची (IBRD) उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) ११ व्या पंचवार्षिक योजनेची उद्दिष्ट्ये कोणती ?

४. अ) आन्तरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये व कामगिरी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) भारतीय नियोजनाच्या यशापयशाची चर्चा करा.

५. अ) जागतिक व्यापार संघटनेची (WTO) उद्दिष्ट्ये व कामगिरी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) मानवी संसाधनाची भारताच्या आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Tuesday, 24-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) For the study of Co-operative Sugar Industry _____ Committee was formed by Central Govt.
a) Gorwala b) Mahajan c) Karve d) Khushro
 - 2) In LPG process _____ country was participated in July 1991.
a) India b) Chaina c) France d) America
 - 3) _____ is the pioneer society of Dairy Co-operatives in Maharashtra.
a) Gokul b) Arre c) Warna d) Anand
 - 4) The structure of Dairy Co-operatives in Maharashtra are _____ levels.
a) Two tire b) One tire c) Four tire d) Three tire
 - 5) For the success of co-operative movement _____ type of remedy is needed.
a) Urban leadership b) Govt. leadership
c) Political leadership d) Self disciplined leadership
 - 6) The minimum number of members required for the registration of co-operative society is
a) 7 b) 10 c) 15 d) 20

7) Vaikunthlal Mehta National Institute of Co-operative Management and Research is situated at _____ in Maharashtra.

- a) Pune b) Sangli c) Kolhapur d) Solapur

8) All trading should in cash is a

- a) Rochdale principle b) Schultze principle
c) Raiffeisen principle d) None of these

9) The first Urban Co-operative Bank was established in

- a) 1904 b) 1912 c) 1960 d) 1947

10) _____ state has implemented “Dudh Mahapur Yojna”.

- a) Gujarat b) Rajastan
c) Karnataka d) Maharashtra

2. Write short notes on :

A) Function of Urban Co-operative Banks in Maharashtra. **5**

B) Dairy Co-operatives in Denmark. **5**

3. Write short answers on :

A) Need of co-operative education. **5**

B) Defects of co-operative movement in India. **5**

4. Answer **any one** of the following : **10**

A) Explain the problems and remedies on Sugar Co-operatives in Maharashtra.

B) Review of the Credit Co-operative Movement in Germany.

5. Answer **any one** of the following : **10**

A) State the impact of globalisation on Co-operative Movement in India.

B) Explain the main provisions of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) केंद्र सरकारने साखर उद्योगाचा अभ्यास करणेसाठी _____ समिती स्थापन केली होती.

अ) गोरवाला ब) महाजन क) कर्वे ड) खुस्रो

२) _____ हा देश जुलै १९९१ मध्ये एल.पी.जी. च्या प्रक्रियेत सहभागी झाला.

अ) भारत ब) चीन क) फ्रान्स ड) अमेरिका

३) _____ ही संस्था महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी क्षेत्रातील आद्यप्रवर्तक आहे.

अ) गोकुल ब) आरे क) वारणा ड) आणंद

४) महाराष्ट्रातील दुग्ध सह. संस्थांची रचना _____ स्तरीय आहे.

अ) द्वि स्तरीय ब) एक स्तरीय

क) चार स्तरीय ड) त्रिस्तरीय

५) सहकार चळवळ यशस्वी करणेसाठी _____ या उपायाची गरज आहे.

अ) शहरी नेतृत्व ब) सरकारी नेतृत्व

क) राजकीय नेतृत्व ड) त्यागी नेतृत्व

६) सह. संस्थेच्या नोंदणीसाठी किमान _____ सभासदांची आवश्यकता असते.

अ) सात ब) दहा क) पंधरा ड) वीस

७) महाराष्ट्रात वैकुंठळाल मेहता राष्ट्रीय सह. व्यवस्थापन आणि संशोधन संस्था _____ येथे आहे.

अ) पूणे ब) सांगली क) कोल्हापूर ड) सोळापूर

८) सर्व व्यवहार रोखीचे हे _____ आहे.

अ) रॉषडेल तत्व ब) शुल्झ तत्व

क) रफायझन तत्व ड) वरीलपैकी नाही

९) भारतातील पहिली नागरी सह. बँक _____ साली स्थापन झाली.

- अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९६० ड) १९४७

१०) “दूध महापूर योजना” _____ राज्याने राबविली.

- अ) गुजरात ब) राजस्तान
क) कर्नाटक ड) महाराष्ट्र

२. टीपा लिहा :

अ) महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकांची कार्ये. ५

ब) डेन्मार्क मधील दुग्ध सह. संस्था. ५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) सहकारी शिक्षणाची आवश्यकता/गरज. ५

ब) भारतीय सह. चळवळीचे दोष. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) महाराष्ट्रातील सह. साखर कारखान्यांच्या समस्या व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

ब) जर्मनी मधील सह. पतपुरवठा चळवळीचा आढावा घ्या.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

अ) भारतीय सह. चळवळीवरील जागतिकीकरणाचे परीणाम स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्र सह. संस्था कायदा, १९६० मधील प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2015
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Day and Date : Wednesday, 25-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 10
- 1) _____ is the heart of total quality management.
a) Organisational culture b) Organisational politics
c) Organisational objectives d) None of the above
 - 2) _____ is the important feature of Japanese Management.
a) Part time employment b) Full time employment
c) Contract basis employment d) Life time employment
 - 3) In total quality management _____ is important element.
a) facts b) communication
c) change d) opportunities
 - 4) Total quality management is a continuous improvement in all parts of an organisation with a view to satisfy _____ needs.
a) Directors b) Shareholders
c) Managers d) Customers
 - 5) Six sigma is used to describe a
a) standard quality b) standard environment
c) standard deviation d) standard measurement
 - 6) _____ are the characteristics of event.
a) Uniqueness b) Perishability
c) Intangibility d) All of the above
 - 7) The term 'Ethics' is derived from
a) Ethos b) Ethicus
c) Ethicos d) None of the above

8) Bomb blast, industrial and chemical accident are the examples of _____ disaster.

- a) Natural
- b) Man made
- c) Earthquake
- d) None of the above

9) _____ are the fundamental principles of Corporate Governance.

- a) Transparency
- b) Accountability
- c) Reporting
- d) All of the above

10) _____ is established to develop common International standards for goods and services and award certificates about quality.

- a) International Monetary Fund (IMF)
- b) International Standard Organisation (ISO)
- c) World Trade Organisation (WTO)
- d) International Labour Organisation (ILO)

2. Write short notes : 10

- a) Importance of Event Management.
- b) Principles of Corporate Governance.

3. Write short answer : 10

- a) Explain various types of Disasters in brief.
- b) Explain steps in implementing six sigma.

4. a) What is Total Quality Management ? Write major ingredients (factors) of TQM. 10

OR

b) Define 'Event'. Explain the various types of event. 10

5. a) What is ISO quality standard ? Explain the importance of ISO quality standard. 10

OR

b) Explain the important practices of Japanese management. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) _____ हे संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे हृदय आहे.

- अ) संघटनात्मक संस्कृती ब) संघटनात्मक धोरणे
क) संघटनात्मक उद्दिष्टे ड) वरीलपैकी नाही

२) _____ हे जपानी व्यवस्थापन पद्धतीचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे.

- अ) अर्ध वेळ रोजगार ब) पूर्ण वेळ रोजगार
क) कंत्राटी रोजगार ड) आजीवन रोजगार

३) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनामध्ये _____ हा घटक महत्त्वाचा आहे.

- अ) वस्तुस्थिती ब) संदेशवहन क) बदल ड) संधी

४) _____ यांच्या गरजेचे समाधान होण्याच्या दृष्टीने संघटनेच्या सर्व भागात सतत सुधारणा करणे म्हणजे संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन होय.

- अ) संचालक ब) भागधारक क) व्यवस्थापक ड) ग्राहक

५) _____ चे वर्णन करण्यासाठी सिक्स सिग्माचा उपयोग करतात.

- अ) प्रमाप गुणवत्ता ब) प्रमाप पर्यावरण
क) प्रमाप विचलन ड) प्रमाप मोजमाप

६) _____ हे समारंभाची वैशिष्ट्ये आहेत.

- अ) एकमेवाद्वितीय ब) नाशवंतपणा
क) अस्पर्शनियता ड) वरील सर्व

७) नीतीमत्ता हा शब्द _____ या शब्दा पासून घेण्यात आला आहे.

- अ) इथोस ब) इथिकस क) इथिकोस ड) कोणतेही नाही

८) बॉम्बस्फोट, औद्योगिक आणि रासायनिक अपघात ही _____ आपत्तीची उदाहरणे आहेत.

- अ) नैसर्गिक ब) मानवनिर्मित
क) भूकंप ड) वरीलपैकी नाही

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED BANKING
Paper – I : Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Thursday, 26-3-2015

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Objective type questions. 10

Choose the correct alternative from the given alternatives.

- 1) The mortgage of movable property for securing loan is called
 - a) Pledge
 - b) Lien
 - c) Hypothecation
 - d) Mortgage
- 2) A paying banker can get protection only when he makes payment
 - a) In due course
 - b) By cheque
 - c) In cash
 - d) By D.D.
- 3) A banker is a _____ debtor.
 - a) General
 - b) Special
 - c) Legal
 - d) Personal
- 4) The first Banking Regulation Act is passed in
 - a) 1940
 - b) 1948
 - c) 1949
 - d) 1950
- 5) A Banker's Lien is always is _____ Lien.
 - a) General
 - b) Special
 - c) Legal
 - d) Personal
- 6) The ability of an asset to convert into cash is called
 - a) Liquidity
 - b) Profitability
 - c) Loan
 - d) Pledge

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायाची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

- १) चल मालमत्ता गहाण ठेवून जे कर्ज दिले जाते त्याला _____ म्हणतात.
अ) तारण ब) धारणाधिकार क) नजर-गहाण ड) गहाण
- २) प्रदायी बँकेने कायदेशीर संरक्षण मिळविण्यासाठी धनादेशाचे _____ केले पाहिजे.
अ) यथाविधी प्रदान ब) चेकने प्रदान
क) रोख प्रदान ड) डी. डी. ने प्रदान
- ३) बँकर हा एक _____ कर्जदार असतो.
अ) सर्वसाधारण ब) विशेष
क) कायदेशीर ड) वैयक्तिक
- ४) भारतातील पहिला बँकिंग नियमन कायदा हा _____ मध्ये पास करण्यात आला.
अ) १९४० ब) १९४८ क) १९४९ ड) १९५०
- ५) बँकेचा धारणाधिकार हा नेहमी _____ धारणाधिकार असतो.
अ) सर्वसाधारण ब) विशेष
क) कायदेशीर ड) वैयक्तिक
- ६) मालमत्तेची रोख पैशात रूपांतर करण्याची क्षमता म्हणजेच _____ होय.
अ) रोखता ब) लाभप्रदना
क) कर्ज ड) तारण
- ७) जमिन, इमारत या सारख्या अचल मालमत्तेवर प्रभार निर्माण करण्याच्या पद्धतीला _____ म्हणतात.
अ) गहाण ब) धारणाधिकार
क) तारण ड) नजरगहाण

८) एका व्यक्तीने दुसऱ्या व्यक्तीस आपल्या मालमत्तेचे किंवा येणे रक्कमेचे किंवा हक्काचे हस्तांतर करण्याला _____ म्हणतात.

अ) तारण

ब) गहाण

क) अभिहस्तांकन

ड) कर्ज

९) नजर-गहाण सुविधा म्हणजेच _____ होय.

अ) अधिकर्ष सवलत

ब) मुक्त कर्ज सोय

क) रोख कर्ज

ड) कर्ज

१०) ऋण फेडण्यासाठी किंवा वचनपूर्तीसाठी प्रतिभूती म्हणून वस्तूंचा निक्षेप करण्याच्या पद्धतीस _____ असे म्हणतात.

अ) धारणाधिकार

ब) तारण

क) अभिहस्तांकन

ड) कर्ज

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१०

१) चांगल्या प्रकारे कर्ज देण्याची तत्वे कोणती आहेत.

२) रूपांतर म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा.

१०

१) गहाण

२) आधुनिक बँकेचे संघटन

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ अन्वये RBI च्या अधिकारांची चर्चा करा.

२) भारतात वसुली बँकेला देण्यात आलेल्या कायदेशीर संरक्षणाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

१) व्यापारी बँकेच्या संचालकाचे दायित्व आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

२) तारण आणि नजर गहाण यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) Attempt **any one** question from Q. No. 4 (A) and Q. No. 4 (B).
 - 3) Attempt **any one** question from Q. No. 5 (A) and Q. No. 5 (B).
 - 4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) The basic function of Management Accounting is not _____
 - a) Record all business transactions
 - b) Interpret the financial data
 - c) Provide the informational basis for action
 - d) Assist the Management in performing its function effectively
- 2) Current assets do not include
 - a) Bills receivable
 - b) Work in progress
 - c) Payment in advance
 - d) Land and building
- 3) Ratio of net sales to networking capital
 - a) Working capital turnover ratio
 - b) Profitability ratio
 - c) Liquidity ratio
 - d) Turnover ratio
- 4) Management Accounting involves
 - a) Preparation of financial statement
 - b) Analysis and interpretation of data
 - c) Recording transaction
 - d) All the above

In the case of B Ltd. :

- i) The debentures of B Ltd., would be paid off by the issue of an equal number of debentures in C Ltd., at a discount of 10%.
- ii) The holders of 6% preference shares of B Ltd., would be allotted 4-7% preference shares in C Ltd., for every 5 preference shares held in B Ltd.
- iii) The equity shareholders would be allotted sufficient shares to cover the balance on their accounts after adjusting assets values by reducing plant and machinery by 10% and providing 5% on sundry debtors.

The summarized Balance Sheet of A Ltd., and B Ltd., on the date of merger were as follows :

Liabilities	A Ltd.	B Ltd.	Assets	A Ltd.	B Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Equity share of			Plant and Machi.	8,00,000	8,00,000
Rs. 10 each	4,00,000	5,00,000	Stock	55,000	60,000
6% preference			Sundry debtors	95,000	50,000
share of			Bank balance	65,000	40,000
Rs. 100 each	–	3,00,000	Good will	10,000	–
4% debentures	–	2,00,000	P & L A/c	–	1,40,000
Contingency					
Reserve	50,000	–			
P & L A/c	5,00,000	–			
Sundry creditors	75,000	90,000			
	10,25,000	10,90,000		10,25,000	10,90,000

Calculate purchase consideration as per A/c standard 14.

B) Following are the financial statements of Mohit Ltd. for the year 2011 and 2012 :

5

Balance Sheet

Liabilities	31-12-2012	31-12-2011	Assets	31-12-2012	31-12-2011
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Equity share capital in Rs.10 shares	10,00,000	10,00,000	Fixed Assets	15,00,000	12,50,000
General Reserve	9,00,000	9,00,000	Current Assets		
P & L A/c	75,000	25,000	Stock in Hand	4,25,000	3,50,000
6% debentures	3,00,000	2,00,000	Sundry debtors	1,90,000	1,80,000
Sundry Creditors	3,50,000	1,20,000	Cash at bank	6,10,000	5,15,000
Proposed Dividend	1,00,000	50,000			
	27,25,000	22,95,000		27,25,000	22,95,000

P & L A/C

Dr. Particulars	31-12-2012	31-12-2011	Cr. Particulars	31-12-2012	31-12-2011
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
To cost of Goods sold	18,00,000	16,00,000	By Sales	30,00,000	24,00,000
To Gross Profit	12,00,000	8,00,000			
	30,00,000	24,00,000		30,00,000	24,00,000
To overhead expenses	10,00,000	7,00,000	By Gross Profit	12,00,000	8,00,000
To Net profit	2,00,000	1,00,000			
	12,00,000	8,00,000		12,00,000	8,00,000

You are required to compute the following ratio and give possible reasons for change in each case :

- 1) Gross Profit Ratio
- 2) Net Profit Ratio
- 3) Equity to Total Assets Ratio.

4. A) The following financial details are extracted from the books of Clever Company Ltd. as at 31st Dec., 2012 :

10

Particulars	Rs.
Net sales	12,00,000
Operating Expenses	<u>9,00,000</u>
Gross Profit	3,00,000
Non-operating Expenses	<u>1,20,000</u>
Net Profit	<u>1,80,000</u>
Current Assets	3,80,000
Inventories	4,00,000
Fixed Assets	<u>7,20,000</u>
Total Assets	<u>15,00,000</u>
Net Worth	7,50,000
Debt	4,50,000
Current Liabilities	<u>3,00,000</u>
Total Liabilities	<u>15,00,000</u>
Working Capital	4,80,000

Calculate :

- 1) Gross Profit Ratio
- 2) Net Profit Ratio
- 3) Working Capital Turnover and
- 4) Net Worth to Debt.

B) On the 1st January 2010, Sharda purchased a machine from Kusum on hire-purchase basis. The particulars are as follows :

- i) Cash price Rs. 10,000
- ii) Amount to be paid on signing the contract Rs. 4,000
- iii) Balance to be paid in three (yearly) instalment of Rs. 2,000 each plus interest.
- iv) Interest to be charge on outstanding balance at 5% p.a.
- v) Depreciation at 10% p.a. on written down value method.

You are required to show Machine A/c, Kusum's A/c, Int. A/c in the books of Sharda.

5. A) Following is the Balance Sheet of Bharat Forge Co. Ltd., Pune in 31st March 2012 :

10

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital		Land and Building	1,00,000
20,000 share of Rs. 10 each	2,00,000	Plant and Machi.	1,50,000
Debentures	80,000	Work in progress	30,000
Sundry creditors	30,000	Stock	60,000
Reserve Fund	20,100	Sundry debtors	25,000
Insurance Fund	10,000	Furniture and Fitting	2,500
Dividend Equalisation Fund	20,000	Cash at bank	12,600
Premium on redemption of debenture	20,000		
	3,80,100		3,80,100

The whole business is taken over by new company International Ltd.

It was agreed to pay Rs. 7 per share in cash and to issue 3 shares of Rs. 5 each in International Ltd. at a market value of Rs. 8 per share in exchange of every 4 shares in Bharat Forge Ltd. The cost of liquidation amounted to Rs. 5,000.

International Ltd., issued 20,000 shares of Rs. 5 each to the public at Rs. 8 per share. All these shares were taken up and paid for in cash.

Show necessary ledger accounts in books of Bharat Forge Ltd. and Balance Sheet of International Ltd.

- B) The Assets of Rukmini Company Ltd. are purchased by the Shrikrishna Company Ltd. The purchase consideration was agreed upon as under :
- a) A cash payment of Rs. 90 per share for shares held by the members in the vendors company.
 - b) Settlement of debenture in the Rukmini Company Ltd. by repayment at Rs. 550 per debenture held.
 - c) To exchange four shares of Shrikrishna Company Ltd. of Rs. 75 each, quoted in the market at Rs. 140 each for one share held by the members in the vendor company.
 - d) Payment of realisation expenses Rs. 12,000.

The Balance Sheet of Rukmini Company Ltd., as on 31st March 2012 was as follows :

Capital and Liabilities	Rs.	Assets and Property	Rs.
Share capital		Land and Building	10,00,000
6,000 equity shares of		Plant and Machinery	16,00,000
Rs. 500 each fully paid	30,00,000	Furniture and Fixtures	3,10,000
Insurance Fund	65,000	Vehicles	2,40,000
General Reserve	2,75,000	Stock on hand	8,10,000
Profit and Loss A/c	60,000	Bills Receivable	1,90,000
1,300 – 7% debentures of		Sundry debtors	3,00,000
Rs. 500 each	6,50,000	Less-Provision for	
Sundry creditors	1,10,000	doubtful debts	<u>35,000</u>
Bills payable	1,40,000	Cash on hand	85,000
Bank overdraft	2,00,000		
	45,00,000		45,00,000

You are require to prepare in the books of accounts of Rukmini Company Limited :

- a) Realisation Account
- b) Equity share holders account
- c) Cash account

Journal entries in the books of the purchasing company including entries for cash.

3. A) Write short notes :

- a) Merit-rating.
- b) Machine hour rate.

B) Compute the profit as per financial account from the following information.

Profit as per cost account	Rs. 1,50,000	
Works overheads under recovered	Rs. 5,000	
Office overheads overabsorbed	Rs. 10,000	
Dividend received	Rs. 8,000	
Tax paid	Rs. 2,000.	(5+5)

4. Time allowed per article – 20 minutes

Rate per hour – Rs. 6

In a day of eight hours

X produced 30 articles

Y produced 27 articles

Z produced 21 articles

Compute earnings of each worker using.

- 1) Merricks multiple piece rate system.
- 2) Taylors differential piece rate system.

OR

From the following particulars compute machine hour rate for a machine.

Cost of machine	Rs. 11,000
Estimated scrap value	Rs. 1,000
Life of machine	10 years
Rent and rates of the shop per quarter	Rs. 900
General lighting per month	Rs. 400
Insurance per month	Rs. 30
Supervisor salary per month	Rs. 300
Estimated cost of repairs p.a.	Rs. 200

Power consumed per hour 4 units, rate of power Rs. 5 per hundred units, working hours p.a. 2000.

1/3 floor space of shop is occupied by the machine. Supervisor devotes 1/4 of his time for this machine.

5. A company has three production departments A, B and C and two service departments P and Q. The following figures are available in respect of these.

	A	B	C	P	Q
Overheads	6,300	7,400	2,800	4,500	2,000
Service Dept. P	40%	30%	20%	–	10%
Service Dept. Q	30%	30%	20%	20%	–

Service department are apportioned as above.

Show distribution of service departments overheads among production departments according to simultaneous equation method.

OR

Time Allowed – 20 hours

Rate per hour – Rs. 10

A worker earned Rs. 190/ according to Halsey plan.

You are require to calculate his earnings according to Rowan plan.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा : १०
- १) _____ नियंत्रण म्हणजे गुदामामध्ये असलेल्या विविध प्रकारच्या मालावर नियंत्रण ठेवणे होय.
- अ) उत्पादन ब) मालसाठा क) आर्थिक ड) औद्योगिक
- २) केंद्रसरकारने 'राष्ट्रीय उत्पादकता मंडळाची' स्थापना _____ या वर्षी केली.
- अ) १९४८ ब) १९५१ क) १९५८ ड) १९६९
- ३) _____, कार्यवेळापत्रक, कार्यप्रारंभ आदेशदेणे आणि पाठपुरावा ही उत्पादन नियंत्रणाची तंत्रे आहेत.
- अ) नियोजन ब) अनुमान
क) मनुष्यबळ ड) मार्गनिर्धारण
- ४) 'जागतिक पर्यावरण दिन' _____ या दिवशी प्रतिवर्षी साजरा केला जातो.
- अ) १५ जानेवारी ब) ३१ मार्च क) ५ जून ड) ९ ऑगस्ट
- ५) अत्यंत कमी प्रयत्नात व खर्चात प्राप्त झालेल्या महत्तम उत्पादनासाठी लागलेल्या सर्व उत्पादन साधनातील समतोल _____ दर्शविते.
- अ) कार्यवेळापत्रक ब) उत्पादकता
क) उत्पादन नियंत्रण ड) मालसाठा व्यवस्थापन
- ६) ज्या पातळीला नविन मालसाठा खरेदी विषयी आदेश देऊन मालसाठा नियंत्रण केले जाते त्या पातळीला _____ म्हणतात.
- अ) न्यूनतम मालसाठा पातळी ब) महत्तम मालसाठा पातळी
क) मालसाठा धोका पातळी ड) पुनरादेश पातळी
- ७) वाढते औद्योगिकरण, वाढती लोकसंख्या, व वाढती वाहातुक साधने यांच्या प्रदूषणास _____ प्रदूषण म्हणतात.
- अ) गोंगाट/ध्वनी ब) पाणी/जल क) हवा ड) जमिन

८) सामग्री अनुसरण आणि अर्ध पक्क्यामालाचे अनुसरण हे _____ चे प्रकार आहेत.
 अ) मार्गनिर्धारण ब) अनुसरण कार्य क) उत्पादन ड) कार्यवेळापत्रक

९) भांडवळाची उत्पादकता मोजण्यासाठी _____ या सूत्राचा वापर केला जातो.

अ) $\frac{\text{एकूण उत्पादन}}{\text{गुंतविलेले निव्वळ भांडवळ}}$ ब) $\frac{\text{एकूण उत्पादन}}{\text{एकूण खर्च}}$

क) $\frac{\text{एकूण उत्पादन}}{\text{वापरलेल्या जमिनीची किंमत}}$ ड) $\frac{\text{एकूण उत्पादन}}{\text{एकूण वापरलेल्या यंत्र तास}}$

१०) कच्च्या मालाचे पक्क्यामालात रूपांतर करताना कराव्या लागणाऱ्या प्रक्रियेचा मार्ग आखणे म्हणजे _____ होय.

अ) कार्यप्रारंभ आदेश देणे ब) मार्गनिर्धारण क) कार्यवेळापत्रक ड) पाठपुरावा

२. टीपा लिहा. १०

- अ) उत्पादन नियोजन व नियंत्रणाची उद्दिष्ट्ये.
 ब) औद्योगिक प्रदूषणाचे परिणाम.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

- अ) उत्पादकतेचे महत्व स्पष्ट करा.
 ब) मालसाठा नियंत्रण विभागाची कार्ये सांगा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

अ) 'कार्यवेळापत्रकाची' व्याख्या द्या. कार्यवेळापत्रकाचे उद्देश व प्रकार स्पष्ट करा. १०

ब) 'उत्पादकतेची' व्याख्या द्या. उत्पादकता वाढविण्याच्या पद्धति स्पष्ट करा. १०

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अ) 'औद्योगिक प्रदूषण' म्हणजे काय ? औद्योगिक प्रदूषणाचे विविध प्रकार सांगा. १०

ब) 'मालसाठा नियंत्रण' म्हणजे काय ? 'प्रथमआत प्रथम बाहेर' (FIFO) या पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2015
INSURANCE (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternatives : 10
- 1) _____ is the person named by the policy holder to whom the policy amount may be paid when the life assured expired.
A) Assured
B) Proxi
C) Agent
D) Assured Nominee
 - 2) The amount receives by Insurance company from the insurer is called _____
A) Loan
B) Advance
C) Surrender value
D) Premium
 - 3) _____ is paid by the Insurance Company when the policy holder decides to discontinue the policy.
A) Sum assured
B) Insurance premium
C) Interest amount
D) Surrender value
 - 4) _____ is ready to carry on insurance business in consideration of commission.
A) Insurance company
B) Nominee
C) Policy holder
D) Insurance Agent
 - 5) _____ was the first Chairman of Insurance Regulatory and Development Authority.
A) R. N. D'soza
B) C. S. Rao
C) Rangachari
D) R. N. Malhotra
 - 6) The employer can take the insurance for the benefit of his employees is called _____ Insurance.
A) Life
B) Fire
C) Travel
D) Group

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) विमेदाराच्या मृत्युनंतर विम्याची रक्कम घेण्यासाठी विमेदाराने जेमलेल्या व्यक्तीस _____ म्हणतात.

अ) विमेदार

ब) प्रतिनिधी

क) एजेंट

ड) विमेदाराचा वारस

२) विमेदाराकडून विमाकंपनीला जी रक्कम मिलते त्यास _____ म्हणतात.

अ) कर्ज

ब) आगाअ रक्कम

क) सोड किंमत

ड) विमा हप्ता

३) जेव्हा विमेदार विमापत्र बंद करण्याचा निर्णय घेतो तेव्हा त्यास विमाकंपनी कडून _____ दिली जाते.

अ) विमा रक्कम

ब) विमा हप्ता

क) व्याजाची रक्कम

ड) सोड किंमत

४) _____ ही व्यक्ति दलालीच्या (Commission) मोबदल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.

अ) विमा कंपनी

ब) वारस

क) विमेदार

ड) विमा प्रतिनिधी

५) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे _____ हे पहिले अध्यक्ष होते.

अ) आर. एन. डिसोजा

ब) सी. एस. राव

क) रंगाचारी

ड) आर. एन. मलहोत्रा

६) कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी मालक जो विमा घेतो त्यास _____ विमा म्हणतात.

अ) आयुर्विमा

ब) अग्नि

क) प्रवासी

ड) सामूहिक

७) _____ हा विमा नुकसान भरपाईचा करार नाही.

अ) सागरी विमा

ब) अपघात विमा

क) अग्नि विमा

ड) आयुर्विमा

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2015
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)

Day and Date : Thursday, 26-3-2015
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Use of soundless calculator is allowed.**

1. Choose the appropriate alternative from the following : 10
- 1) If X is a random variable with probability distⁿ $\{x, P(x)\}$, then $\sum xP(x)$ is called
 - a) mean of X
 - b) variance of X
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
 - 2) If a and b are constants, then $E(aX + b)$ is equal to
 - a) $a E(X)$
 - b) $E(X)$
 - c) $a E(X) + b$
 - d) none of these
 - 3) $\text{Var}(C)$ is equal to (where C is constant)
 - a) C
 - b) 0
 - c) 1
 - d) none of these
 - 4) The parameters of binomial distribution are
 - a) n and p
 - b) p and q
 - c) both a) and b)
 - d) none of these
 - 5) In binomial distribution 'p' denotes probability of
 - a) success
 - b) failure
 - c) none of these
 - 6) In binomial distribution, if mean = 20, variance = 16, then 'p' is equal to
 - a) $2/5$
 - b) $4/5$
 - c) $3/5$
 - d) none of these
 - 7) For Poisson distribution, mean is
 - a) equal to variance
 - b) less than variance
 - c) greater than variance
 - d) none of these
 - 8) When the number of trials is large, then _____ distribution is used.
 - a) Normal
 - b) Poisson
 - c) Binomial
 - d) None of these

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतात विकास बँकाचे रूपांतर कंपनीत सन _____ मध्ये झाला.
अ) १९९३ ब) १९६० क) १९८० ड) यापैकी नाही
- २) पत पैशाचे नियंत्रण करण्याचे श्रेय जगामध्ये प्रथम _____ बँकेस जातो.
अ) बँक ऑफ अमेरिका ब) RBI
क) बँक ऑफ इंग्लंड ड) यापैकी नाही
- ३) इंग्लंड मध्ये _____ बँक, बँकाची बँक म्हणून कार्य करते.
अ) इंग्लंड बँक ब) पाच मोठ्या बँका
क) बँक ऑफ इंग्लंड ड) यापैकी नाही
- ४) युनिव्हर्सल बँकिंगची रचना बदलण्यासाठी भारत सरकारने _____ च्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली.
अ) एस.एच.खान ब) व्ही. टॉसिंग क) एच. मेहता ड) यापैकी नाही
- ५) भारतात पहिली विकास बँक _____ मध्ये स्थापन झाली.
अ) १९१७ ब) १९२१ क) १९३० ड) १९३५
- ६) इंग्लंड मध्ये _____ साली चलन कायदा संमत झाला.
अ) १९१६ ब) १९२८ क) १९३० ड) १९४०
- ७) IFC ची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९४७ ब) १९५० क) १९६० ड) १९४८
- ८) IDBIची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९६५ ब) १९७० क) १९६४ ड) १९८०
- ९) इंग्लंडला _____ बँक पद्धतीचे माहेरघर असे म्हणतात.
अ) B.B.S. ब) U.B.S. क) मिश्र ड) यापैकी नाही
- १०) अमेरिकेला _____ बँकेचे माहेरघर असे म्हणतात.
अ) B.B.S. ब) U.B.S. क) मिश्र ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तर लिहा : १०
- अ) अमेरिकेतील व्यापारी बँकाची वैशिष्टे सांगा.
ब) आय सी आय सी आय ची व्यवस्थापन सांगा.
३. टीपा लिहा : १०
- अ) भारतीय औद्योगिक विकास बँका.
ब) मर्चन्ट बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.
४. खालील उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- अ) बँक ऑफ इंग्लंडची कार्ये कोणती ?
ब) भारतातील बँकिंग व्यवसायातील विविधिकरण स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) भारतातील विकास बँकाच्या कार्याची चर्चा करा.
ब) E-बँकिंग आणि पारंपारिक बँकिंग स्पष्ट करा.
-